

Ministr ustoupil

nátlaku aktivistů a úplně vzdal boj o ochranu zažitých masných výrobků

▶ STR. 14-15

Sociální podmíněnost

je další hrůza, co do sektoru politici a úředníci pouští. A jak to vidí praxe?

▶ STR. 24

Soběstačná obec 2030

je projekt s ambicí pomoci obcím se zajištěním energetických úspor a soběstačnosti

▶ STR. 32

NOVĚ JDEME K NAŠIM ČTENÁŘŮM POUZE JAKO e-VERZE, objednávky na www.akcr.cz

AGRObase ZPRAVODAJ

28. LEDNA
2025

**INFORMAČNÍ NOVINY AGRÁRNÍ
KOMORY ČESKÉ REPUBLIKY**

VYCHÁZÍ JAKO MĚSÍČNÍK

www.akcr.cz

Sledujte nás i online

S evropskými zemědělci řešíme organizaci mezinárodních protestů

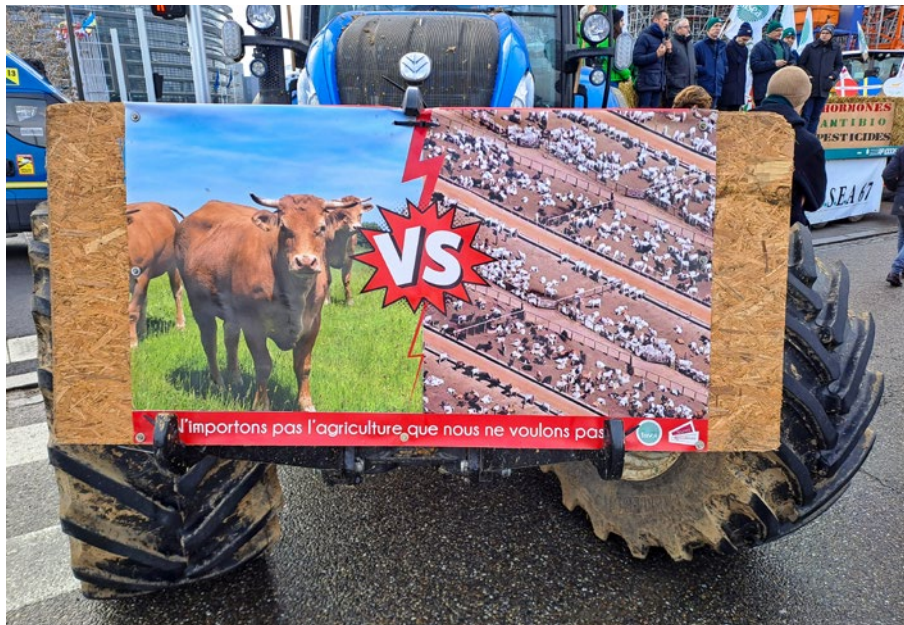
V Evropě se zřejmě schyluje k další vlně protestních akcí. Zemědělce žene do ulic nesouhlas s obchodní dohodou mezi Evropskou unií a uskupením Mercosur.

Rozvolnění pravidel pro levné dovozy z Jižní Ameriky bude znamenat pokřivení evropského trhu do té míry, že poškodí konkurenceschopnost chovatelů a pěstitelů dodržujících přísná pravidla produkce. Co už proběhlo a co dalšího se chystá, shrnuje v rozhovoru pro AGRObase prezident Agrární komory ČR Jan Doležal.

„To, že se připojíme k evropským kolegům, neznamená, že jsme spokojeni se zemědělskou politikou na národní úrovni,“ připomíná. Strategie pro budoucnost sektoru, nová pravidla sociální podmíněnosti nebo označování rostlinných alternativ k masným výrobkům – to jsou jen některá témata, která aktuálně komora řeší.

V polovině ledna mimořádně jednalo představenstvo AK ČR, řešilo i protesty?

Naše představenstvo se shodlo na tom, že vzhledem k potenciální hrozbě, kterou pro tuzemské zemědělství představuje dokončení ratifikace smlouvy Eu-Mercosur, je třeba v tuto chvíli zaměřit pozornost právě tam, a to ve spolupráci se zahraničními partnery.

Jako nejbližší vhodný termín se jeví konec února, kdy v Bruselu zasedá Rada ministrů zemědělství s tím, že protesty by podpořily jednotlivé regiony podle svých možností. Příhraniční regiony by se setkaly se svými kolegy ze sousedních států na vybraných hraničních přechodech, ostatní kraje by zorganizovaly blokádu vybraných míst v rámci republiky. Blokádu by doprovázela tisková konference zástupců nevládních organizací, které se chtějí proti uzavření této smlouvy vymezit, případně předáním společného prohlášení na Ministerstvo průmyslu a obchodu nebo Úřad vlády ČR. Kromě dohody jako takové je hlavním tématem protestu neutěšená situace v sektoru, rostoucí náklady, stagnující ceny, přehnaná regulace, s ní spojená přemrštěná byrokracie a nekvalitní a neférové dovozy ze třetích zemí, které nemusí splňovat přísné podmínky produkce dané v našich zemích. Skutečnost, že jsme se v tuto chvíli zaměřili na tato témata, která v mnohém vycházejí právě z Evropské unie, neznamená, že jsme spokojeni se zemědělskou politikou na národní úrovni.

Proč ve smlouvě s jihoamerickým uskupením Mercosur vidíte hrozbu?

Jde spíše o to, že v této dohodě nevidíme dostatečnou ochranu uniijních zemědělců, protože v podstatě opomíjí, že standardy produkce se v zemích Mercosur a EU výrazně liší. Proto ji považujeme za neférovou. Ostatní zemědělské profesní organizace napříč Evropou včetně Agrární komory ČR před pokřivením evropského trhu a znevýhodněním domácích chovatelů a pěstitelů varovaly od samého začátku. Skutečnost, že zemědělci mimo EU nejsou nuceni dodržovat tak přísné podmínky hospodaření jako my v Evropě a případné kontroly jsou z našeho pohledu jen velmi obtížně prokazatelné, představuje riziko i pro spotřebitele. Má dojít k rozvolně-

ní podmínek pro dovoz například hovězího masa, drůbežího masa nebo třeba také cukru do Evropy. Tak například roční spotřeba hovězího masa v EU je zhruba 8 milionů tun a ze zemí Mercosur dovážíme do Evropy každoročně kolem 200 tisíc tun. Z Jižní Ameriky se ale mají bezcelně vozit především tzv. prime cut, tedy nejlepší partie, typicky svičková či vysoký roštěnec. Právě přes tyto partie se u nás skot nejlépe zhodnocuje. Dumpingový dovoz steaků tak může rozhodit celou ekonomiku chovu. Nejen v případě hovězího, ale i u dalších komodit smlouva otevírá výhodnější systém dovozu a tím bude tlačit místní producenty do nevýhodného postavení, protože překupníci, zpracovatelé i obchodníci budou mít k dispozici levnou alternativu, která v sobě nenese závazky vůči welfare zvířat, jejich zdraví, péče o krajinu a v neposlední řadě bezpečnost potravin. V rostlinné výrobě jen namátkou GMO v kombinaci s u nás zakázanými pesticidy, v chovu skotu je to nadměrné užívání antibiotik, pro člověka karcinogenní hormony určené k řízení reprodukčního cyklu, u drůbeže zkrmování masokostní moučky, ignorování salmonel za úplatek a mnohé další jsou věci, o kterých jen za posledních deset let informovala média.

Zmíněná obchodní dohoda vyvolává i další otázky. Patří k nim zbytečné zvyšování uhlíkové stopy kvůli transportu zboží mezi kontinenty, kterou Evropská unie požaduje po svých farmářích naopak snižovat, dále subvence na podporu exportu ze strany jihoamerických vlád, které naši zemědělci nedostávají a byly by u nás jistě hodnoceny jako nespravedlivá konkurenční výhoda. V neposlední řadě může být velmi obtížné, až skoro nemožné prokázat, že jihoameričtí zemědělci budou schopni plnit evropské nařízení proti odlesňování, které bylo nedávno odloženo o rok. Agrární komora ČR a priori neodmítá obchodní kontakty

s jihoamerickými státy, ale dohody musí být uzavřeny na férovém základě a nesmí být slepě uplatňován „dvojitý metr“, jako se to děje nyní. Jinak hrozí opakování podobného scénáře, který nastal v souvislosti s levnými dovozy zemědělských komodit z Ukrajiny.

Jsou tedy takto protestně naladěni i zemědělci v ostatních evropských zemích?

Jistěže to vadí všem místním producentům, protože to ovlivní konkurenceschopnost všech, kdo nabízejí vlastní zemědělské komodity na evropském trhu. Již vloni v provincii došlo k masivním protestům například ve Francii a v Polsku a chystají se další akce. Musíme se spojit a – obrazně řečeno – táhnout za jeden provaz. 22. ledna už jedna mezinárodní protestní akce proběhla, kdy přijely do centra Štrasburku desítky traktorů. Organizátoři za mezinárodní nevládní zemědělské organizace COPA mě požádali, abych jako její viceprezident během protestu vystoupil a vysvětlil, co nám na dohodě vadí. Na protestní akci jsem se setkal mimo jiné s europoslanci z Francie, Belgie, Itálie, Španělska, Irska, Bulharska, Polska a dalších zemí napříč politickým spektrem a setkal jsem mimo jiné také s Veronikou Vrecionovou, předsedkyní Zemědělského výboru Evropského parlamentu. Dva dny předtím jsem jednal o mezinárodních protestech se zástupci organizací evropských zemědělců také v Berlíně v rámci potravinářského a zemědělského veletrhu Grüne Woche.

Zůstaňme ještě v zahraničí. Co může znamenat vítězství Donalda Trumpa v amerických volbách pro české zemědělství?

Vítězství Donalda Trumpa v amerických prezidentských volbách by nemělo mít na české zemědělství přímý vliv. Agrární obchod mezi Spojenými státy a Českou republikou nedosahuje významných hodnot už proto, že zemědělské komodity nejsou v mnoha případech vhodné pro převoz na velké vzdálenosti nebo to může nepříznivě ovlivnit jejich kvalitu. Například podle oficiálních statistik představoval od ledna do září 2024 podíl Spojených států na českém agrárním dovozu 1,1% a u českého agrárního vývozu se jednalo o pouhých 0,5%.

Nepřímý vliv politiky amerického prezidenta na tuzemský agrární sektor ale vyloučit nelze. Donald Trump se ve svém inauguračním projevu netajil tím, že odmítá Green Deal a odstoupí od veškerých závazků směřujících k dosažení tzv. uhlíkové neutrality. Evropská komise tím fakticky ztrácí spojení v jedné z hlavních prioritních oblastí. Je tedy otázkou, zda Evropa sama o sobě dokáže bez účasti, nebo dokonce s negativním příspěvkem Spojených států globální klimatické neutrality dosáhnout a zda by stávající Komise měla v tomto ohledu být nadále tak ambiciózní i za cenu další ztráty konkurenceschopnosti uniijních podnikatelů včetně těch podnikajících v zemědělství. Na prvním plenárním zasedání

Evropského parlamentu ve Štrasburku, kde Donald Tusk představoval priority polského předsednictví Radě EU, už bylo patrné, že najednou jsou zapříisáhlí „klima aktivisté“ v defenzivě.

Další otázkou zůstává budoucí podpora Ukrajiny, respektive úvahy o jejím členství v EU, což by mělo zásadní dopady na rozpočet EU a také na budoucí architekturu Společné zemědělské politiky. Ta se mimochodem začíná řešit už nyní a máme možnost ji ovlivnit prostřednictvím nového poradního výboru pro zemědělství a potravinářství Evropské komise EBAF, kde jsem již jako potvrzený zástupce nominovaný organizací COPA, o které už tu byla řeč. Tento výbor bude mít možnost připomínkovat návrhy k zemědělské politice a svými argumenty ji ovlivňovat a snad i směřovat správným směrem.

Na národní úrovni je dlouho očekávaným dokumentem pro budoucnost sektoru Strategie Ministerstva zemědělství, která byla nedávno představená. Dává vám smysl?

Aktualizace národní zemědělské strategie je nezbytná, protože původní verze z roku 2016 zdaleka neodpovídá aktuálním výzvám a ani současnému stavu agrárního sektoru. Proto vítáme, že Ministerstvo zemědělství k tomuto záměru přistoupilo. Nicméně prvním krokem mělo být vyhodnocení každého odvětví, jakých cílů se podařilo nebo nepodařilo dosáhnout a co bylo důvodem, což se nestalo. Navrženou aktualizaci nepovažujeme za prorůstovou a z našeho pohledu povede k dalšímu oslabení potravinové bezpečnosti Česka. Chybí nám především relevantní data, na nichž by měl být tak zásadní dokument postavený. Místo toho v některých pasážích kopíruje Programové prohlášení vlády bez ambicí na zlepšení situace a zvýšení potravinové soběstačnosti Česka, největším problémem se podle nás nevěnuje dostatečná pozornost. Agrární komora ČR proto předložila Ministerstvu zemědělství 12 zásadních připomínek a dalších 38 připomínek ke konkrétním bodům Strategie, které byly zaslány profesními svazy. Vzhledem k tomu, že Ministerstvo zemědělství neakceptovalo věcné podněty k přepracování konceptu materiálu a ani nenabídlo možnost vzájemného vypořádání, tak jej Agrární komora ČR odmítla.

Zároveň požádala, aby Ministerstvo zemědělství tuto Strategii i harmonogram jejího dalšího zpracování přehodnotilo a diskusi vrátilo na začátek, tedy na definování potřeb sektoru, možných východisek, nástrojů pomoci a vize celku i jednotlivých odvětví včetně finančních analýz a garancí podpory. I proto již pracujeme na vlastním materiálu, který řeší skutečnou koncepci rozvoje sektoru a tuto nabídneme politickým stranám jdoucím do podzimních parlamentních voleb. Ostatně i to, jak se k němu či jeho částem politici přihlásí, bude pro zemědělce a venkov vodítko, koho v těchto zásadních volbách upřednostní.

Co dalšího s Ministerstvem zemědělství aktuálně řešíte?

Letošní rok je zřejmě již nyní v lednu výrazně ovlivněn blížícími se parlamentními volbami, jak jsem o nich mluvil výše. Nejspíš i proto se objevují návrhy ohledně definice rodinných farem nebo na zastropování zemědělských dotací, které v této podobě z hlediska praxe a časovosti schvalování příliš nedávají smysl. Ministr zemědělství se také rozhodl ustoupit od ochrany názvů tradičních masných výrobků, které zneužívají někteří výrobci rostlinných alternativ a které měla zohledňovat novelizovaná vyhláška k zákonu o potravinách pro maso, masné výrobky, ryby a vejce. Agrární komora ČR a mnohé další profesní svazy tuto změnu přitom podporovaly, protože je potřeba reagovat na vývoj a trendy ve zpracovatelském průmyslu. Mysleli jsme si, že je na tom shoda, ale ministr na poslední chvíli od tohoto záměru ucuknul, zřejmě se zalekl kampaně křičících zastánců vegetariánské stravy a odpůrců živočišné výroby. Nešlo nám o to, zakázat veganské a vegetariánské potraviny, ale o férovou soutěž a ochranu spotřebitele na straně druhé. Když si kupuju párek nebo řízek, čekám, že bude obsahovat maso, a nikoliv sóju nebo hrášek.

Zemědělci se od letoška budou také potýkat s novým systémem tzv. sociální podmíněnosti, dá se s tím ještě něco dělat?

Předně musím vysvětlit, že jde o nové opatření zanesené do zemědělské politiky, konkrétně jde o provázání pracovně-právní legislativy na dotační pravidla v oblasti pokut a sankcí. Hlavním důvodem, proč k tomu EU přistoupila, je ochrana pracovních sil například z Afriky

před jejich vykořisťováním a zneužíváním. To se ale našeho trhu, který má historicky úplně jiné podmínky, netýká.

Ale abych to vysvětlil, pokuta od inspektorátu bezpečnosti práce či jiných kontrolních orgánů, kterým je svěřena pravomoc dohlížet nad dodržováním pracovně-právní legislativy, bude podle její výše promítnuta do krácení dotací pro daný subjekt, a to jak z prvního, tak druhého pilíře. Prozatím jsou navrženy 2 hranice, a to pokuta nad 10 tisíc Kč se sankcí 3% z dotací a nad 300 tisíc Kč se sankcí 5% z dotací. Naš interní průzkum, kterého se zúčastnilo téměř 400 lidí, a zde ještě jednou děkuji všem za jeho vyplnění, ukázal, že téměř 30% respondentů není s touto problematikou obeznámeno a pokuty by byly pro drtivou většinu oslovených neakceptovatelné. Navíc by zemědělci byli vlastně trestáni za jeden prohrěšek dvakrát, což nedává smysl. Proto navrhuje posunutí nižší hranice alespoň na 100 tisíc Kč a také, aby zemědělství podnikatelé, respektive žadatelé o dotace, byli Státnímu zemědělskému intervenčnímu fondu hlášeni jen v případě závažných, vědomých a opakovaných porušení vybraných paragrafů. Sociální podmíněnost, ale třeba také povinné vykazování uhlíkové stopy, evidence zaměstnanců podle pohlaví a sexuální orientace a další zbytečnosti, které se mohou objevit v rámci výkazů „společenské zodpovědnosti“ podnikatele jsou typickým příkladem zbytečné byrokracie, kterou by měl současný Evropský parlament ve spolupráci s členskými státy co nejrychleji odstranit.

Redakce Agrobaze

Lednové představenstvo komory jednalo o veřejné reakci na postup vlády a Evropské komise

Dne 15. ledna 2025 se v Praze uskutečnilo mimořádné jednání představenstva, aby interně projednalo postoj a postup Agrární komory ČR k organizaci či zapojení do národních a mezinárodních protestů s ohledem na vyhodnocení činnosti Ministerstva zemědělství, vlády ČR a Evropské komise, jak řeší priority sektoru a plní vznesené požadavky.

Představenstvo se jednoznačně rozhodlo zapojit do zemědělských protestů, které by se uskutečnily v celoevropském formátu, a to ještě v zimních měsících letošního roku. Důležité nyní je dohodnout společný termín s ostatními evropskými nevládními organizacemi, které jsou podle průběžných informací připraveny protesty uskutečnit. Rezonujícími tématy je větší ochrana EU trhu a evropských zemědělců, zajištění vlastní konkurenceschopnosti a nastavení stejných podmínek pro dovozy komodit a potravin, snížení nevýrobních požadavků, posílení rozpočtu pro agrární sektor, snížení administrativních nároků a regulací a odstraňování nesmyslné byrokracie. Prostor pro jednání o formě, podobě a hlavních sděleních protestů a především o stanovení jejich termínu je například nyní na veletrhu Grüne Woche v Berlíně, kterého se zúčastní celá řada zástupců evropských zemědělských organizací. Dále proběhnou jednání na úrovni COPA-COGECA a v plánu jsou

také bilaterální schůzky, ale i jednání zemí V4 v termínu 10.–11. února v Polsku. Představenstvo své závěry zaslalo také tuzemským partnerským nevládním organizacím.

Hlavní diskuse představenstva se soustředila na vyhodnocení aktuálního stavu českého zemědělství za uplynulý rok 2024 a na to, jak se MZe, ale i MŽP a potažmo celé vládě podařilo splnit vznesené priority, na jejichž základě se členská základna, prostřednictvím svých zástupců v představenstvu komory, vyjádřila k možnosti a odhodlání zapojit se do protestních akcí, včetně jejich formátu. Představenstvo se v kontextu negativního vývoje sektoru a neuspokojivého přístupu vlády ČR usneslo, že protesty budou spojené s celoevropskými akcemi. To však zároveň neznamená, že by se současnou vládou ČR panovala spokojenost, dlouhodobě je tomu spíše naopak. Primárně budou protestní akce probíhat v jednotlivých regionech České republiky, například

shromážděním zemědělců s prezentací jejich priorit, jízdami zemědělské techniky na frekventovaných silnicích, dále s oboustrannou blokadí hraničních přechodů ve spolupráci se zemědělci z okolních zemí apod. Tento formát podporuje naprostá většina regionů České republiky s tím, že by se současně snížily možné problémy s náročným zajištěním zemědělské techniky na protestech v Praze.

Jak vyplývá z kontaktu s dalšími evropskými organizacemi zemědělců, tak jednoznačným společným tématem je zásadní nesouhlas s dohodou EU-MERCOSUR. Zde Evropská komise staví vlastní zemědělce do nekonkurenceschopného postavení, protože umožní zemím Jižní Ameriky dovážet do Evropy takové výrobky a potraviny, které naprosto nesplňují dlouhodobě zaběhlé evropské standardy kladené na kvalitu potravin a výroby, na ochranu přírodních zdrojů a zároveň za zcela běžného používání GMO plodin a produkce. Z pohledu

sektoru se tak jedná o naprosto nesrovnatelné podmínky pro pěstování plodin a chov zvířat a tím pro produkci potravin, jejichž dovoz pokrývá celý evropský trh.

Diskutovalo se také o problematickém materiálu – Strategie resortu Ministerstva zemědělství ČR s výhledem do roku 2030, který Agrární komora ČR připomínkala a upozornila na jeho zásadní problémy, kterými je neaktuální a neprorůstový pohled, absence analýz potřeb sektoru a nástrojů, jak opatření zajistit. Jde v něm spíše o to, aby se splnilo politické zadání z chybně nastaveného programového prohlášení této vlády, upřednostněné nad snahu věnovat se potřebám sektoru. Agrární komora proto zcela otevřeně, opakovaně a na všech úrovních jednání takto nedostatečnou Strategii MZe jednoznačně odmítla. Prezident Doležal diskusi doplnil o informaci, že komora si společně s dalšími organizacemi připravuje vlastní strategii resortu, která vychází z aktuálních potřeb, cílí na zvýšení vlastní efektivity a konkurenceschopnosti, zaměřuje se na růst sektoru a navrhuje konkrétní opatření, jak toho na úrovni jednotlivých odvětví dosáhnout.

Projednávala se také rizika pramenící z dohody EU–MERCOSUR, jejímž základním principem je otevřít evropský agrární trh, ale bez záruk jeho dostatečné ochrany. Dohodu, která se připravovala od roku 1999, podepsala za Evropskou komisi její předsedkyně Ursula von der Leyenová začátkem prosince loňského roku a nyní je k ratifikaci na úrovni členských států a Evropského parlamentu. Prostřednictvím dohody se sice podpoří export vyspělé techniky a technologií z Evropské unie do Jižní Ameriky, ale opačným směrem lze očekávat expanzi dovozu hovězího masa, drůbeže, cukru, medu, sóji, kukuřice a dalších, které zásadně ovlivní evropský trh. Navrhovaná ochrana formou kvót a případných dodatečných cel je nedostatečná. Jako zásadní problém pro evropské zemědělce, ale samozřejmě i pro konečné spotřebitele je fakt, že Jižní Amerika má ve všech směrech naprosto rozdílné, resp. výrazně nižší standardy výroby a produkce. Používají se zde běžně v EU zakázané veterinární a hormonální přípravky, pesticidy či fungicidy, zkrmuje se zde masokostní moučka, nedodržují se zásady welfare a zásadní rozdíl je také v přístupu k léčení zvířat.

Naopak evropští zemědělci a producenti musí dodržovat nej přísnější pravidla a limity pro výrobu potravin a podléhají striktní kontrole dozorových orgánů, což dává konečnému spotřebiteli jistotu v zajištění kvalitních, bezpečných a zdravotně nezávadných potravin.

Dále prezident Jan Doležal shrnul výsledky činnosti Agrární komory za rok 2024. Jako nejzásadnější je z pohledu zemědělců se jeví to, že se podařilo zajistit navýšení národních

dotací pro rok 2024 z plánovaných 2 mld. Kč na konečných 3,2 mld. Kč a v objemu 3,75 mld. Kč pro rok 2025, což je momentálně maximum možného. Bohužel bez národních podpor nadále zůstává potravinářský sektor. Dalším pozitivem je, že se podařilo navýšit rozpočet PGRLF a zacílit na navýšení podpor pojištění, mimořádné platby za škody mrazem pro ovocnáře a školkaře v roce 2024 ve výši 378 mil. Kč, zlepšit časovost toku dotací formou 70% záloh SZIF, dosáhnout výplaty záloh u zelené nafty a další neméně důležité splněné cíle. Jakmile zástupci představenstva AK ČR materiál zfinalizují, dostane jej členská základna k dispozici. Představenstvo se také, na návrh prezidia komory, rozhodlo oslovit všechny významné politické strany, hnutí a uskupení, která se chystají kandidovat v podzimních parlamentních volbách, s tím, že všem těmto subjektům nabídneme spolupráci při tvorbě volebních programů pro kapitoly zemědělství, potravinářství a venkov. V tomto směru se také posílí komunikace s veřejností.

Na závěr prezident Doležal zdůraznil, že po mnoha jednáních se jako zásadní a koncepční podařilo prosadit změnu u opatření DZES 5 – protierozní ochrana, dlouhodobě nastavené a MZe obhajované v nejširší možné podobě, tedy na 65% zemědělské půdy. Stávající konsensus spočívá v povinné ochraně silně ohrožených ploch, včetně dodržování stanovených půdoochranných technologií, u mírně erozně ohrožených ploch se bude jednat o doporučení těchto technologií. Tuto logickou a zásadní změnu přijalo pozitivně celé představenstvo Agrární komory ČR. Poděkování patří všem, kteří se jakoukoliv měrou podíleli na splnění cílů, priorit a stanovených úkolů vytyčených pro rok 2024. Lze očekávat, že i tento rok 2025 bude v mnoha směrech pro zemědělce náročný a bude představovat další výzvu, která s vysokou pravděpodobností započne již deklarovanými protesty na celoevropské úrovni.

Úřad AK ČR

Zjednání představenstva komory

Poslední jednání představenstva a dozorčí rady roku 2024 se konalo 10. prosince v sídle společnosti AGRO 2000 s.r.o. Úvodem představil Ing. Radek Kružík společnost, její zaměření a činnost v oblasti zemědělské prvovýroby, obchodu a stavebnictví a provozování Střední zemědělské školy v Pozdatíně.

Prezident Doležal otevřel jednání tématem protierozní ochrany v rámci DZES 5, ke kterým AK ČR a další organizace opakovaně na všech jednáních vznášely věcné připomínky. Dle původního návrhu by v ČR přešlo 65% půdy do kategorie erozní ohroženosti, což je násobně neambicióznější číslo ze všech států EU. V rámci připomínkového řízení AK ČR navrhla udělit na MEO půdách výjimku pro pěstování brambor, jako tradiční plodiny, a kuřice k zajištění krmivové základny. Aktuálně se podařilo vyjednat zařazení obilovin do skupiny plodin s vysokou ochrannou funkcí, k diskusi je, zda sem budou převedeny jařiny, ozimy nebo obojí. Dále AK ČR navrhuje zavést nová půdoochranná opatření na půdách MEO pouze jako „doporučená“ a na půdách SEO jako „povinná“. K tomuto návrhu probíhají diskuze mezi MZe a MŽP, jelikož schválení tohoto návrhu vyžaduje modifikaci Strategického plánu. Předložený návrh zpřisňuje i nastavení sankčního systému, s udělením sankce již od první erozní události. Komora nesouhlasí s trestáním zemědělců, kteří budou dodržovat

na MEO půdách 32 půdoochranných opatření, a přesto na jejich pozemku dojde k mimořádné erozní události, a navrhuje v takovém případě udělit zemědělci „žlutou kartu“ jako varování a teprve při opakování eroze přejít k sankci. Stále ještě není dořešena definice zásahu vyšší moci.

Dalším tématem byla nová podmínka tzv. sociální kondicionality, v rámci které by zemědělské podniky musely splnit určité úrovně zacházení se zaměstnanci, a to především z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví, ale také řešení přesčasů atd. V případě nesplnění může dojít ke snížení dotace od 3% až do výše desítek desítek procent. Aktuálně ale není k dispozici žádná metodika, kterou by se mohli zemědělci řídit. Zaměstnavatel nemůže vždy ovlivnit vznik pracovního úrazu, i při splnění podmínek bezpečnosti práce, proto AK ČR navrhuje, aby sankce byla udělena pouze v případě jejího závažného porušení, a zároveň komora odmítá udělení duplicitního trestu. K vyjasnění pravidel požádá komora o jednání příslušnou sekci MZe.

Ve vystoupení vrchního ředitele Petra Jílka zazněly informace o rozpočtu národních dotací pro rok 2025, které budou ve výši 3,75 mld. Kč. Prioritou je podporovat živočišnou výrobu, pro kterou je alokována částka 1,44 mld. Kč. Novinkou v roce 2025 budou příspěvky na zlepšení životních podmínek v chovech ovcí a koz, a to pro pasená i ustájená zvířata. Dalším významným programem je nákazový fond, ve kterém je alokována částka ve výši 1,01 mld. Kč. Další nová dotace je určena na hubení extrémně odolných plevelů v cukrové řepě. Ke dni 21. října 2024 bylo započato vyplácení 70% záloh za letošní rok a nyní je vyplaceno již cca 10 mld. Kč. Harmonogram výplat je k dispozici na stránkách SZIF. Z mimořádných 2 mld. Kč získaných pro rozpočet kapitoly MZe bude o 750 mil. Kč posílen rozpočet PGRLF. Prioritou bude maximální podpora pojištění a cílené dotace úroků z úvěru pro oblasti postižené povodněmi nebo do sektorů, které mají problém s cash flow. Jako dílčí pomoc je připraveno zvýšení limitu de minimis. U kompenzaci škod povodněmi ze září čeká MZe na evropské peníze. ČR požádala o 4 mld. Kč, ale jen na vodohospodářské infrastrukturu došlo ke škodám za 17 mld. Kč, další masivní škody jsou v lesích. Vyplácet se začaly kompenzace za škody mrazem na ovoci v celkové částce 445 mil. Kč a ve čtyřech sazbách, 32 mil. Kč půjde na lesní a ovocné školky. Členové představenstva vítají navýšení národních dotací, avšak poznamenávají, že podmínky pro získání podpory se stále zpřisňují a přibývají navazující činnosti k naplnění požadavků, dotace přitom pokryjí jen část přímých nákladů. Mimoto došlo ke skokovému nárůstu pachtovného a neustále se omezuje hospodaření ve výrobních oblastech, což způsobí citelné ztráty v příjmech. Představenstvo přijalo usnesení, ve kterém žádá ministra zemědělství o dořešení nastavení systému požadavků a kontrol a o úpravy režimu v oblastech zasažených povodněmi a zároveň žádá o obnovení pravidelných měsíčních setkání s ministrem zemědělství formou kulatých stůlů, kde by se společně s dalšími nevládními organizacemi operativně jednaly aktuální priority a požadavky.

Dalším tématem bylo zhodnocení výsledků investičního kola PRV, ve kterém došlo na poslední chvíli zásahem ministra ke změně bodování v preferenčních kritériích. S výsledkem tohoto kola panuje většinová nespokojenost

jenost, včetně toho, že MZe posílilo alokaci na úkor kol v letech 2025 a 2026, čímž znevýhodnilo budoucí žadatele, a není vytvořen tzv. zásobník a těsně neúspěšní žadatelé tak nemají možnost se se svými projekty zapojit.

Jedním z nejdiskutovanějších témat byla dohoda EU–Mercosur (skupina zemí Brazílie, Argentina, Paraguay a Uruguay). Zastánci dohody, mezi které patří například Německo, tvrdí, že díky ní získají státy EU nové exportní trhy pro auta, strojírenské technologie, energetiku či chemický průmysl, ovšem na úkor vlastních zemědělců, i proto už ve Francii proběhly silné protesty. Nyní je na řadě schválení dohody členskými státy. I přes nastavení dovozořvých kvót, zachování určité úrovně cel, vyčlenění financí EU na propad cen a legislativní nástroje na zastavení dovozu mají zemědělci obavy, že dojde k trvalému snížení cen na trhu. Dohoda je pro zemědělce obou uskupení silně nerovnoměrná a nelze připustit, aby se komodity a potraviny vyráběné za výrazně nižších standardů pouštěly bez striktních kontrol na trh EU (GMO, hormony, antibiotika, pesticidy apod.). Na pultech obchodních řetězců se také může objevit dovezené maso s označením „vyrobeno v EU“, poslední dobou se totiž stává běžnou praxí přebalování potravin. Agrární komora proto zcela zásadně uvažuje o připojení se k evropským protestům, které by mohly proběhnout v horizontu měsíců února a ledna na úrovni celé EU s požadavkem zracionalnění požadavků na zemědělce, větší ochranu trhu, jeho stabilizaci a zmírnění administrativní náročnosti, ale i s požadavky na českou vládu.

Dále byla prodiskutována komoditní problematika. U obilovin byla letos nejhorší sklizeň za posledních 12 let a ani v EU jich není přebytek. Díky zavedení 18% cla na vývoz obilovin z Ruské federace došlo k navýšení ceny na burze. U kukuřice byla letos dobrá sklizeň, i přesto dochází k dovozům z Ukrajiny a Jižní Ameriky, proto také ceny stagnují. U olejnin byla v letošním roce rekordní sklizeň sóji, celkem 12 mil. tun. Cena řepky v září letošního roku stoupla na 13,5 tis. Kč. Kvůli nízké ceně v průběhu roku a nepříznivým vyhlídkám zemědělci zaseli méně ploch řepky, a tak v příštím roce bude v EU i velmi nízká sklizeň, což povede ke zvýšení dovozů.

Mák se v letošním roce pěstoval na 39 tis. ha a sklizeň byla 25 tis. tun. Průměrná cena se pohybuje na úrovni 47 Kč/kg. V průběhu září a října byl rekordní vývoz 6 tis. tun. Chmele se v letošním roce vypěstovalo 6 494 tun, dle dlouhodobého průměru jde o nárůst o 2%. Průměrný výnos je 1,34 tun. ha. Pěstitelé se stále potýkají s nižší hodnotou alfa kyselin, která je na úrovni 2,6%, dlouhodobý průměr jsou 3%. Co se cukrové řepy týče, byla letos vysoká úroda, ale cukernatost zdaleka nedosahuje standardu 16%. Díky dovozům surovin z Polska budou cukrovary pracovat

až do března. Výkupní ceny cukrovky jsou nízké a pro příští rok se předpokládá pokles výměry zasetí o minimálně 30%.

Ceny brambor jsou sice o 10% vyšší než v loňském roce, ale stále jsou pod výrobními náklady. Aktuální výkupní cena brambor na balíčcích je cca 4–5 Kč/kg a za stejnou cenu se dováží i ze zahraničí. V EU je o 2 mil. tun brambor navíc, ale většina těchto brambor je poškozená nebo s nevyhovující velikostí a končí v supermarketech. Dobrá situace panuje u pěstitelů brambor na škrob, jejichž cena je nyní cca 2krát vyšší než před lety. Důvodem je zvýšená produkce hranolků v EU, které se vyvážejí do Asie a škrob se používá na jejich obalování. Sklizeň vinné révy se v letošním roce pohybovala na úrovni 4 tun/ha, což je nejhorší sklizeň za 10 let. Výkupní ceny nepokryjí celkové náklady a v příštím roce firmy avizují ukončení činnosti. V sektoru lesní biomasy mají firmy spojené se zpracováním dřeva problémy. Vlastníci pil jsou v extrémních problémech z důvodu snížení poptávky a omezení těžby po kůrovcové kalamitě, což v příštím roce povede k uzavření několika podniků. Firmy poskytující služby, např. lesní školkaři, mají pokles poptávky o 40% a pro příští rok se očekává pokles o 50%. Důvodem je snížení finanční podpory státu kvůli tlaku MŽP na zvýšení přirozené obnovy lesů.

Co se týče výroby mléka, výkupní ceny jsou vyšší než v loňském roce a aktuálně se pohybují na úrovni přes 12 Kč/l. Stále se jedná o nižší cenu než v předloňském roce a méně, než je středoevropský průměr. V Polsku dlouhodobě dochází díky podporám k nárůstu produkce mléka, v mnoha státech EU naopak dochází

k poklesu stavu skotu. Cena hovězího masa se drží dlouhodobého průměru. Letošní rok vzhledem ke krizovému rokům 2021 a 2022 dopadl pro vepřové maso celkem dobře. Cena vepřového masa se pohybuje na úrovni 48 Kč/kg, nicméně se meziročně jedná o 3,5 Kč nižší cenu a postupně dochází k dalšímu poklesu cen a navyšování nákladů. Přestavby chovů nosnic jsou na úrovni 54%, ale i po úplném dokončení přestaveb dojde dle odhadu k poklesu produkce vajec o 15–20%, které nahradí dovozy z klecových chovů. Kvůli nízkým výkupním cenám na porážce a zvyšujícím se vstupům se snížily stavy masné drůbeže. Kvůli tomu stoupá vývoz do Polska, kde jsou mnohem vyšší výkupní ceny.

V dalším programu prezident komory přítomné seznámil s technicko-organizačním zajištěním 34. sněmu AK ČR, který se bude konat 27. dubna 2024 v areálu Veletrhy Brno 2025 a den před tím mu bude předcházet zasedání představenstva a dozorčí rady. Nejpозději dne 3. února 2025 bude zaslána výzva s požadavkem nahlášení delegátů do 28. února 2025. Dále připomněl, že v termínu leden–březen 2025 proběhne předsněmovní diskuze. Následně prezident informoval, že v souladu s usnesením představenstva ze 16. října byla započata aktualizace základních interních dokumentů. Proběhlo také hlasování k výměně zástupce AK ČR v Antibyrokraťické komisi MZe. V závěru jednání se členové představenstva jednohlasně usnesli na požadavku vyvolat jednání s premiérem a dalšími členy vlády k řešení kritické situace a hrozícímu pádu agrárního sektoru.

Úřad AK ČR

Organizace V4: Odmítáme dohodu s Mercosurem, za ochranu zdraví Evropanů jsme připraveni protestovat

Agrární a potravinářské nevládní organizace Slovenské, České, Maďarské a Polské republiky odmítají obchodní dohodu s Mercosurem týkající se oblasti zemědělství. Je velmi pravděpodobné, že v příštím roce znovu začne série protestů v Bruselu a individuálních akcí v těchto zemích.

Veřejnost a politici musí vědět, jaké nebezpečí představuje Mercosur pro zdraví obyvatel. Takový je závěr diskuze během 86. jednání agrárních a potravinářských komor Visegrádské skupiny, které se uskutečnilo 12. a 13. prosince na Štrbském Plese na Slovensku.

Obchodní dohoda se zeměmi Latinské Ameriky ke konci roku mimořádně znepokojila evropské zemědělce a potravináře. Po odmítavém stanovisku evropské organizace COPA-COGECA a protestech v Bruselu v předešlých dnech se proti liberalizaci obchodu s Brazílií, Argentinou, Paraguají a Uruguayí (Mercosur) přidávají také výrobci potravin ze Slovenska, Maďarska, Česka a Polska.

Rizik je mnoho

Představitelé všech čtyř agrárních a potravinářských nevládních organizací středoevropských zemí v této dohodě nevidí příležitost k rozvoji, ale mimořádně vysoký stupeň rizika pro evropské spotřebitele a zemědělce. Zemědělská kapitola smlouvy s Mercosurem je nevyrovnaná a její naplnění způsobí velmi vážné problémy napříč Evropskou unií. Mimořádně nepříznivý dopad se předpokládá především v odvětvích hovězího a drůbežního masa, medu nebo cukru. Latinskoamerické produkty nejen znevýhodní výrobu potravin v EU, ale příliv levných a nekvalitních potravin přes oceán ohrozí zdraví Evropanů a zná-

sobí negativní vliv na životní prostředí. Ze Štrbského Plesa proto zní jednohlasné NE MERCOSURU.

„Zemědělci ze zemí V4 očekávají, že Evropská komise bude brát větší ohled na zájmy domácích výrobců. Zatím dominují jen zájmy průmyslu. I proto budeme od národních vlád a evropských vlád i evropských politiků požadovat, aby byla kapitola zemědělství a potravinářství vyjmuta z dohody s Mercosurem,“ uvedl po jednání předseda Slovenské zemědělské a potravinářské komory Andrej Gajdoš.

„Evropská unie chce na jedné straně otevřít dveře velkým brazilským farmám. Nechápu, jak máme za této situace našim zemědělcům vysvětlovat, aby snižovali emise CO₂ při své činnosti a zároveň umožníme masivní dovozy zemědělských produktů z oblasti Mercosuru, které vznikly na plochách po odlesňování brazilských pralesů. Stejně tak otázka kvality dovezených potravin pro spotřebitele je pro nás zásadní věc,“ doplnil prezident Agrární komory ČR Jan Doležal.

Reakce zemí V4

„V Polsku odstartovaly série protestů napříč celou zemí. Jsme mimořádně znepokojeni, kam směřuje liberalizace obchodu Evropské unie,“ přiblížil nálady tamních zemědělců viceprezident polské organizace Krajowa Rada Izb Rolniczych Robert Nowak.

V Maďarsku už začala velká informační kampaň vysvětlující rizika dohody. „Podařilo se nám oslovit velkou část našich zemědělců a veřejnost. Dosud jsme shromáždili více než 200 tisíc podpisů. Chceme získat až 250 tisíc podpisů a toto odmítavé stanovisko odevzdat premiérovi,“ řekl prezident maďarské organizace Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Zsolt Papp.

Protesty a občanská iniciativa

Je velmi pravděpodobné, že v příštím roce za-

čne v Evropské unii nová vlna zemědělských protestů proti dohodě. Zemědělské a potravinářské organizace Visegrádské skupiny jsou odhodlané se k nim připojit a souběžně s tím organizovat i vlastní iniciativu s názvem STOP FAKE FOOD, ORIGIN ON LABEL. Cílem je, aby všechny výrobky dovážené do EU splňovaly stejná pravidla výroby, pěstování a chovu, které musí dodržovat evropské potraviny. Slovenská zemědělská a potravinářská komora ji chce spustit v příštím roce. Sběr podpisů bude probíhat také v ostatních zemích V4.

Cílem iniciativy je shromáždit jeden milion podpisů Evropanů. Pokud se to podaří, Evropská komise se bude muset občanskou iniciativou zabývat a bude muset v legislativě zpřísnit podmínky dovozu potravin ze třetích zemí do Evropské unie.

Tlak na evropské politiky

Nový viceprezident organizace COPA Jan Doležal tlumočil informace ohledně agendy a představ nově zvoleného evropského komisaře pro zemědělství, který se účastnil jednání COPA. Tématem nadcházejícího období bude nejen otázka silného rozpočtu EU, ale také zjednodušování podnikání evropských zemědělců a snižování byrokracie.

„Počkáme si, s čím přijde Evropská komise během nejbližších 100 dnů od zvolení. Nemůžeme ale být pasivní, musíme průběžně vytvářet tlak na nejužší vedení evropského komisaře, aby vnímal také naše představy,“ uvedl Jan Doležal.

Závěrem dvoudenního jednání podepsali zástupci zemědělských a potravinářských organizací komuniké s požadavky, které bude odevzdané Ministerstvu zemědělství a rozvoje venkova SR, COPA-COGECA a nově zvolenému eurokomisaři pro zemědělství.

Jana Holéciová, tisková mluvčí SPPK

Foto archiv SPPK

ZEMĚĎELSKÉ POJIŠTĚNÍ
POJIŠTĚNÍ PLODIN

Známe jednodušší řešení, jak zachránit vaši úrodu

Pojištění plodin s nejširší pojistnou ochranou na trhu

- pojištění všech druhů pěstovaných plodin a trvalých kultur
- kvalitní a rychlá likvidace škod

241 114 114
www.generaliceska.cz

 GENERALI
ČESKÁ POJIŠŤOVNA

Partner Agrární komory ČR a Zemědělského svazu ČR

Agrární komora ČR a RENOMIA pokračují v úspěšném partnerství

Tisková zpráva 14. 1. 2025 – Agrární komora České republiky (AK ČR) a největší český pojišťovací makléř, společnost RENOMIA, potvrdily své dlouholeté partnerství na období dalších tří let. Agrární komora ČR tím opětovně ocenila přínos vzájemné spolupráce s tímto významným a strategickým partnerem pro oblast řízení rizik, pojištění a likvidace škod. Zároveň AK ČR potvrdila i další spolupráci se společnostmi GRANTEX dotace a Agdata, které se zaměřují na oblasti dotačního poradenství a technologií pro tzv. precizní zemědělství.

Prezident Agrární komory ČR Jan Doležal a ředitelka největší tuzemské makléřské společnosti RENOMIA Jiřina Nepalová uzavřeli svými podpisy dohodu o spolupráci na další tři roky s tím, že z obou stran tak jde o potvrzení tohoto dlouhodobého, zásadního a přínosného partnerství

Agrární komora ČR spolu s RENOMIA věří, že právě dlouhodobá spolupráce na vysoké profesionální úrovni a komplexní služby pro členy komory pomohou zajistit a udržet rozvoj českého zemědělství. Taková spolupráce nabývá na významu především v tomto podnikatelsky složitém období, kdy pod vlivem mnoha externích faktorů došlo k výraznému rozkolísání a znejistění agrárního trhu, a právě jeho opětovná stabilizace a předvídatelnost je pro podnikatele v agrárním sektoru jedním ze základních prvků jejich úspěšného hospodaření.

„Naši zemědělci a potravináři podnikají v současné době pod velkým tlakem. Na jedné straně jsou to stále vysoké ceny vstupů

a čím dál vyšší odvody a platby, k tomu si připočítáme výrazně náročnější požadavky na hospodaření kladené evropskou i národní legislativou, ale třeba i hrozby z dohody EU-MERCOSUR, která umožní dovozy jihoamerických komodit a potravin za výrazně nižších standardů, než jaké garantují naši producenti. Na straně druhé je zde nejistý odbyt produkce za výrazně nižší ceny než v minulosti. Pokud k tomu přidáme značné výkyvy počasí v loňském roce, kdy jsme zažili silné jarní mrazy, sucho, ale i přivalové srážky a likvidační povodně, a také politickou nejistotu, pak právě zabezpečení rizik podnikání je jedním z posledních jistých a pevných základů naší práce. Je to jeden z hlavních faktorů, jak udržet silnou ambici českých zemědělců a výrobců

potravin k posílení vlastní konkurenceschopnosti a tím i pozice na trhu,“ říká k tématu prezident Agrární komory ČR Jan Doležal a dodává: „Zemědělství je nesmírně nejisté a rizikové podnikání. Rizika není možné nikdy zcela eliminovat, ale lze je komplexně minimalizovat vhodně a výhodně uzavřeným pojištěním zvířat, plodin a majetku. Pokud zemědělec správně investuje a dokáže využít principů precizního zemědělství, má i v této nejisté době o krok blíže k úspěchu. A právě v této synergii, kterou společnost RENOMIA dokáže našim členům poskytnout, vidím jednu z hlavních výhod vzájemné spolupráce.“

Smlouvu o partnerství s Agrární komorou ČR podepsala také společnost GRANTEX dotace, dceřiná firma RENOMIA a přední tuzemský poskytovatel služeb v oblasti dotačního poradenství. Spolupráci s Agrární komorou ČR prodloužila i společnost Agdata, český lídr v oblasti precizního zemědělství, která spravuje data uživatelů obhospodařujících více než jeden milion hektarů zemědělské půdy. Systém Agdata pomáhá farmářům efektivně plánovat a řídit farmy, šetřit zdroje a zlepšovat produktivitu, čímž přispívá k jejich dlouhodobé udržitelnosti.

„Roky našeho strategického partnerství s Agrární komorou ČR ukázaly, že se jedná o spojení, které je pro zemědělce užitečné a přínosné. Proto si jeho dalšího pokračování velmi vážíme. Podpora zemědělství je jedním z našich hlavních cílů a nadále budeme společně dělat maximum pro to, aby měli čeští zemědělci co nejlepší podmínky pojištění pro svůj další rozvoj. Díky našim kolegům z Agdata a GRANTEX dotace zajišťujeme nejkompaktnější servis na trhu a pomáháme zemědělcům nejen chránit výsledky jejich práce, ale také investovat do budoucnosti podnikání v odvětví, které je pro celou společnost důležité,“ říká ředitel RENOMIA AGRO pro strategické partnery Jiří Havelka.

*Barbora Pánková, tisková mluvčí AK ČR
Foto archiv společnosti RENOMIA*

Zemědělci a potravináři požádali premiéra o společné jednání

Agrární komora ČR, Potravinářská komora ČR, Zemědělský svaz ČR, Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů, Společnost mladých agrárníků a Iniciativa zemědělských a potravinářských podniků vyzvaly společným dopisem svých předsedů a prezidentů k jednání o prosazování priorit vlastní členské základny a s ohledem na potřeby agrárního a potravinářského sektoru ČR v národním i evropském kontextu.

Cílem tohoto volného sdružení nevládních organizací je zařadit požadavky zemědělců a zpracovatelů mezi volební témata a programy politických stran, koalic a uskupení, které vstupují do klání letošních parlamentních voleb. A jednání s předsedou současné vlády je prvním krokem k zahájení této diskuse.

K tomuto rozhodnutí vedení uvedených organizací dospěla i s ohledem na nepříliš pozitivní průběh a výsledky hospodaření roku 2024, kdy české zemědělství a potravinářství setrvalo pod tlakem externích faktorů, jež zásadně ovlivňovaly jeho ekonomicky zdravé fungování. Aby zdůraznili vážnost situace, uvedli nejvyšší zástupci zainteresovaných stran příčiny tohoto stavu; dlouhodobé strukturální problémy, dovozy základních komodit, které způsobují destabilizaci celého

evropského trhu, propad cen komodit, zatížení vysokými cenami energií a dalších vstupů, nárůst daní a nájmu za půdu, minimální podpora zpracovatelského průmyslu, další objemy náročné administrace a přebujelé byrokracie. Zemědělská výroba, ale i další sektory vedoucí do prvovýroby a navazující na ni, se tak dostaly pod trvalé riziko existenční ohrožení, což mimochodem aktuálně dokumentuje je velký přeprdej majetku.

Současně s výše uvedenými negativy dopis obsahoval také další zásadní téma k jednání, kterým je dohoda mezi EU a zeměmi MERCOSUR. Ačkoliv lze vnímat vazbu dohody na vývoz evropského zboží s vysokou přidanou hodnotou na hospodářsky posilující jihoamerický trh, je zároveň velkým rizikem pro celé zemědělství a potravinářství v EU, a tedy i České republiky.

Zemědělci Evropské unie dlouhodobě hospodaří v souladu s velmi přísnými pravidly ve vztahu ke krajině a výrobě potravin, které ale třetí svět vůbec neřeší. Jakékoliv dovozy za takto rozdílně nastavených standardů pak jsou dalším zásadním faktorem, který bude reálně znamenat pokřivení evropského trhu a snížení tuzemské konkurenceschopnosti.

Přes dílčí jednání s jednotlivými členy vlády ČR a dalšími partnery z řad poslanců, senátorů či zástupců krajských samospráv a dalšími subjekty požádaly nevládní organizace premiéra o možnost projednat klíčové priority celého zemědělského a potravinářského sektoru a návrh jejich řešení tak, aby byla zajištěna jeho podpora a opětovná prosperita.

Redakce Agrobase

Komora opakovaně odmítla Strategii MZe

Koncepce Strategie resortu 2030+ je materiálem, který podle ministra zemědělství a samotných autorů textu má ambici směřovat a ovlivňovat charakter zemědělského sektoru v dlouhodobějším časovém horizontu. Stejnou pozici zástupci MZe prezentovali i na jednání Zemědělského výboru PSP, které se uskutečnilo 14. ledna. Nic z toho v ní však nenajdeme.

Agrární komora ČR v rámci standardního připomínkového řízení a posléze i v procesu jeho vypořádání vznesla dvanáct klíčových, tedy zásadních připomínek k samotnému konceptu materiálu, které však nebyly akceptovány a ani argumentačně vysvětleny. Týkaly se výhradně uchopení celé strategie ve vztahu k potřebám českého agrárního sektoru, který by měl mít oporu právě ve strategii pro jeho prorůstovost a konkurenceschopnost. Dále zástupci AK vznesli 38 zásadních a doporučujících připomínek, které již reflektovaly konkrétní úpravy textu samotné strategie.

AK ČR vzhledem k formě a tomu, jak se MZe vypořádalo s předloženými připomínkami, respektive je vůbec MZe neakceptovalo, nevyjadřuje materiálu podporu a považuje ho za nekonceptní. AK ČR tak nesouhlasí s jeho

předloženou verzí a distancuje se od její současné podoby.

Zároveň AK ČR opakovaně požádalo, aby MZe Strategii i harmonogram jejího dalšího zpracování přehodnotilo a diskusi vrátilo na začátek. Tedy na opětovné vydefinování potřeb sektoru, možných východisek, nástrojů pomoci a vize celku i jednotlivých odvětví, finančních analýz aj. V tak zásadním dokumentu, který má ambice vytvořit rámec pro další směřování agrárního sektoru, nelze upřednostnit politické zadání a rychlé povrchní řešení nad rámec věcného a racionálního hledání pomoci a rozvoje sektoru.

Strategie resortu musí být strategií prorůstovou a podporující český zemědělský sektor. Musí reflektovat reálné potřeby na další období

ve vztahu k jeho aktuálnímu stavu, současně však musí obsahovat i důkladně vyhodnocené analýzy pro celek i pro každou oblast, ideálně pro každou komoditu s přihlédnutím k jejím specifikům a finančním potřebám zvlášť.

Dále je nutné zdůraznit, že v kontextu četných zásadních připomínek ke konceptu materiálu nejenom od AK ČR, ale taktéž od ostatních profesních a odborných komor, asociací, svazů, unií a dalších připomínkových míst, kterým podle přehledu vypořádání nebyla akceptována nebo relevantně vysvětlena řada podnětů, se jedná při dalším schvalování Strategie v této podobě o ohrožení celé koncepce zemědělství a zpracovatelského průmyslu v České republice.

Úřad AK ČR

Informace z jednání Komoditní rady pro mléko a hovězí maso

Dne 5. prosince 2024 se konalo jednání Komoditní rady pro mléko a hovězí maso. Jednání se účastnili hosté z Ministerstva zemědělství, Ústavu zemědělské ekonomiky a informací a Státní veterinární správy.

V úvodu jednání předseda komoditní rady Leoš Říha přivítal hosty, seznámil přítomné s programem a shrnul informace o stavu sektoru. Hlavním tématem byla nová proti-erozní opatření DZES 5, v rámci kterých má být přesunuto 65 % půdy do kategorie erozní ohroženosti. Ve státech EU se toto procento pohybuje v rozmezí od 10 do 30 %. Česká republika by tak měla absolutně nejvyšší procento z celé EU. AK ČR opakovaně odmítá takto přísně nastavené podmínky a navrhuje, aby podmínky byly povinné na půdách silně ohrožených erozí (SEO) a na půdách mírně ohrožených (MEO) byly pouze doporučené a řešily se pouze skutečné erozní události místo zavádění plošných opatření. V rámci připomínkového řízení AK ČR navrhuje udělit výjimku pro pěstování brambor a kukuřice na MEO půdách k zajištění krmivové základny pro hospodářská zvířata a zejména pak zařadit obiloviny do skupiny plodin s vysokou ochrannou funkcí.

Dále předseda hovořil o ESG reportingu, který se zaměřuje na transparentní hodnocení a reportování o dopadech firmy na environmentální a sociální aspekty a způsob řízení firmy. Tato směrnice platí od roku 2024 pro velké podniky a postupně bude zavedena i pro menší firmy, včetně zemědělců zapojených do spolupráce s obchodními řetězci. Zemědělci, kteří budou ESG standardy plnit, mohou získat lepší přístup k financování nebo výhodnějším kontraktům. Předseda dále informoval členy komoditní rady o průběhu řešení přestupků týraní zvířat. AK ČR v reakci na tuto událost vytvořila pracovní skupinu, která se zabývá řešením mediální kampaně aktivistů proti chovům hospodářských zvířat, se kterou spolupracuje mimo jiné na tvorbě etického kodexu. Ten bude sloužit jako manuál správného zacházení s hospodářskými zvířaty, aby k podobným individuálním selháním zaměstnanců nedocházelo.

Jako první z hostů vystoupil vrchní ředitel Sekce ekologického zemědělství, komodit, výzkumu a vzdělávání Petr Jílek z Ministerstva zemědělství a seznámil přítomné s aktuálními informacemi. V roce 2025 bude otevřen nový podprogram pro welfare v chovech ovcí a koz. Také již byly zveřejněny Zásady národních dotačních titulů pro rok 2025, jejichž rozpočet dosahuje výše 3,75 mld. Kč. Prioritou MZe je podporovat

živočišnou výrobu, proto je na dotační titul 20. Zlepšení životních podmínek v chovech pro rok 2025 alokována částka ve výši 1,44 mld. Kč. Výplatu titulu 20. A (welfare dojníc) za rok 2024 připravuje MZe na leden 2025. Harmonogram výplat národních dotací je k dispozici na stránkách MZe. Dále uvedl, že v rámci standardu DZES 5 budou obiloviny převedeny mezi plodiny s vysokou ochrannou funkcí. Nyní probíhá debata, zda budou převedeny jařiny, ozimy nebo oboje. Mezi MZe a MŽP probíhá diskuze o návrhu AK ČR zavést nová půdoochranná opatření na půdách MEO pouze jako „doporučená“ a na půdách SEO jako „povinná“. S tím by souviselo přísnější nastavení progresivního sankčního systému, ve kterém budou sankce udělovány již od první erozní události. Ve věci nařízení o odlesňování bylo možné připravit plnohodnotný a funkční systém. Dohodnuta je rovněž klauzule, že platnost nařízení bude možné opět odložit v případě, že pro něj nebudou plně zajištěny provozní podmínky.

Následně vystoupil prezident AK ČR Jan Doležal. V úvodu svého vystoupení požádal zástupce MZe o zahájení diskuse k nastavení podmínek pro ekoplatbu, protože pro některé zemědělce bez živočišné výroby bude obtížné požadované podmínky splnit. Dále podotkl, že zemědělci se mají od příštího roku řídit novými půdoochrannými technologiemi, které stále nejsou ve finální verzi. Prezident také vyjádřil obavy k nové podmínce tzv. sociální kondicionality, v rámci které by zemědělské podniky musely splnit určité úrovně zacházení se zaměstnanci, a to především z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví, ale také řešení přesčasů a další. V případě nesplnění může dojít ke snížení dotace od 3 % až do výše desítek procent. Aktuálně přítom ale není k dispozici žádná metodika, kterou by se mohli zemědělci řídit.

Dále hovořil o dění v EU, kde byla schválena nová komise v čele s Ursulou von den Leyenovou. Ta je nyní na summitu v uruguayském hlavním městě Montevideo, kde se chystá uzavřít dohodu se zeměmi Mercosur (pozn. dohoda byla podepsána). Dohodu podporují státy, jako je Německo, Španělsko a Portugalsko, proti je naopak Francie, Polsko či Itálie. Dohodu musí nyní ratifikovat členské státy a zemědělci zde většinou doufají v prosazení blokační menšiny. I přes nastavené kvóty na dovoz zemědělských komodit je zřejmé,

že dojde k přetlaku produktů na evropském trhu a tím k poklesu cen, nehledě na to, že jihoamerická produkce nesplňuje EU parametry kladené na naše zemědělce.

Dále dostal slovo ředitel Státní veterinární správy Zbyněk Semerád, který přítomné seznámil s aktuální situací kontrol v návaznosti na ochranu zvířat a s nálezovou situací katarální horečky ovcí. Aktuálně probíhají šetření a kontroly na farmách, protože Státní veterinární správa obdržela další podněty. V důsledku rozšíření nákazy katarální horečky ovcí ztratila Česká republika statut infekce prosté země pro vývoz skotu. Dle legislativy EU může být zákaz vývozu zrušen po 60 dnech bez aktivity bodavého hmyzu. Na základě monitoringu bylo 28. listopadu 2024 vyhlášeno v ČR období bez této aktivity. V rámci EU je obchodování umožněné se státem s výskytem nákazy pouze za podmínek stanovených daným státem. Aktuálně v EU 14 států stanovilo podmínky a 13 států podmínky nestanovilo. Co se týče zemí třetího světa, vyžaduje většina států certifikaci, že dotčený stát je 12 měsíců bez výskytu nákazy, proto se vývoz do těchto států zastavil. Podařilo se vyjednat výjimku se Srbskem, které požaduje negativní serologické vyšetření 14 dní a virologické vyšetření maximálně 5 dní před přesunem. Vývoz je také pozastaven do Uzbekistánu, Ázerbájdžánu a Kazachstánu z důvodu zákazu převozu skotu přes území Ruské federace. Nyní v období bez aktivity tiplíka ČR poslalo prostřednictvím velvyslanectví do Ruska žádost o udělení výjimky.

Komoditní rada přijala informaci o cenovém vývoji mléka a hovězího masa v posledních měsících. Konstatovala, že cenový růst reaguje na pokles stavu skotu v EU v posledním období a náročností provozů na vstupy. Cenový růst v mléce v ČR je nižší než ve většině okolních zemí.

V závěru jednání členové komoditní rady diskutovali o nastavení správných postupů k řešení složitých situací v chovech hospodářských zvířat, při manipulaci se zvířetem a ošetření dle podmínek zákonů a nařízení. Panovala shoda k vytvoření etického kodexu, který bude sloužit jako edukační pomůcka pro zaměstnance zemědělských podniků.

Úřad AK ČR

Dohoda EU s Mercosurem hezky potichu

Tato zpráva z počátku prosince patřila s velkými nadpisy a písmeny na první stránky deníků i televizních obrazovek. Nestalo se tak. Informaci „Četky“ jsem čistě náhodou objevil v sobotním vydání deníku MF Dnes jako téměř bezvýznamný článek. Příští roky zcela jistě proveří „bezvýznamnost“ této dohody, zvláště pak v resortu zemědělství.

Evropská unie dojednala dohodu o volném obchodu s jihoamerickým společenstvím Mercosur (to zahrnuje Brazílii, Argentinu, Paraguay, Uruguay a Bolívii), o níž obě strany vyjednávaly přes dvě desetiletí. Samotné vyjednávání bylo zahájeno již v roce 1999, tak proč nyní ten spěch. Je to opravdu bizár a nelze se divit, že se proti němu v mnoha zemích zdvihá odpor. Výklad tohoto spěchu je různý i u zemědělců. Někteří se domnívají, že rychlé jednání zakončené podpisem bylo vyvoláno i celosvětovým nezájmem o elektroauta německé produkce, a tudíž šancí exportu aut do Jižní Ameriky a Afriky. Jejich hodnota bude finančně vyvážená dovozem masa, sóji, cukrové třtiny atd. Z českého pohledu vývoz do zemí Mercosuru zaznamenává dlouhodobě rostoucí tendenci, přičemž mezi hlavní vyvážené zboží patří především části a součásti letounů, položky automobilového průmyslu, strojírenské výrobky nebo zdravotnická technika či produkce chemického průmyslu.

Zemědělství jako poslední?

Řada zemí EU v čele s Německem vidí v paktu otevření nového trhu pro export nejen aut německých automobilek, ale také dalšího průmyslového zboží. Kdyby i k tomu takto došlo, zřejmě by to pomohlo i českému průmyslu. Bohužel ze všech vyjádření politiků se vytratilo zemědělství jako celek. Již dnes je jasné, že se bude recipročně jednat o dovoz levné jihoamerické zemědělské produkce, vůči které, hlavně v masě, není evropské ani české zemědělství schopné konkurovat cenou. Sto a tisícihlavá stáda hovězího dobytka, s celoročním pobytem buď na zelených pastvinách, nebo krmená kukuřičnými či sójovými granuláty, ale vždy venku a za naprosto volnějších podmínek, budou zcela jistě podrážet ceny na evropském trhu, a tedy všem místním chovatelům. Jestli si toho všimne i zákazník, nelze nyní odhadovat, možná až po další redukci tuzemských chovů.

Jak se k tomu postaví členské státy

Co se týká dohody EU–Mercosur čeká se nyní, zda se k nesouhlasným zemím (Francie, Polsko, ale i Irsko) přidá ještě jeden zemědělský gigant, nejlépe se mluvilo o Itálii. Co se týká České republiky, tak nepomáhá ani naše historická zkušenost s násilným komunistickým

zduřstevňováním, ani to, že jsme v EU s naším limitem 30 ha velikosti honu smutnými premianty, či to, že jsme odmítli řešit ochranu zemědělců před ukrajinskými dovozy. Je vidět, že i pro naše politiky je zemědělský sektor tak malý, že je nám už na úrovni této vlády odepřena možnost s tímto čistě politickým rozhodnutím nesouhlasit.

Zeptejte se řezníka

Měl jsem tu možnost bavit se o kvalitě masa s řezníkem, který dlouhá léta „bourá“ hovězí a vepřové maso v zázemí velkého pražského supermarketu. Tam se setkává s jihoamerickým masem již dnes. On ho na špalek dostává ještě zmrzlé, zabalené ve velkých foliích, ale jak se pak ukáže, je hlavně plné vody. Po rozmrazení a rozbourání na jednotlivé kategorie masa je rozdíl mezi tímto dovozovým masem a masem českých chovatelů nebetyčný. A co teprve při zpracování a konzumaci u koneč-

ného spotřebitele. Myslím ale, že až na to přijdou skuteční spotřebitelé, bude již pozdě. Ty chovatele skotu a prasat, kteří nebyli schopni konkurovat cenově masu z Mercosuru a s chovy skončili, nikdo již k návratu chovů nepřesvědčí.

Bitva není u konce

Dnes nás škrtní nejen vlastní zásahy a regulace českého státu, ale i EU. Velké podezření budí i to, že se najednou jaksi zapomělo na uhlíkovou stopu, tolik se týkající přepravy potravin kamiony a zaoceánskými loděmi. A to ještě pomijím naprosté rozdíly v požadavcích na chovatelské standardy. Toho všeho si ale všimne česká veřejnost asi až v době, kdy již současná předsedkyně Evropské komise nebude u moci a k odpovědnosti za tento stav se nikdo nebude hlásit.

Ing. Michal Vokřál, CSc.

Komora podporuje tradiční názvy výrobků z masa

Agrární komora České republiky podporuje zachování tradičních názvů pro maso, masné a mléčné výrobky. Důvodem je orientace spotřebitele, jasná pravidla pro výrobce a také garance složení a výživových parametrů. Požadované vlastnosti masných výrobků definuje Ministerstvo zemědělství ve své novele vyhlášky k zákonu o potravinách pro maso, masné výrobky, ryby a vejce, která reaguje na vývoj a trendy ve zpracovatelském průmyslu. Vyhláška nezakazuje vegetariánské a veganské alternativy rostlinného původu.

„Výrobků na trhu je dnes nepřeberné množství a poznat rozdíl mezi karbanátkem, párkem nebo burgerem z masa a jejich rostlinnou napodobeninou, je někdy matoucí. Obzvlášť když jejich název, struktura, barva i balení jsou velmi podobné. Zásadní rozdíl je však ve složení a nutriční hodnotě. Proto by měly být výrobky z masa a jejich rostlinné alternativy jasně rozlišené i podle názvu,“ říká prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal.

Diskuze o označování výrobků se vede na úrovni jednotlivých států i v rámci Evropské unie již delší dobu a zaznávají na toto téma různé až protichůdné názory. Na jedné straně je cílem ochrana standardů pro historickým vývojem dané názvy masa a masných výrobků, na straně druhé někteří podporují používání těchto běžných názvů pro výrobky, které s živočišným původem nemají nic společného. Tento názor zastávají zejména organizace vegetariánů a veganů a dalších uskupení, kteří chtějí normalizovat alternativní stravovací návyky pro zbytek společnosti a prosazují svůj pohled na to, co je ve výživě správné a co ne. Vliv má také lobby výrobců rostlinných alternativ k masným výrobkům. Současně je

třeba říct, že podle průzkumu agentury Ipsos z června 2020 jsou v Česku 3 % vegetariánů a pouhé 1 % veganů.

„Z mého pohledu jde v podstatě o zneužití názvů živočišných druhů, anatomických částí a výrobků či polotovarů z nich pocházejících, což nemá žádné racionální opodstatnění. Nehledě na zcela zásadní věc, kterou je naprosto odlišná výživová hodnota rostlinných produktů oproti živočišným originálům. Spotřebitel prostě nemůže být naváděn k tomu, aby nevědomky a v dobré víře zaměnil maso za pšeničné, hrachové nebo sójové bílkoviny obarvené načerveno v placce napodobující karbanátek. Pokud mají tyto alternativní výrobky na trhu úspěch, nemůže to být za cenu klamavé reklamy,“ dodává prezident Agrární komory ČR.

Často jde také o potraviny, jejichž cílem je co nejvíce napodobit smyslový zážitek a obsah makroživin v mase pomocí rostlinných bílkovin, rostlinných tuků a různých přídatných látek, barviv, s přidáním různých vitamínů, minerálních látek, ale i stabilizátorů a konzervantů. Jedná se tak o nepřírozený mix a imitaci potravin masného původu. Tyto na-

podobeniny navozují dojem nutričně hodnotné potraviny a zdravého stravování. Nicméně mnozí výživoví poradci mluví o tom, že vysoce zpracované potraviny lidskému zdraví neprospívají. Nemohou totiž pokrýt všechny potřeby a přísun pro tělo prospěšných látek.

Jde tak o zcela jinou formu narušení trhu, než která v České republice byla v devadesátých letech po zrušení státních norem na masné výrobky. Tehdy tlakem na cenu došlo k výraznému poklesu kvality masných výrobků a trvalo roky, než se podařilo dát situaci na trhu do pořádku a kvalita výrobků se stabilizovala, což platí doposud a příspěvek k tomu má i aktuální novelizace zmíněné vyhlášky. Například Slovensko již definovalo v zákoně některé názvy jako „párok“, tedy párek. Jako precedens na úrovni EU může sloužit také rozhodnutí Evropského soudního dvoru, které ve Francii posílilo roli tradičních názvů masa a masných výrobků oproti jejich rostlinným a dalším imitacím a stanovilo také, za jakých podmínek je mohou další státy EU používat. Stejně tak by měly být zákonem chráněny názvy alternativ masa, jako jsou tofu, tempeh nebo seitan.

Agrární komora ČR respektuje právo každého člověka na to rozhodnout se, jaké stravovací návyky si zvolí. Odmítá však agresivní kampaň některých organizací, které nereprezentují názor většinové veřejnosti. „Souhlasíme a podporujeme zodpovědné chování firem k životnímu prostředí, společnosti a řízení rizik, ale zároveň si jsme plně vědomi, že v zemědělství je chov zvířat se všemi jeho benefity a přesahy tradičním základem celé agrární produkce. Odmítáme podlehnout zeleným tlakům a nenecháme si vnútit, že chovatelé hospodářských zvířat, zpracovatelé masa a také široká spotřebitelská veřejnost konzumující maso a masné výrobky patří na černou listinu,“ uzavírá prezident Doležal.

Barbora Pánková,
tisková mluvčí AK ČR

Po nátlaku aktivistů ministr od ochrany masných výrobků utekl

Obrat o 180 stupňů předvedl ministr zemědělství Marek Výborný. Ke konci loňského roku sice připravil novelu vyhlášky, která měla mimo jiné omezit používání názvosloví u masných výrobků. Pod tlakem nebývale silné kritiky z řad aktivistů ovšem otočil a seznam chráněných názvů masných produktů nebude v rámci vyhlášky předkládat. V minulosti přitom návrh na omezení podpořili nejen zemědělci a potravináři, ale i mnozí nezávislí odborníci.

Seznam chráněných názvů masných produktů měl přitom pouze definovat kvalitativní požadavky na masné výrobky. Zemědělci a potravináři dlouhodobě zastávají postoj, že názvy jako párek, klobása či řízek by měly být používány jen u výrobků odpovídajících jasněmu složení. Veganské potraviny však dosud nejsou jakkoli definované a mají zcela jinou výživovou hodnotu. Spotřebitel si tak může myslet, že příslušný výrobek plní stejnou roli ve výživě jako jeho vzor živočišného původu, přestože takové vlastnosti daná potravina vůbec nemá.

Vyhláška nikomu nic nezakazovala, jen specifikovala, za jakých okolností je možné použít vybrané názvy potravin. Podle návrhu bylo možné i nadále vyrábět například kapustové karbanátky. Pojem karbanátek byl v původním návrhu specifikován jako masný výrobek, kterým je tradičně i kapustový karbanátek, protože obsahuje jako složku mleté maso. Pojem řízek byl podle návrhu skutečně vyhrazen pro masné výrobky, ovšem podle informací, které jsou k dispozici, žádná potravinářská firma houbové řízky nevyrobí a návrh nijak neomezoval používání označení houby v trojbalu, který je celkem tradičně zažitý.

Navrhaná úprava tak byla pouze doplněním některých specifikací, které dříve nebylo nutné s ohledem na situaci na trhu provádět. Zkušenosti z minulosti také ukazují, že pokud nejsou specifikovány zákonné názvy, dochází k poměrně rychlému propadu kvality výrobků na trhu. Důvodem je především tlak na cenu a ústup od používání dražších surovin.

„Definování požadavků na výrobky je zcela legitimní. Pokud bychom to neudělali, zhoršila by se kvalita na trhu. Obdobné vyhlášky mají všechny členské státy a v mnoha případech mnohem detailněji propracované. Cílem těchto vyhlášek je, aby se spotřebitelé snáze orientovali v sortimentu výrobků, které mohou najít v obchodech, a jasně a jednoduše identifikovali výrobky, které parazitují na zažitých názvech potravin a snaží se tak navodit

dojem, že mají stejné vlastnosti jako výrobek tradiční,“ doplnila prezidentka Potravinářské komory Dana Večeřová.

Důležité je také upozornit na zavádějící prohlášení zastánců rostlinné stravy, kteří v posledních týdnech tvrdili, že díky živočišnému názvu má zákazník intuitivní představu o tvaru, chuti i použití produktu. Zemědělci a potravináři se ostře vymezují proti takovým prohlášením. Příslušné výrobky rozhodně neplní stejnou roli ve výživě jako jejich vzory živočišného původu.

„Imitace potravin živočišného původu zneužívají výrazy z masného průmyslu. Často jde o zavádějící a klamavé tvrzení se snahou ukrást tradiční názvy živočišných výrobků. O kvalitativních parametrech nemůže být vůbec řeč. Například sója je velmi silný alergen pro mnoho konzumentů. Pokud mají tyto alternativní výrobky na trhu uspět, nemůže to být za cenu klamavé reklamy,“ uvedl prezident Agrární komory ČR Jan Doležal.

Na potřebu regulovat názvy rostlinných potravin, které imitují potraviny živočišného původu, upozorňuje i odborná veřejnost. Výživová hodnota rostlinných produktů, které napodobují potraviny živočišného původu, je totiž v mnoha případech horší. Mnohdy neobsahují základní živiny a v některých případech dokonce ani bílkoviny.

„Pan ministr by měl možná věnovat více pozornosti mlčící většině svého elektorátu, a ne se rozhodovat podle počtu e-mailů, které mu aktivisté, nadnárodní společnosti a placení lobbisté posílají. Ti navíc ve své komunikaci používají líbivou pohádku o houbovém řízku, který ovšem nikdo nikdy neviděl. A taky o karbanátku, který ve své kuchaře definovala již před více než dvěma sty lety Magdalena Dobromila Rettigová. Takže o pracně připravované vyhlášce rozhodl počet e-mailů a peníze nadnárodních společností. Jsme tedy semletí jako karbanátek,“ dodal předseda představenstva Českého svazu zpracovatelů masa Jaromír Kloud.

V této souvislosti je nutné dodat, že cílem je sjednocovat názvy správně. V minulosti se řešilo například označení tuzemský rum, který je z brambor. Skutečný rum však musí být vyroben ze třtiny. Evropský soudní dvůr také rozhodoval o pomazánkovém másle. Pojmem „máslo“ lze totiž na společném evropském trhu označit jen takový výrobek, který obsahuje alespoň 80 % mléčného tuku. České pomazánkové máslo ho má jen mezi 31 a 36 %. Ani v tomto případě nebylo možné považovat za dostačující specifikování výrobků pomocí dovětek „tuzemský“ nebo „pomazánkové“.

Zemědělci a potravináři jsou přesvědčeni, že zástupcům výrobců alternativních potravin ani tak nevdala novela vyhlášky, ale spíše nedávný rozsudek Evropského soudního dvora. Ten totiž upřesňuje pohled na zákonné názvy a způsob jejich používání. Ve svém zdůvodnění posiluje roli zákonných názvů a de facto říká, že je není možné obcházet dovětky. Například „veganské maso“ nebudou smět dodavatelé používat. Proto volají některé organizace nejen po tom, aby již nebyly vyhlášky aktualizované, ale aby byly zrušeny i dosavadní požadavky, které dosud byli zvyklí obcházet.

Marek Zemánek, tiskový mluvčí PK ČR
Barbora Pánková, tisková mluvčí AK ČR

Zjednání ke včelám a medu

Další jednání Komoditní rady pro včely a med při AK ČR se uskutečnilo 25. listopadu 2024 za účasti členů komoditní rady, dále přizvaných hostů z Ministerstva zemědělství (MZe), Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF), Státní veterinární správy (SVS), Státní zemědělské a potravinářské inspekce (SZPI), Výzkumného ústavu rostlinné výroby Praha Ruzyně (VÚRV), Výzkumného ústavu včelařského v Dole a dalších.

Prezident AK ČR ve svém úvodním slově přivítal členy a hosty, seznámil přítomné s programem a informoval krátce o stavu sektoru a jeho problémech. Komoditní rada v první části svého jednání zvolila svého nového předsedu, Ing. Stanislava Jaše, který byl nominován a doporučen jak Českým svazem včelařů, tak Asociací profesionálních včelařů. Jednohlasně zvolený předseda Jaš je odborníkem v dané problematice, včelařskému oboru se věnuje ve své rodině již jako 4. generace, zastupoval mnoho funkcí jak na tuzemském, tak i zahraničním poli, byl mnoho let tajemníkem pro pracovní skupinu med COPA-COGECA a taktéž působil řadu let v zahraničí. Má tak velké zkušenosti jak s českou státní správou, tak i bruselským aparátem.

Následně již bylo zahájeno vlastní jednání rady. Předseda se ujal úvodního slova, zmínil důležitost včelařského oboru jako takového a současně uvedl, že včelařský sektor je dle MZe jednou z priorit českého zemědělství, protože je touto cestou nutné podporovat biodiverzitu a opylovače. Současně zmínil význam této komoditní rady, jelikož se při

Evropské komisi vytvořila pracovní skupina „Platforma k medu“. Dále zmínil, že je dobré navázat i na novou pozici prezidenta komory Doležala, tedy jako viceprezidenta sdružení COPA v Bruselu, a tím, mezi jinými tématy, zvýšit tlak na potřeby včelařského sektoru. Jednání rady tak budou sloužit mj. i k výměně potřebných informací, k řešení aktuálních potřeb, jako např. ochrana proti zavlečení invazního druhu sršně asijské (Vespa velutina) do Evropy, apod.

Prezident AK ČR přítomné informoval o aktuálních problémech včelařského sektoru, konkrétně se jedná o dovoz falšovaného medu a „medových sirupů“ do České republiky, které pochází z Číny, Ukrajiny a dalších zemí. Tím je spojeno i problematické kontrolování medu na jeho pravost tuzemskými dozorovacími orgány a zvyšující se poptávka po medu s ohledem na blížící se vánoční období. K tomuto bylo na minulém jednání iniciováno setkání na úrovni MZe, SVS ČR, SZPI, VÚRV a odborníků z praxe k pravosti a ověřování medu a možnostech používat i jiné než stávající analýzy.

Předseda dále informoval, že co se týče ochrany před falšováním medu COPA-COGECA, navrhla EU i jiné varianty, které by byly schopny odhalit falšování, jako je například proteomická analýza. EU počítá se zhruba 4–5 lety, během nichž dokončí vývoj a přijme nové analýzy a zajistí komplexní ochranu trhu. V tomto směru je také potřeba podpořit vznik nové, evropské referenční laboratoře. Bylo by vhodné, aby EK podpořila taktéž vznik platformy, prostřednictvím které by byly členské státy informovány o řešení problému s invazivním druhem sršně asijské. Současně přítomné informoval o jednáních k nominaci do pracovní skupiny medu při COPA-COGECA.

Následně se ujala slova paní předsedkyně Českého svazu včelařů Mgr. Machová a informovala o projektu nových víček na prodejní sklenice s nápisem „Český med“, který má za cíl orientovat konečného spotřebitele na skutečně kvalitní a tuzemské medy. Zástupci MZe a SVS ČR, konkrétně ředitel Odboru potravinářského Martin Štěpánek z MZe a Pavel Textl ze SVS ČR, informovali o prvním

jednání „Platformy k medu“ v Bruselu, kterého se 6. listopadu zúčastnili jak zástupci MZe, tak i SVS a SZPI.

Diskuse na odborné úrovni se dále vedla k možným dalším analýzám, které by byly schopny identifikovat pravost medu. Byla zmíněna metoda ověřování na invertázu, diastázu a glukózooxidázu medu. Jedná se o enzymatické šetření medu. Problematické se mohou jevit rozbory medu, kde se med nejdříve zahřeje. Tím může dojít ke zničení tzv. invertázy medu, jak uvedl RNDr. Tomáš Erban z VÚRV. Dále byl navržen úkol pro EK, zda by bylo možné, aby se podpořil vznik tzv. centrální referenční laboratoře s databází vzorků pravých medů. Ve spolupráci s VÚV v Dole by se mohlo jednat o úzkou spolupráci, který by toto za ČR zastřešoval. Následně byli přítomní informováni o nálezové situaci. V České republice jsou největší ohniska moru včelího plodu v Moravskoslezském kraji (41 ohnisek), Olomouckém kraji (17), v okolí Pardubic a Hradce Králové (11), dále v menší míře v okolí Brna (2), střední Čechy (1), Zlín (3) a Karlovy Vary (1). Celkem se jedná o 85 lokalit. Situace je stabilní bez masového nárůstu. Hnilobou včelího plodu jsou postiženy 4 kraje, a to Královéhradecký (14 ohnisek), Liberecký (10), Moravskoslezský (20) a Olomoucký (5). Celkem se jedná o 46 ohnisek. Nejedná se o vysoký nárůst výskytu hniloby včelího plodu a jde tak o stabilní situaci v ČR.

Na závěr byla zmíněna situace na trhu s medem. Česká republika se stala postupně zemí dovozovou, na čemž se podepsala především cena dovozů, za které kvalitní med nelze ani vyrobit. Dle Asociace profesionálních včelařů je problém v konečné ceně českého medu, který nemůže konkurovat levným, falšovaným medům dováženým z východu. Přesto zde stále potenciál pro vývoz medu do okolních států je. Z tohoto důvodu je důležité, aby dozorové orgány i ve vztahu k EU používaly takové analýzy, které budou schopny jednoduše zkontrolovat pravost medu od falešného. Významná také je komunikace ve směru ke spotřebitelům a propagace kvalitního českého medu od pozitivních českých včelařů.

Úřad AK ČR

Využití kogeneračních jednotek při výrobě sladu

Společnost ČEZ Energo ze skupiny ČEZ ESCO postavila pro Sladovny Soufflet ČR v Kroměříži kogenerační jednotku o elektrickém výkonu 1 MW, která slouží jako důležitý zdroj tepla pro zdejší produkci sladu. Nová technologie jednak přinesla dekarbonizaci výroby, jednak zefektivnila výrobu důležité pивovarské suroviny.

Kogenerační jednotka dodává teplo o objemu 12 500 gigajoulů ročně, což je ekvivalent spotřeby zhruba 500 domácností. Teplo sladovna primárně využije na tzv. hvozdnění, tedy sušení ječného sladu.

Kogenerační jednotky si v posledních letech pořizují také obce pro vytápění svých budov a zřizovaných organizací. Podobné projekty provozuje ČEZ Energo na Moravě například v Jablonci nad Nisou, Železném Rudě nebo v Mohelnici. Výhody kogenerace oceňují také firmy, zejména pak energeticky náročné provozy v průmyslu nebo v potravinářství.

Sladovny Soufflet už nyní využívají pět kogeneračních jednotek od ČEZ ESCO také ve svých dalších provozech v Nymburce, Hodonicích a v Prostějově, kde také slouží jako primární zdroj tepla pro sušení ječného sladu.

„Firmy, obce i města využívají nová energetická řešení, která jsou efektivnější a zároveň ekologičtější. Zájem o kogenerační jednotky v poslední době opět roste, aktuálně jich už po celé republice provozujeme přes 170. Modernizujeme tak nejen velké teplárenské lokality, ale také budujeme menší zdroje tepla pro naše firemní i městské zákazníky, a to včetně zajištění následné údržby,“ vysvětluje generální ředitel ČEZ ESCO Kamil Čermák.

„Spolupráce ČEZ Energo se Sladovnami Soufflet je dlouholetá. Společně v minulosti zprovoznilly už několik kogeneračních jednotek. V celoevropské konkurenci je pro české potravináře důležité zefektivňovat výrobu a zajistit stálou kvalitu produkce. Kogenerace jsou stále oblíbenější nejen mezi firmami, ale i ve městech,“ dodává generální ředitel ČEZ Energo Martin Václavek.

„Sušení sladu probíhá při teplotách od 50 do 85 stupňů Celsia, aby se z ječmene uvolnily látky důležité při výrobě piva. Kogenerace zároveň zajišťuje stálý přísun konstantní teploty, což je pro výrobu sladu naprosto zásadní,“ říká člen představenstva Sladoven Soufflet ČR Richard Paulů. „Plynový zdroj je také šetrnější k životnímu prostředí než dosavadní zařízení využívající spalování uhlí. Jsme potravinářský obor s dlouholetou tradicí, který se v celé

Evropě přizpůsobuje novým trendům. Proto naše provozy v posledních letech významně modernizujeme.“

Všechny kogenerace jsou vždy také napojeny na centrální dispečink, který zajišťuje jejich bezproblémový provoz, a jsou součástí virtuální elektrárny ČEZ Energo.

Sladovny Soufflet ČR se s roční výrobní kapacitou 350 000 tun podílejí na produkci sladu v České republice přibližně 65%, z více jak 90% se pak podílí na jeho vývozu. K odběratelům Sladoven Soufflet ČR patří většina domácích pivovarů a přibližně dvě třetiny produkce směřuje na zahraniční trhy. Ve sladovně Prostějov byla spuštěna výroba již v roce 1869. Nejmladší sladovna v Kroměříži vyrobila první slad v roce 1997. Další pobočky má v Nymburce, Hodonicích a v Litvli. Sladovny Soufflet ČR jsou součástí sladařské divize francouzské zemědělsko-potravinářské skupiny InVivo Group, jednoho z největších výrobců a zároveň

prodejců sladu na světě. Česká odnož francouzské Soufflet Groupe prodává pivovarům 12 druhů sladů, hvozdných i pražených.

Jak funguje kogenerační jednotka

Efektivní a vysoce účinná kombinovaná výroba elektrické energie a tepla (kogenerace) dokáže využít až 95% dodaného paliva a přeměnit ho efektivně na elektrickou energii a teplo. Základ každé kogenerační jednotky tvoří soustrojí motor–generátor. Pohonná jednotka vychází z koncepce pístového motoru upraveného na spalování zemního plynu. Generátor je synchronně roztáčen a vytváří tak napětí s frekvencí 50 Hz, což umožňuje bezproblémové přifázování elektrické energie do distribuční soustavy. Motor i generátor produkují teplo, které je odváděno vodou přes oddělovací výměník do topného systému. Zdroj energie je tak využit dvakrát, a účinnost zařízení je tak podstatně vyšší.

ČEZ ESCO a.s.

Informace z jednání k máku

Jednání Komoditní rady pro mák se uskutečnilo ve čtvrtek 5. prosince 2024 v sídle Agrární komory ČR v Praze a kromě stálých členů se zúčastnili také zástupci Ministerstva zemědělství.

Důležitým bodem jednání bylo zhodnocení aktuální situace v komoditě máku v České republice a dále i v jiných pěstitelských zemích. Informaci prezentoval Ing. Václav Lohr, který přítomné seznámil s posledními zveřejněnými statistickými dovozy a vývozy máku za měsíc září 2024. Konstatoval, že oproti měsícům květen až červenec došlo k výraznému, až trojnásobnému navýšení vývozu máku z České republiky, konkrétně v září to bylo téměř 2 800 tun. Způsobeno je to tím, že před sklizní máku byly sklady zcela prázdné, tradiční odběratelé máku byli téměř bez zásob, které tak těmito nákupy doplnili. Největším odběratelem máku bylo v měsíci září Polsko, Rakousko a Německo. Naopak dovozy do České republiky byly minimální a v září dosáhly úrovně jen těsně nad 100 tun. Z 99 % se jedná o import ze Slovenské republiky a tento mák má dobré potravinářské kvality. Účastníci jednání se shodli na tom, že trh s mákem funguje, ceny reagují na nabídku a poptávku a velmi dobře plní funkci informační, regulační i stimulační, a to směrem k zákazníkům i k výrobcům. Zazněla i informace o bílém máku, kde se v minulosti u největšího odběratele (Indie) situace nezměnila a není pro naše pěstitele příznivá.

Co se sklizně v roce 2024 týká, budou definitivní data ČSÚ zveřejněna jako obvykle až v polovině února 2025 a očekává se, že proti prognóze z 30. září 2024 dojde k menší korekci u hektarového výnosu. Celkovou bilanci to ale ovlivní jen minimálně, takže bude platit, že proti velmi slabému roku 2023 došlo k nárůstu osevní plochy o cca 40 % a podobné zvýšení lze očekávat v celkově sklizeném množství makového semene.

Rozsáhlá rozprava se vedla o přípravných na ochranu rostlin, kde se nejenom pěstitelé máku kvůli neustálému zpřísňování podmínek použití nebo zakazování jednotlivých účinných látek dostávají do téměř neřešitelných problémů. S povděkem byla proto přijata informace, že se podařilo opětovně prosadit použití POR Buteo Start (účinná látka flupyradifurone) pro moření a výsev máku. Povolení přípravku bylo provedeno v souladu s článkem 53 Nařízení ES č. 1107/2009 (mimořádný stav v ochraně rostlin). Spolek i držitel povolení, společnost Bayer, budou usilovat o registraci tohoto mořidla cestou standardní registrace. Podíl na tomto úspěchu má i MZe a ÚKZUZ a patří jim za to dík. Dále byly v roce 2022 a 2023 testovány fungicidy Infinito (účinná látka fluopicolide a propamocarb-hydrochloride) a fungicid

Pro mák, jako významnou exportní komoditu, je důležitá fungující značka Chráněné označení původu.

s účinnou látkou fluoxapiprolin. Závěrečná zpráva C2174 (rok 2022) je už okomentovaná Bayerem a zpráva C3056 (rok 2023) je připravena k zaslání k okomentování. I zde jsou členové komoditní rady mírně optimističtí.

Poněkud se zkomplikovala situace kolem používání chráněného zeměpisného označení „Český modrý mák“, kde je nezbytné aktualizovat specifikaci produktu. Konkrétně nyní např. nelze ochrannou známku použít pro ozi-mé odrůdy máku, protože stávající parametry

stanovují termín setí, který je stanovený pouze pro jarní odrůdy. Přitom realita je taková, že v posledních letech se z agrotechnických důvodů rozšířily plochy ozimých máků na úkor jarních odrůd. Kvůli měnícím se klimatickým podmínkám a změnám v technologii pěstování bude také potřeba aktualizovat některé výživové hodnoty nebo definici maximálního přípustného obsahu opiových alkaloidů. Bohužel taková změna specifikace má striktně stanovené procedurální kroky s konečným schválením Evropskou komisí. Vzhledem k tomu, že drtivá většina naší produkce nachází uplatnění na zahraničních trzích, je pro naše pěstitele používání ochranné známky Český modrý mák velmi důležité. Postupně totiž sílí konkurence v podobě slovenských a maďarských pěstitelů, od kterých se takto chceme jednoznačně odlišit.

Příští jednání komoditní rady se bude konat v Praze v sídle AK ČR dne 20. března 2025.

Úřad AK ČR

www.renomiaagro.cz

Obchodní sdělení RENOMIA, a. s.

Nové možnosti pro Váš růst

RENOMIA AGRO dlouhodobě patří mezi největší odborníky v oblasti řízení zemědělských rizik, pojišťujeme již více než třetinu českých zemědělců. Naše služby neustále zlepšujeme a rozšiřujeme. Díky partnerství s firmami GRANTEX dotace a Agdata Vám můžeme pomoci i se zajišťováním dotací a implementací nejmodernějších technologií pro precizní zemědělství. Obratě se na náš tým specialistů.

PARTNEŘI AGRÁRNÍ KOMORY ČR

Univerzita Karlova poškodila samu sebe

Dosud Univerzita Karlova figurovala ve světovém žebříčku hodnocení vědecké úrovně univerzit až ve třetí stovce. Myslím, že zcela právem si nyní ještě pohorší. Ptáte se, proč se tak stane?

Bývalá eurokomisařka Věra Jourová, která byla v této vysoké pozici od roku 2014, se 13. prosince 2024 stala prorektorkou Univerzity Karlovy. Záměr rektorky Mileny Králíčkové schválil akademický senát školy. Již tato skutečnost je zarážející. Stalo se tak bez protestů studentů i vyučujících kantorů. Příležitost k tomu zcela jistě byla! Vždyť se téměř na konci prosince jednalo o první výročí od tragické střelby na Filozofické fakultě UK. Zřejmě se mimopražští studenti již rozjeli na vánoční svátky domů a ti pražští nenašli dostatek odvahy k protestům.

Zřejmě za zásluhy

Zdá se, že byl zvolen stejný postup jako za minulého režimu. Tehdy se podobné posty udělovaly členům strany za zásluhy o stát nebo za zásluhy o budování socialismu. Znamená to, že se opět vracíme zpět. Funkce prorektorky pro rozvoj lidských zdrojů i nové technologie byla dlouhodobě neobsazena nebo jako zcela nadbytečná vytvořena jenom pro paní Jourovou? Čekal na ni dlouhá léta některý z akademických funkcionářů univerzity a nyní byl přeskočen? Jaké má předpoklady a znalosti z akademického života právě paní Jourová? Nebo chce na studenty přenášet své desetileté bruselské zkušenosti? Také mě

napadá, zda pozici prorektorky nezískala náhodou také za svůj „odvážný“ boj proti maďarskému premiérovi Viktoru Orbánovi? A to, že dává svůj plat ve prospěch nadačního Fondu odolnosti, není náhodou jen taková obezlička vůči studentům? Je zde příliš mnoho otázníků pro přítomnost i budoucnost. Doufám jen, že se tento případ nestane precedentem pro další české politiky, kteří skončí svoji politickou dráhu v Bruselu a nezaplní všechna volná a lukrativní místa ve vedení českých univerzit.

Úspěch ČZU, potěšitelná skutečnost

K výše popsanému kontroverznímu případu Univerzity Karlovy kontrastuje velký úspěch další pražské univerzity. Shanghai ranking (www.shanghairanking.com) je jeden ze tří zavedených žebříčků hodnocení univerzit, který je oproti jiným založen na objektivních kritériích vědeckých výstupů. Velkým úspěchem české vědy je, že se v oboru zemědělských věd (Agriculture Sciences) na 24. místě celosvětově a na 5. místě v Evropě umístila Česká zemědělská univerzita v Praze. Zemědělské vědy reprezentované ČZU jsou tak nejlépe hodnoceným vědním oborem v ČR vůbec. Navíc ČZU dosahuje skvělého umístění i v dalších oborech, jako jsou např. ekologie (Ecology) na 51.–75. místě a vodní

zdroje (Water Resources) na 76.–100. místě, opět jako nejlepší umístění v těchto oborech ze všech univerzit v ČR. Dosažené umístění je výsledkem kvalitní práce akademických pracovníků na ČZU, kteří navíc špičkové výsledky výzkumu přenášejí i do praxe jako přednášející na mnoha konferencích pro praxi v oboru rostlinné i živočišné výroby, psaním článků do odborných časopisů a metodik pro praxi. Osobně se domnívám, že na senzačním hodnocení ČZU je podepsán i Potravinářský pavilon, kde si možná některý z hodnotitelů pochutnal i na zde upečeném výborném chlebu. Tento úspěch je obdivuhodný i z toho pohledu, že srovnatelné umístění univerzity na jiných kontinentech a v západní Evropě pracují s nesrovnatelně většími rozpočty, lidskými a materiálními zdroji. V České republice je bohužel podpora zemědělského vysokého školství a vědy na jedné z nejhorších úrovní ve srovnání s Evropou i v rámci ČR. V oblastech Teaching a Research Environment není nárůst bodů tak markantní a data ukazují, že je třeba se soustředit především na zvyšování povědomí o ČZU jako kvalitní univerzitě v globálním prostoru. To znamená zintenzivnit spolupráci s těmi nejlepšími.

Ing. Michal Vokřál, CSc.

Co s nápojovými plechovkami?

I ušlechtilá myšlenka potřebuje mít zajímavý, nejlépe atraktivní obal s vyššími cíli. Že to jde, ukazuje i příklad sběru plechovek od alko i nealko nápojů v akci Každá plechovka se počítá. Tato iniciativa vznikla v roce 2009 ve Velké Británii a je považována za lídra v podpoře recyklace nápojových plechovek napříč Evropou.

Jejím cílem je inspirovat každého, aby přispěl ke změně tím, že bude recyklovat nápojové plechovky, ať už je kdekoli. Může to být v kanceláři, doma, kdekoli na cestách, v parcích, na festivalech a sportovních akcích nebo ve škole či na univerzitě. Dnes je tato iniciativa zastoupena v 18 evropských zemích, v Brazílii, Spojených arabských emirátech a Spojených státech amerických.

Plechovky se v posledních letech těší stále větší oblibě. Ale jen 48% Čechů je podle průzkumu společnosti STEM/MARK vhazuje do kovových kontejnerů, kam správně patří. Iniciativa Každá plechovka se počítá si klade za cíl inspirovat společnost právě k jejich recyklaci.

Pražanům na životním prostředí záleží

Plechovky jsou v posledních letech stále více oblíbeným nápojovým obalem. Proto je důležité dbát na jejich správné vytrídění, což je také posláním iniciativy Každá plechovka se počítá. Do obřího srdce v Riegrových sadech během léta vytrídili skoro o polovinu více plechovek než v roce 2023. Že to Pražany baví, ukázal právě vysoký nárůst počtu vytríděných hliníkových obalů.

Když praktický život předbíhá legislativu a byrokracii

Iniciativa Každá plechovka se počítá ukazuje, jak se jednoduchý problém může řešit jednoduše. Navzdory tomu, že u nás funguje již dva roky a že z Ministerstva životního prostředí ve Vršovicích na Praze 10 je to na Vinohrady v Praze 2 možná jen pět kilometrů, politici se stále jen dohadují, jak tento problém pojmout. Jako by neviděli a nevěděli, že se někdy stačí inspirovat, nebo dokonce převzít to dobré, co se osvědčilo a co hlavně dlouhodobě zdárně funguje v zahraničí.

Plechovkové srdce se těší oblibě

Celkem pracovníci Komwag z něj odvezli přes čtyřicet pytlů o objemu 120 litrů. K recyklaci tak putovalo 4 980 litrů plechovek, což je o 1 620 litrů (48,2%) více než v loňském roce. Obří sběrnou nádobu ve tvaru srdce návštěvníci Riegrových sadů naplnili od 3. června do 31. srpna hned několikrát. „Jsme rádi, že se speciální kovové srdce těší tak velké oblibě. Máme pozitivní ohlasy od místních obyvatel jak ze sociálních sítí, tak z terénu. Je to pro nás znamení, že tato akce má smysl, a těšíme se na další spolupráci s iniciativou

Každá plechovka se počítá,” řekl místostarosta Prahy 2 pro oblast životního prostředí Jan Recman. Hliníkové nápojové obaly jsou přitom nekonečně recyklovatelné a jejich znovuvyužitím ušetříme až 95 % energie oproti výrobě nové hliníkové plechovky.

„Jsem ráda, že se opět povedlo zvýšit informovanost o recyklaci plechovek a jejím významu pro ochranu životního prostředí. Míra pozitivních reakcí na sociálních sítích nám opakovaně potvrzuje, že lidé chtějí třídit plechovky i během pobytu venku, když mají po ruce vhodné třídicí nádoby. Navíc naše srdce kolemjdoucí zaujme na první pohled. Také je doplněné o informační panely, z nichž se veřejnost dozví spoustu zajímavostí o jejich recyklaci. Chceme takto spolupracovat i s dalšími městskými částmi a městy. Je to jedna z možností, jak šířit povědomí o tom, že recyklace plechovek je důležitá,” říká Tereza Gyurjánová, která iniciativu Každá plechovka se počítá vede. Jen bude potřeba si skutečně pospíšit. Do plechovek se totiž začíná stáčet už i víno.

Ing. Michal Vokřál, CSc.

Foto T. Gyurjánová

Oceněná pravda a problém lesních školkařů

Uvědomuji si velmi dobře, že jako staromilec a stále ještě čtenář novin v papírové verzi budu některým čtenářům těchto řádků připadat trochu nepatřičně. Ale to vše, jak se sešlo 21. listopadu nejen v deníku MF Dnes, ale i na monitoru mého počítače mně nedá, abych se nevyjádřil.

Skoro by se chtělo zvolat to známé „Pravda vítězí, resp. zvítězila“. Dnes, pět let po covidovém běsnění, přesvědčování o jedné či jiné pravdě, hledání původu covidu, názorech odborníků i politických rádoby odborníků, světové pandemii, rouškách, vakcínách a hlavně nutnosti očkování, bylo konstatováno, že šlo nejen o lhaní vlády a velký omyl, ale také o pořádný megakšeft pro farmaceutické firmy a na ně napojené agentury a znalce imunologie.

Kauza profesora Jiřího Berana

Jedním z těch, kteří nevěřili, nenechali se očkovat a nepoužívali roušku, byl prof. Jiří Beran. Samozřejmě nebyl sám, i ve skupině tzv. VIP jich bylo více, stejně jako těch bezejmenných. Nejvíce a ze všech stran to ale schytával právě tento profesor epidemiologie. Zda to odnesl i zdravotně, nevím. Myslím ale, že je dobře, že si jeho statečného postoje a hlavně obhajoby odlišného názoru a myšlenek všimla Společnost pro obranu svobody projevu. Jiří Beran je nejznámější český expert v oboru. V čase covidu sváděl boj se zdravotnickým establishmentem. Ministerstvo zdravotnictví ho

přímo označilo za dezinformátora. Později se ale ukázalo, že měl ve svých závěrech pravdu. Za svůj přínos ke svobodě projevu byl oceněn a deník MF Dnes o tom informoval zveřejněním jeho karikatury ve skicáku Václava Teichmanna.

A co české lesy?

Ve stejný den se v mém počítači objevil Otevřený dopis Sdružení lesních školkařů ČR, z.s. informující ministra zemědělství Marka Výborného o tom, že lesní školkařství se letos ocitlo na existenční hraně. Je to téměř neuvěřitelné, neboť v České republice je t. č. 60 000 hektarů holin. Sazenice lesních dřevin za 300 milionů ale nikdo nevysazuje. Nejen že se zde tragicky váhá bez reakce na ztrátu nejen hodnoty sazenic, ale hlavně času. Podle mého názoru by měl stejný dokument zamířit i na MŽP. Je to kromě vlastního problému opět jedna z ukázek zbytečnosti existence dvou rezortů. A to nemluvíme o tom, že i přesně v intencích výše uvedeného profesora Berana budeme pravděpodobně v blízké budoucnosti stejně oceňovat dalšího hrdinu svobody slova Jana Pokorného, který

vyzývá ke zkoumání globální změny klimatu vědecky, ne pocitově a ideologicky, a jde tak „proti proudu“. Podle něho k řešení skleníkových plynů v ovzduší hrají rozhodující roli ve zvyšování průměrné roční teploty právě lesy a jejich výměra. Proti jeho přesvědčení se zatím postavili jen tři vědci, pracovníci Ústavu výzkumu globální změny AV ČR, kterým tato teorie trochu ubírá jejich chlebiček. Vědí o tom ale i jiní vědecktí pracovníci? Nebo lépe ani nechťejí vědět, protože by přišli o stejným směrem zacílené granty? Moc by mne zajímal názor, zjištění, měření nebo jakákoliv jiná oponentura „lesáckých“ vědátorů. Vždyť tuto teorii podporuje i Judith D. Schwartzová, americká publicistka v oboru environmentalistiky. Nejdříve by ale u nás bylo potřeba dosázet prázdné holiny.

Trvalé zdražování mléka, másla, vajec

To, že se na stejné novinové stránce, vedle informace o ocenění profesora Berana, objevil článek „Že je drahé máslo, mléko či vejce? A bude ještě hůř,“ uvádějící objektivní příčiny stále vyšších cen másla a vajec, lze považovat téměř za zázrak. Jeho autorem je Jan Šimek, ekonom a předseda představenstva zemědělské skupiny JTZE a.s. (např. 2 500 000 l mléka/rok, 5 500 kusů skotu). To je ale představitel právě té skupiny akciových společností s krásnými a novými traktory, které je třeba podle názoru české vlády a jejího premiéra potlačit a ještě lépe zlikvidovat. Jak? No přeci dalšími a dalšími kreativními regulacemi! Některé jsou „bruselské“ (kravský metan), jiné výlučně české (velikost pozemku 30 ha, bezklesový odchov nosnic, redistributivní platba). My zemědělci o nich víme.

Ale je nyní potřeba zveřejnit pravdu a informovat veřejnost o pravých příčinách vysokých cen základních potravin. České zemědělství je přeregulované, bruselská centrála stále peskuje české i evropské zemědělce novými výmysly a důsledky se již projevují. Zemědělci se mění v úředníky, vyplňující stále více hlášení a dotazníků, navíc jsou sledováni a hlavně kontrolováni nejen na zemi, ale i satelity ze vzduchu. Veřejnosti nediv se, protože i proto ceny základních potravin porostou i nadále.

Text a foto Ing. Michal Vokřál, CSc.

PRÁCE, CO MÁ BUDOUCNOST!

PRO TY, CO PRÁCI HLEDAJÍ.
I PRO TY, CO JI NABÍZEJÍ.

www.pracevzemedelstvi.cz

Personální agentura AgroJobs s.r.o., dceřiná společnost Zemědělského svazu ČR, propojuje zaměstnavatele se zájemci o práci v zemědělství. Ať už hledáte práci či naopak zaměstnance, stačí navštívit náš inzertní portál www.pracevzemedelstvi.cz. A my pro Vás najdeme příležitosti v oblasti, která má budoucnost – v zemědělství! Připravíme pro Vás výběrové řízení na míru. Najdeme Vám ekonoma nebo třeba ředitele společnosti.

Více informací na

www.pracevzemedelstvi.cz

nebo na

www.zscr.cz

Co je vlastně ta sociální podmíněnost, tentokrát pohledem zemědělců

V anonymním průzkumu, který jsme v polovině ledna provedli napříč členskou základnou a který se týkal zavedení tzv. sociální podmíněnosti, tedy záměru EU a ČR trestat porušení pracovních-právních pravidel také krácením dotací, jsme obdrželi také vyšší desítky věcných komentářů. Z těch jsme několik vybrali a přinášíme je čtenářům jako názor praxe k další politické absurditě zatěžující zemědělskou prvovýrobu.

Do dotazníku se zapojilo 379 respondentů a jeho výsledky a zkušenostech z kontrol zaměřených na pracovníky a názorech slouží mj. k další argumentaci do diskuse ohledně úpravy současného návrhu nařízení vlády číslo 73/2023 Sb. o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělcům, ve znění pozdějších předpisů. Toto nařízení vlády je v současné době novelizováno v souvislosti s novými podmínkami, které mají na základě evropské legislativy členské státy kontrolovat od roku 2025. Jednou z těchto podmínek je tzv. sociální podmíněnost, tedy provázání pracovních-právních legislativy na dotační pravidla. V praxi to může znamenat, že pokuta od inspektorátu bezpečnosti práce či jiných kontrolních orgánů, kterým je svěřena tato pravomoc, automaticky rezultuje v krácení dotací pro daný subjekt, a to jak z prvního, tak druhého pilíře. Prozatím jsou navrženy 2 hranice, a to pokuta nad 10 tis. Kč se sankcí 3% z dotací a nad 300 tis. Kč se sankcí 5% z dotací. AK ČR navrhuje posunutí nižší hranice alespoň na 100 tis. Kč a také, aby zemědělství podnikatelé/žadatelé byli SZIF hlášeni jen v případech závažných, vědomých a opakovaných porušení vybraných paragrafů.

Pomineme nyní věcné vyhodnocení dotazníku a nabízíme vám výběr komentářů k tomuto politickému záměru, a to pohledem lidí ze zemědělské praxe, tedy těch, jichž se bezprostředně dotýká. Ostatně i ze spektra zaslaných názorů si lze udělat přesný obrázek na toto politické zadání a jeho úřednické zpracování. O to smutnější pak je fakt, že jde o také o doklad úplné odtrženosti těch, kteří taková opatření vymýšlejí, od reálné zemědělské praxe.

Redakce Agrobaze

Nepochopitelné. Hlavně že se do EU a k nám dováží zemědělské produkty ze zemí, kde je komplet jiná legislativa, výrazně méně zaměřená na pracovních-právní normy, používání léků, ochranných prostředků rostlin, růstových stimulantů, welfare a vlastně úplně na vše...

Už někdo neví, jak ještě dál ničit zemědělství.

Pokud kontrola shledá nedostatky nebo porušení bezpečnosti práce a jsme za ni sankcionováni ze strany IBP, tak již je postih ze strany IBP. A znovu za tentýž přestupek budeme znovu sankcionováni ze strany SZIF? Dvojitý postih za jednu věc, je to zákonné? To se pak může přihlásit ještě policie ČR a zdravotní pojišťovna, pokud bude léčení a další. Ať rovnou řeknou, že zemědělství chtějí úplně zlikvidovat.

Trestání krácením dotací považuji za další šikanu ze strany ministerstva. Máme přece právní stát s nastavenými zákony a podle nich je třeba se chovat. Pokud se proviním, ať mě potrestají trestní orgány, a nikoli ministerstvo zemědělství s prodlouženou rukou na SZIF.

Další tlak na zemědělce povede pouze k tomu, že mnozí se zemědělstvím skončí. Bude tu neobhospodařovaná krajina a nebudeme vůbec v ničem soběstační. Administrativa je likvidační, jakož i všechny vstupy do zemědělství, výkupní ceny minimální.

Dle mého názoru se jedná o dvojitý postih, neznám jiné odvětví, kde by to bylo stejné – 2 postihy za jedno provinění.

Už teď v zemědělství není dobrá situace. Zavedením těchto sankcí ve mně vyvolává další „rozčarování“, kdy budeme více síly vydávat na to, abychom měli přebujelou byrokracii v pořádku a tím pádem zůstane

méně síly na to, co opravdu máme dělat, nebo jako další varianta platit si za velké peníze externí firmy, aby nám s tím pomohly. Namísto toho, aby nám stát vytvářel jednoduché srozumitelné podmínky pro podnikání, tak z vícero směrů to nejenom zpřísňuje (s tím by se člověk ještě nějak popasoval), ale vnáší tam za mě prvky chaosu a nejistoty, kdy jeden rok danou skutečnost zakáže, další rok ji povolí a na další rok to opět změní. Už tak máme plno jiných starostí a kvůli státu nově s obavami vyhlížím další rok s tím, co si ten stát zase vymyslí!

V loňském roce jsem změnila bezpečáka. Od té doby již 18 měsíců neustále přidává, co máme zdokladovat a mít evidováno nebo proškolen. Je to hrůza, samozřejmě je nezbytné BOZP dodržovat, já trvale, když jdu do provozu, tak si připadám jak učitelka, ale je to šílené. K tomu si přidejte, že u skoro všeho máte zapisovat provozní deníky, evidence... No nějak mi to připadá nenormální. Kde máte požární ochranu, chemii, stroje atd. A proti tomu se do zemědělství nikdo nehrne. Soukromník se směje, já mám 20 kontrol, on žádnou, zvláštní stav. Pak si vyslechnu zprávu 12 000 vojáků v akci, 16 000 v kancelářích. Kolik lidí vytváří hodnoty a kolik je jenom spotřebovává. Jo jo, další bič na blbce, co vytváří hodnoty. Moji lidé berou nadprůměrné výplaty a stejně tu není zástup. Měla jsem letos tři mladé traktoristy, není tu žádný. Pak vezmete někoho na skok a bude z toho ještě nelegální práce.

Je to dvojitá sankce, likvidační, a zase postihuje jen střední a velké produkční podniky, protože vyrábějí potraviny a celá výroba je náročná na potřebu lidské práce a s tím samozřejmě spojené všechny možné i nemožné problémy a pochybení. Takže cílená likvidace sektoru citlivých komodit – zelenina, ovoce, živočišná výroba.

Soběstačná a zdravá země

Aby naše země byla silná a soběstačná,
aby naše krajina byla rok od roku čistší.
Proto rozvíjíme jaderné a obnovitelné zdroje
a zrychlujeme přechod k bezemisní energetice.
Proto jsme tu s vámi.

Jsme ČEZ. Jsme Čistá Energie Zítřka.

**ČISTÁ
ENERGIE
ZÍTŘKA**

www.cez.cz

Sledujte nás také, ať víte první, co zaznělo na Facebooku Agrární komory ČR

f Upravujeme krajinu pro všechny

Zemědělcům se postupně daří měnit krajinu k lepšímu. V posledních letech vysazují stromy na poli, což přináší mnoho pozitivních změn. Kromě úkrytu pro dobytek v případě špatného počasí nebo extrémního horka dokáží stromy omezit vodní a větrnou erozi. Vytváří také útočiště pro nejrůznější skupiny organismů. Od ptáků přes malé i větší savce až po hmyz a mikrobiální společenstva. Stíněním se mimo jiné snižuje teplota okolí. Zemědělci mají také užitek v podobě ovoce, případně se stromy mohou po čase pokácet a použít jako palivové dříví. Dáváme palec nahoru.

9. leden 2025

f Počet zabijaček výrazně klesl

Chladný lednový a únorový vzduch protne v mnoha domácnostech na venkově typická vůně zabijaček. Jejich počet v ČR loni mírně vzrostl na celkových 22 500. Dlouhodobě však zájem o ně klesá, což souvisí i s útlumem živočišné výroby. Ještě před deseti lety se přitom u nás při domácích zabijačkách poráželo kolem 100 tisíc prasat ročně.

21. leden 2025

f Meziplodiny zlepšují krajinu

V mnoha oblastech leží sníh, ale zemědělci jsou i letos připraveni vysévat meziplodiny. Ty na tuzemských lánech můžeme vidět čím dál častěji. Od svazanky vratičolisté přes hořčici bílou až po jeteloviny. Zemědělci je totiž zakládají i mimo dotační povinnost, protože si dobře uvědomují, že tak zvyšují úrodnost půdy. Tyhle „konzervy“ živin pokrývají půdu a tím tak omezují přehřívání půdy. Zamezují také ztrátě vody, vytvářejí kořenovou biomasu nebo zlepšují mikrobiální složení organismů v půdě a její strukturu. Je tak jasné vidět, že zemědělcům není lhostejná krajina, ve které hospodaří. Chtějí pro budoucí generace zlepšit životní prostředí.

16. leden 2025

f Unie stahuje smyčku regulací

Ke konci minulého roku se řešily vysoké ceny másla. Do budoucna však může jít o zcela běžný jev. V Evropě totiž dlouhodobě klesá počet dojníc. A nejen to. Zemědělci také čelí obrovským regulacím. Například Dánsko nedávno schválilo daň z „kravských prdů“. Podle předběžných návrhů budou chovatelé časem odvádět při přepočtu na ekvivalent CO₂ v přepočtu až 2 500 Kč za tunu. Nejen kvůli tomu poroste cena mléka a mléčného tuku, který je zapotřebí k výrobě sýrů, másla a dalších mléčných výrobků. A zatímco Evropa omezuje výrobu, k nám se pak dováží potraviny z třetích zemí, které často vůbec nesplňují přísné unijní standardy. Velmi dobře zhodnotil situaci náš prezident Jan Doležal v pořadu 360° na CNN Prima NEWS.

13. leden 2025

f Odkud je vlastně ten cukr?

České cukrovary nemají v současné době lehkou situaci. Vedle toho, že hrozí nový zákaz dalšího přípravku na ochranu rostlin, musí navíc bojovat se silným konkurentem a na nerovném „hřišti“. Dovozy levného cukru z Ukrajiny totiž způsobují, že prodejní ceny cukru nepokrývají náklady výrobců. V posledních letech jim přitom rostly veškeré náklady a hlavně platby za energie, na něž je výroba cukru velmi náročná. A proč je ukrajinský cukr tak levný? Protože tamní pěstitelé cukrové řepy nemusí splňovat přísné podmínky jako ti na unijním trhu. Je také paradoxní, že se k nám vozí unijní cukr z Bulharska, kde přitom není žádný cukrovar. Asi má původ v jiné zemi mimo EU. Jelikož je Česká republika přebytkovou zemí, tuzemské cukrovary musí hledat další odbytiště. A vypadá to, že český cukr bude v budoucnu chutnat lidem v zemích střední Afriky. Tam totiž aktuálně čestí výrobci zaměřují svou pozornost.

12. prosinec 2024

ŽIJEME

na venkově

28. LEDNA 2025

Označování potravin: Spotřebitel má vědět, co konzumuje

Neustále se rozšiřující sortiment potravinářských produktů i pokrmů, které se z nich vyrábí, klade na spotřebitele stále větší nároky v orientaci na jejich složení a nutriční hodnotu. To následně ústí do potřeby přesněji definovat a označovat potraviny, a to i prostřednictvím novelizace příslušné legislativy.

Jedním z takových kroků je připravovaná novelizace vyhlášky o označování masa a dalších živočišných produktů, která je přílohou rámcového zákona o potravinách. Jejím cílem má být přitom zejména zpřesnění definice některých tradičních masných produktů, jako je burger, řízek, karbanátek, klobása, párek a dalších výrobků, jejichž názvy využívají (a bylo by zřejmě správné po-

užít termín „zneužívají“) výrobci veganských a vegetariánských produktů, které se vyrábí ze surovin rostlinného původu. Ti se ale proti takovému kroku vymezují s tím, že novelizace zmiňované vyhlášky povede k matení spotřebitele, že za ním stojí masná lobby a že z trhu a z nabídky restaurací zmizí veganské produkty. K tomu je třeba zdůraznit, že nic z toho není pravda.

Začneme-li u lobbismu, pak je to naopak veganská lobby, která vytváří na spotřebitele i výrobce tlak na omezení konzumace a výroby produktů živočišného původu. K tomu přitom využívá emotivních a zavádějících „informací“, například poukazováním na vyšší spotřeby vody při výrobě masa. Skutečností ale je, že voda k takové produkci využítá se do životního prostředí opětovně vrací, a tedy

se z něj neztrácí, a kromě toho se značné množství vody spotřebuje i při produkci rostlinných surovin, například kakaa nebo mandlí. Pravda není ani to, že restaurace nebo obchody nebudou moci prodávat například veganské burgery nebo bedlové řízky – půjde a mělo by jít zejména o to, aby se v případě rostlinných imitací nepoužívaly názvy tradičních masných výrobků, neboť právě to je fakticky matení spotřebitele. A je třeba zdůraznit, že zavádějící názvy mohou spotřebitelům způsobit zdravotní problémy. Je totiž zřejmé, že produkty živočišného původu mají zásadně odlišné složení oproti produktům rostlinného původu – a právě o to při zpřesnění označování potravin a pokrmů jde.

Otázkou je, zdali je nevhodnější edukací spotřebitele samotný název produktu, a to proto, že nové výrobky a nové názvy budou vznikat neustále, a žádný právní předpis na to nebude schopen operativně reagovat. Jako vhodné řešení se proto nabízí specifikace složení příslušných produktů, ze kterého bude zřejmé, zdali jsou rostlinného nebo živočišného původu. Právě tento způsob je jak v ČR, tak na úrovni EU tradičně základním parametrem pro možné názvy potravin i pokrmů. V EU (a tedy i v ČR) nelze například podle již před časem přijaté legislativy používat pro rostlinné produkty pojem „mléko“, a zůstaneme-li v kategorii mlékárenských výrobků, pak složení (podíl mléčného tuku) je závazný také pro použití pojmu „máslo“. V ČR je zase už od roku 2001 platná takzvaná „špekáčková vyhláška“, která definuje podíl masa a dalších surovin u několika desítek uzenářských produktů. To vše v praxi znamená, že názvy potravin vycházejí ze stanoveného složení zcela běžně, a tento princip lze proto použít i v připravované vyhlášce. Co se týče označování masných produktů, pak toto téma otevře i Polsko během svého předsednictví EU, se stejným účelem, jaký má mít připravovaná tuzemská vyhláška.

To ale samozřejmě neznamená diskriminaci veganských výrobků. I podle statistik roste totiž počet spotřebitelů, kteří více než v minulosti preferují stravu rostlinného původu, což znamená, že i nabídka takových produktů postupně poroste. Vegani, vegetariáni i flexitariáni by však měli vědět, jaké nutriční důsledky jim taková změna stravy přinese. Již řadu let je veřejnost bombardována celým spektrem informací, které poukazují na přínosy stravy rostlinného původu, aniž by se ovšem komunikovala také možná rizika. Podstatné přitom je, že rostlinné produkty neobsahují řadu pro člověka prospěšných látek, nebo jsou takové látky lidským organismem obtížněji využitelné.

Maso hospodářských zvířat je například nejvýznamnějším zdrojem nejdůležitějšího vitamínu řady B, konkrétně vitamínu B12. Pokud se pak zásoba tohoto vitamínu stravou

pravidelně nedoplňuje, ztrácí se z lidského organismu po několika letech. To je v praxi jedním z mnoha příkladů, že vynecháním stravy živočišného původu nemusí dotčným jedinec žádné náhlé změny svého zdravotního stavu a imunity hned pozorovat. Podle současných poznatků se přitom žádný rostlinný zdroj neprokázal jako plnohodnotný zdroj B12, a zejména vegani tak musí vitamín B12 přijímat buď z výrobků uměle obohacených o tento vitamín, nebo z doplňků stravy. Uvedený vitamín je přitom nezbytný pro krvetvorbu i správnou funkci nervového systému. Strava živočišného původu je také základním zdrojem vitamínu B2, který je nezbytný pro buněčný metabolismus nebo správnou funkci srdce. Na rozdíl od stravy rostlinného původu se v živočišných tucích, a tedy stravě živočišného původu, dobře rozpouštějí všechny vitamíny skupin A, D, E a K. Tyto složky jsou sice také součástí rostlinné stravy, lidský organismus je ale vzhledem k tomu, v jaké formě jsou v rostlinných komoditách vázány, nedokáže plnohodnotně využít. To samé se týká také železa, které se – a to se moc neví, vyskytuje ve stravě dvou různých variantách (hemové a nehemové železo). Pouze v produktech živočišného původu se přitom vyskytuje hemové železo, jehož využitelnost ze stravy je až 30 %, zatímco rostlinné (nehemové) železo, které se vyskytuje v ovoci či luštěninách, dokáže člověk využít jen z 5 až 10 %. Obdobných příkladů je ale celá řada, například při využitelnosti vápníku z máku a mléka, která je u mléka mnohonásobně vyšší. Korektně je ale třeba

konstatovat, že také ve stravě rostlinného původu jsou složky, které se naopak v potravinách živočišného původu nenacházejí. Člověk by tak měl optimálně konzumovat obě skupiny produktů – musí ale vědět, o které jde.

Kontrolu správného označování potravin a pokrmů má v ČR, a bude mít i v případě dodržování vyhlášky o označování masa, Státní zemědělská a potravinářská inspekce (SZPI). Té postupně přibývají kompetence, mimo jiné v oblasti kontrol veřejného stravování (takzvaných otevřených stravovacích zařízení), které nově SZPI kontroluje jako celek, zatímco donedávna se o kontroly dělila v některých případech s hygieniky. SZPI má navíc v kompetenci kontrolu potravinových doplňků a obecně produktů, které spadají pod působnost zákona o návykových látkách, což jsou takzvané psychomodulační látky. To vše v praxi generuje potřebu SZPI personálně posílit, což by ale neměl být takový problém, už i proto, že pokuty udělované SZPI jsou příjmem státního rozpočtu, takže činnost SZPI není zas tak prodělečný podnik. Pokud se pak týká označování potravin, pak v něm lze předpokládat mnohé další připravované změny (například v označování původu medu), takže dozorovým orgánům, a to nejen SZPI, bude právě spíše přibývat. Vzhledem k rostoucímu počtu klamavých praktik a zavádějících údajů, například v souvislosti s veganskými preferencemi, je to vlastně zcela logický vývoj.

Redakce Agrobases

Biofungicidy zlepšují ekonomiku pěstování plodin i chmele

Jednou z možností, jak zabránit stále častěji se vyskytujícímu žloutnutí chmele, které působí houba *verticilium*, může být využití konkurenční houby *Pythium oligandrum* jako biofungicidu.

Zmiňovaná houba *verticilium* se totiž do cév rostlin (a tedy i chmele) dostává přímo z půdy, v níž žije, a připravuje je o živiny, které potřebují k růstu, a proto na ní chemické ošetření porostů příliš nezabírá. *Pythium oligandrum* ale ano, a nejde mimochodem zdaleka jen o chmel. Tato parazitická houba likviduje své konkurentry prakticky u všech hospodářských rostlin, a pomáhá tak kromě obilovin a olejnin zlepšit kondici i výnosy při pěstování brambor, máku, borůvek, banánů, rýže, nebo právě i chmele.

Tím, že *Pythium* parazituje na jiných houbách, si opatřuje živiny pro svou vlastní potřebu. Používá přitom několik cest. První je, že *Pythium* produkuje enzymy, které rozpouští buněčné stěny hub, na kterých parazituje. Kromě toho produkuje *Pythium* protein oligandrin (od něho je také odvozen druhový název houby), přičemž oligandrin na sebe váže steroly rostlin a dokáže následně vyvolat imunitní reakci rostlin. Do třetice produkuje *Pythium* aminokyselinu, kterou dokáže přetvořit v růstový hormon, takže jím ošetřené rostliny rychleji rostou. V případě chmele se kromě

toho zvyšuje obsah alfa hořkých kyselin až o několik procent, což je důležité zejména pro náš žatecký poloraný červeňák. Podstatné přitom je, že využití *Pythia* způsobuje takzvaný kurativní efekt, což znamená, že dokáže zcela zastavit vývoj nemoci, která se už dál nerozvíjí. Schopnost *Pythia* ničit konkurenční houby je navíc podpořena skutečností, že na rozdíl od svých konkurentů *Pythium* velmi rychle roste, oproti zmiňovanému *verticiliu* dokonce několikanásobně, což lze pozorovat i na mikroskopických fotografiích, na nichž *Pythium* obtáčí hyfy konkurenčních hub.

Biofungicid s uvedenými schopnostmi dodává na trh společnost Biopreparáty, s.r.o., a to v podobě přípravku s názvem Polyversum, který je aktuálně registrován ve 35 zemích po celém světě. Od loňského roku se uvedený přípravek distribuuje také v kapalné verzi (Green Doctor OD), což je pro použití v zemědělství velmi praktické. Účinnou látkou přípravku je přitom právě houba *Pythium oligandrum*, kmen M1. Přípravek je možné skladovat po dobu dvou let, počet aplika-

cí tohoto biofungicidu je shodný s počtem a termíny aplikací konvenčních (chemických) fungicidů, doporučená dávka činí 100 až 250 gramů na hektar.

Redakce Agrobaze

Active Substance *Pythium oligandrum*

parasites & consumes
pathogenic fungi

BIOPREPARATY

Do ulic i vinných sklepů na jižní Moravě se vydali tři králové

První lednovou neděli se v mnoha městech a obcích na jižní Moravě slavil svátek Tří králů. Tradice praví, že se 6. ledna vydali proslulí mudrci na cestu do Betléma.

Slavnostní tříkrálové koledování se uskutečnilo například ve Veselí nad Moravou a symbolicky připomnělo dávný příběh příchodu mudrců k narozenému Ježíškovi. Ještě před odchodem od radnice předalo vedení města Charitě ČR šek v hodnotě 10 tisíc korun.

Průvod Tří králů jedoucích na velbloudovi a dvou koních pak vyrazil od městského úřadu směrem k náměstí Míru, kde si příchodí společně zazpívali tradiční Rybovu Českou mši vánoční. Přijít zazpívat a zahrát si mohl kdokoliv. Dirigovali se ujal starosta města Petr Kolář. „Zpívání a hraní České mše vánoční od Jakuba Jana Ryby se pomalu stává tradicí našeho města. Lidé si na tuto akci zvykli a pravidelně ji navštěvují, což dokazuje zaplněné podium i náměstí,“ ocenil starosta Kolář. Závěr odpoledne patřil společnému novoročnímu přípitku a velkolepému ohňostroji, který rozzářil oblohu nad celým Veselím.

Na Hotařskou koledu se dle tradice vydali i členové Spolku přátel Hroznové kozy na Znojensku. Společně se třemi králi a Cimbálovou muzikou Antonína Stehlíka obcházeli vinaře ve vinařské obci Nový Šaldorf, o týden později pak v blízkých Popicích.

Dagmar Sedláčková
Foto: pořadatelé

Odlet za teplem si mnozí čápi rozmysleli. Zůstali přes zimu v Česku

Nezvyklé chování čápů bílých pozorují ornitologové a ptačí nadšenci. Některé páry či jedinci se totiž rozhodli u nás přezimovat. Neobvyklý obrázek pasoucích se čápů na poli může v lednovém počasí mnohé překvapit, podle odborníků za to může mírné klima.

„Zimní počasí je čím dál tím mírnější, což dokládá i fakt, že se u nás stále častěji daří přezimovat čápům. Ti normálně odlétají již na podzim na africká a jihoevropská zimoviště, která jim přes zimu poskytují dostatek potravy. V posledních letech se však pravidelně stává, že se někteří jedinci rozhodnou přečkat zimu u nás,“ informovali pracovníci České ornitologické společnosti na sociálních sítích.

Informaci podpořili ornitologové fotografiemi od pozorovatelů. „Na Silvestra se například podařilo vyfotit pár čápů Pavlu Steinbachovi

v Dobřanech a na Nový rok zapózoval Zdeňku Tajbloví čáp na veřejném osvětlení v Dubé,“ doložili ornitologové výskyt zimujících čápů.

S lokalizací zimujících čápů mohou pomoci ornitologům i další zájemci. „Abychom mohli tento fenomén lépe zmapovat, potřebujeme vaši pomoc. Pokud ve vašem okolí zimují čápi, dejte nám o nich vědět a zadejte vaše pozorování do faunistické databáze na birds.cz,“ vyzvali ke spolupráci ornitologové.

Dagmar Sedláčková, foto: ČSO

Díky lesníkům přečkají poutníci nepohodu pod přístřešky. Loni jich vystavěli osmadvacet

Především na tuzemských dálkových trasách, v odlehlých místech, kde se nenachází žádná jiná možnost ubytování, staví Lesy České republiky nouzové přístřešky pro poutníky. Za loňský rok jich postavili osmadvacet. Poskytnou bezpečný úkryt turistům v noci či v nepřízni počasí.

Koncem roku se přístřešku dočkali výletníci u Vyššího Brodu na Českokrumlovsku. „U jižní dálkové turistické trasy Via Czechia stojí nový přístřešek pro turisty. Pod šindelovou střechou zhotovenou po vzoru alpských útulen se v prostoru za stolem a lavicemi vyspí na přízemním zvýšeném pódiu ze smrkového dřeva až čtyři osoby,“ informovala mluvčí Lesů ČR Eva Jouklová.

Už začátkem nového roku byl na světě další přístřešek. Tentokrát v Hornosvratecké vrchovině na dálkové pěší trase Via Czechia. Na nový přístřešek ze smrkového dřeva narazí poutníci v lesním svahu u zříceniny hradu Zubštejn, šest kilometrů od vodní nádrže Vír.

Lesy ČR loni postavily celkem osmadvacet obdobných příbytků pro poutníky, ve kterých

mohou přečkat náhlou větrnou smršť, déšť, ale i noc. Ve všech je vyvěšený návštěvní řád. Nacházejí se v odlehlých místech, kde není komerční ubytování, vždy u některé z tuzemských dálkových tras pro pěší.

Dagmar Sedláčková
Foto: Lesy ČR

Maceška *Viola wittrockiana* hybridy patří mezi stálíce v květinovém spotřebním koši

Maceška (Viola wittrockiana) je stálezelená, krátkověká trvalka s oválnými, až srdčitými listy tmavě zelené barvy. Její historie sahá až do středověku, kdy se původní druhy kvůli léčivým účinkům pěstovaly v Evropě a Asii.

**SVAZ KVĚTINÁŘŮ
A FLORISTŮ ČR
PŘEDSTAVUJE**

V průběhu staletí se macešky staly oblíbenou zahradní rostlinou, zejména díky jejich schopnosti snadno se křížit a vytvářet nové atraktivní odrůdy. Dnes se macešky nepěstují jen kvůli výsadbám, ale také kvůli jejich

estetickému vzhledu, například se používají jako ozdoba různých pokrmů či nápojů. Pochází z křížení několika přírodních evropských druhů, zejména *V. tricolor* a *V. altaica*, *V. cornuta* a *V. lutea*. Dnes už existuje velká řada odrůd a barevných kombinací květů. Variabilita je závislá na genetické informaci. Díky své odolnosti vůči chladu a schopnosti kvést takřka po celý rok se staly neodmyslitelnou součástí městských výsadeb a zahrad. V zahradních centrech se můžete setkat převážně s maceškou velkokvětou (*Viola*

wittrockiana F1 hybridy) a maceškou tzv. drobnokvětou (*Viola cornuta*).

Jak již bylo zmíněno, historie macešek je datována od středověku, kdy se první druhy pěstovaly v Asii a Evropě nejprve kvůli jejich blahodárným účinkům. V průběhu několika staletí se macešky staly jednou z nejoblíbenějších zahradních rostlin po celém světě, a to zejména díky jejich schopnosti se snadno křížit a vytvářet nové, neobvyklé a zajímavé odrůdy. Dnes se macešky pěstují nejen pro

Maceška provází lidstvo už po staletí a za tu dobu byla vyšlechtěna celá řada atraktivních odrůd.

okrasu, ale také jako jedlé květy, které zpestřují a zdobí různé exotické pokrmy.

Maceška *Viola wittrockiana* je výsledkem křížení několika původních druhů. Novodobé odrůdy se liší svojí velikostí, vzrůstem a tvarem květenství, různými barevnými kombinacemi, dobou kvetení a odolností proti mrazu.

Na základě těchto parametrů se rozdělují do několika pěstebních skupin:

RANÉ MACEŠKY

pěstované pro jarní sezónu, kvetou už na podzim

Tyto odrůdy macešek začínají již kvést na podzim, přestože jejich hlavní období kvetení připadá na následující jarní měsíce. Jsou menšího vzrůstu, mají menší květenství a nejsou tak košaté. Nejlépe se proto uplatňují v různých výsadbách či záhonech, kde svým časným kvetením obohacují okolí. Rané macešky jsou velmi dobře odolné vůči mrazu, a proto snadno a dobře přezimují.

POZDNÍ MACEŠKY

pěstované pro podzimní sezónu, kvetou až na jaře

Tento typ macešek kvete až na jaře. Rostliny jsou více kompaktní a nižšího vzrůstu a jejich květy jsou větší. V důsledku dlouhého kvetení mohou macešky tohoto typu zdobit zahrady až do srpna, zvláště pokud jsou rostliny vysazeny v přistíněných místech. Jejich osivo je cenově velmi dostupné, a proto jsou ideální volbou pro hromadné výsadby na záhony, rabata či hřbitovy. Stejně jako rané macešky jsou odolné vůči mrazu.

F1 HYBRIDY

Tato skupina, původem z Japonska, zahrnuje odrůdy, jako jsou rostliny se středně velkými až velmi velkými květy (o průměru 10–11 cm). Květiny zaujmou hned na první pohled svými jasnými barevnými kombinacemi. Mají pevné stonky a jejich květenství je většinou vzpřímená. Vzhledem k nižší zimovzdornosti se doporučuje pěstování ve skleníkových podmínkách. Jsou velmi vhodné k ranému kvetení v letech s pozdním nástupem jara.

PŘEDPĚSTOVÁNÍ ROSTLIN PRO TRH

Macešky se pěstují v zahradnických podnicích. Ty si většinou nakupují výsevy mladých rostlin u specializovaných firem. Mladé rostliny se poté přepíchávají do plastových sadbovačů. Po zakořenění v sadbovačích se rostliny přesazují do konečné velikosti

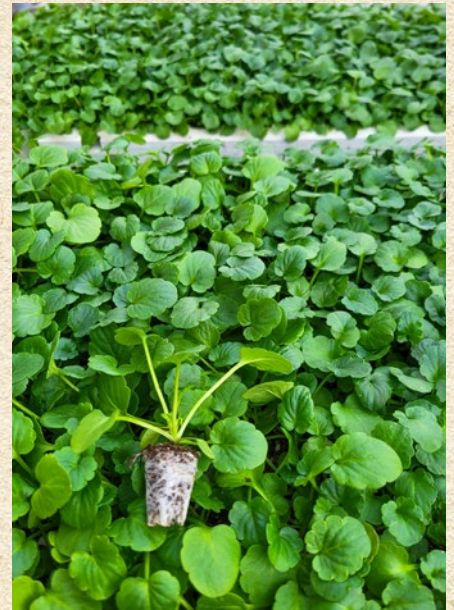

květináče se speciálním substrátem, v kterém se potom macešky expedují a prodávají. Doba kultivace se různě liší od druhu odrůdy a doby pěstování, na podzim je to mezi 11–14 týdny a mimo skleníky při okolní teplotě 0 °C je to okolo 23–27 týdnů. Velký důraz je kladen na kvalitu vypěstovaných rostlin a omezení chemických přípravků.

VÝZNAM MACEŠEK

Silná pozice macešek jako okrasných rostlin je v zahradnickém světě nepopíratelná. Jejich nespočetná paleta barevných kombinací a odrůd je předurčuje k využití v jakékoliv zahradní kompozici, a to nejen do záhonů, ale také květináčů a truhlíků. Díky své schopnosti odolávat lehkému mrazu, chladu a schopnosti kvést a prosperovat po dlouhou dobu se macešky staly nesmírně důležitou součástí nejen zahrad, ale také městských výsadb. Macešky vysazené na podzim bez problémů vydrží zimní období a celé jaro kvetou až do výměny za letničky, což bývá u městských výsadb až kolem půlky května. Macešky se velmi dobře kombinují do jarních dekorací, košíků, truhlíků a okrasných nádob. Velký význam stále mají při výzdobě hřbitovních míst. Zákazníci mají zkušenost, že macešky dobře snášejí i výkyvy v závlisce, proto jsou nepostradatelnou výsadbovou květinou v podstatě během celého roku.

*Text a foto Ing. Bc. Marcela Nachlingerová
Svaz květinářů a floristů ČR*

Nastává doba ostatků a fašanků. Nesed'te za pecí a jděte se bavit na tradiční masopust

Užijte si svátky plné nevázaného veselí, masek medvědů a kobyl, trošky slivovice a spousty koblih. Vydejte se za poznáváním národních tradic na masopustní reje. Svátek, při kterém se lidé za dávných časů naposled poveselili a pořádně najedli před nadcházejícím obdobím půstu, se s oblibou slaví dodnes. Masopustu se na Moravě říká fašank, fašinek a v Čechách například také voračky, končiny nebo ostatky.

Letenské prase a Letenský masopust 2025

25. leden 2025 10:00–17:00

Přijďte do Národního zemědělského muzea v Praze oslavit masopust a zažít atmosféru staročeské zabijačky. Uvidíte masopustní zvyky, řeznický cech a muzeum projde i tradiční průvod maškar. Těšit se můžete na ukázky tradičních postupů zpracování vepřového masa s komentářem mistra řezníka, výstavu řeznického náčiní ze sbírek muzea, gastronomické workshopy a ochutnávky, divadelní a hudební vystoupení, výtvarné dílny pro děti i prodej zabijačkových specialit.

Hustopečské ostatky

1. únor 2025 10:00–20:00

Letošního ročníku masopustu se na ulici Na Hradbách v Hustopečích na Břeclavsku zúčastní Milevské maškary, které předvedou svoji taškařici před nově zrekonstruovanou střelnici. Nebudou chybět zabijačkové speciality ve sklepech místních vinařů, tombola či harmonikář. Ve 12 hodin vyrazí maškarní průvod, který bude procházet ulicí. V jednu se vrátí před střelnici, kde proběhne vyhlášení tomboly.

Josefovský masopust 2025

15. únor 2025 9:00–16:00

Osmý ročník masopustu v pevnostním městě Josefově na Královéhradecku. Součástí celodenního programu je pestrobarevný průvod městem, požehnání průvodu velitelem pevnosti i slavnostní střelba, řemeslný jarmark s tradičními masopustními pochutinami, lokální pivo „Josefovský Šancováček“, soutěž o nejlepší masopustní koláče, hra pro malé i velké, sklizeň jitrnic a další doprovodný program v unikátních kulisách pevnostního města Josefova.

Zubrnický masopust

15. únor 2025 9:00–15:00

Jitrnice a další zabijačkové pochoutky, koláče a veselé písničky. Masopustní průvod se zvířátky obcí Zubrnice na Ústecku se zastávkami u pohostinných sousedů pro návštěvníky v maskách. Folklorní soubor DYKYTA z Krásné Lípy, flašinet a harmonika. Součástí akce je výstava a povídání o historii masopustu i prodej tradičních masek.

Lešetínský Fašank ve Zlíně 2025

15. únor 2025 10:00–17:00

Zveme vás na tradiční masopustní veselici v centru Zlína s vystoupením hudebních a folklorních souborů, průvodem masek, zabijačkou, ukázkou lidových řemesel, atrakcemi pro děti apod. Masopustní veselice začíná od 10 hodin na ulici Kvítková, Lešetín I před Hospůdkou U Kovárny a Lešetín II na parkovišti hotelu Baltaci ve Zlíně. Uvidíte i pochovávaní basy a vyhlášení soutěže o nejlepší masku.

Olomoucké masopustní veselí 2025

15. únor 2025 9:00–16:00

Olomoucký masopust přináší lidem nezapomenutelné zážitky a živé obrazy z dějin masopustního veselí. Jedná se o událost, která odráží nejen historické, ale i současné kouzlo města Olomouce v tomto zimním období. Cílem akce na Horním náměstí je obnovit tradici masopustu, na kterou se v posledních letech zapomíná, a mnoho mladých lidí ani neví, co se vlastně během masopustu oslavuje. Vstup na akci je zdarma, masky jsou vítány.

Staročeský masopust Hamry 2025

15. únor 2025 8:00–16:30

Prožijte tradiční masopustní veselí chráněné značkou UNESCO. Hamry u Hlinska patří k obcím, kde se ještě udržel zvyk staročeských maškar, které se konají jednou v roce na závěr církevního období, kdy se odděluje čas zvaný masopůst. Za doprovodu dechovky prochází vesnicí obvyklá sestava: laufr, ženuška, kobyla s rasem, židi a turci, slamění a kominíci. A když vyprší čas maškar, nastává krátký odpočinek a večerní zábava v místním hostinci.

Masopustní průvod Vortová 2025

22. únor 2025 8:00–16:00

Tradice, která se drží v několika vesnicích v okolí Hlinska, byla zapsána na seznam kulturních památek UNESCO. Zásahu na tom má především poslední den masopustu, takzvané „vostatky“, které jsou právě na Vysočině velmi svérázné. Začátek obchůzky je v 8 hodin. Prů-

vod maškar má svá poměrně přísná pravidla, masky se dělí na červené a černé neboli pěkné a šeredné. Autentický zážitek budete mít, pokud se přijedete podívat na masopustní průvod do Vortové na Pardubicku.

Ostatky na Hané

22. únor 2025 10:00–16:00

Zažijte masopustní veselí s předáním ostatkového práva v autentickém prostředí Hanáckého muzea v přírodě v Příkazech

na Olomoucku. Muzeum je unikátním dokladem hliněného stavitelství na Hané a také pořadatelem akce. Čeká vás ostatková obchůzka vesnicí společně s účastníky v hanáckých krojích i masopustních maskách, klání o nejlepší masku či maškaru, ukázka obřadu pochovávaní basy i zabijačkové speciality.

Masopust na Dlaskově statku 2025

22. únor 2025 12:00–17:00

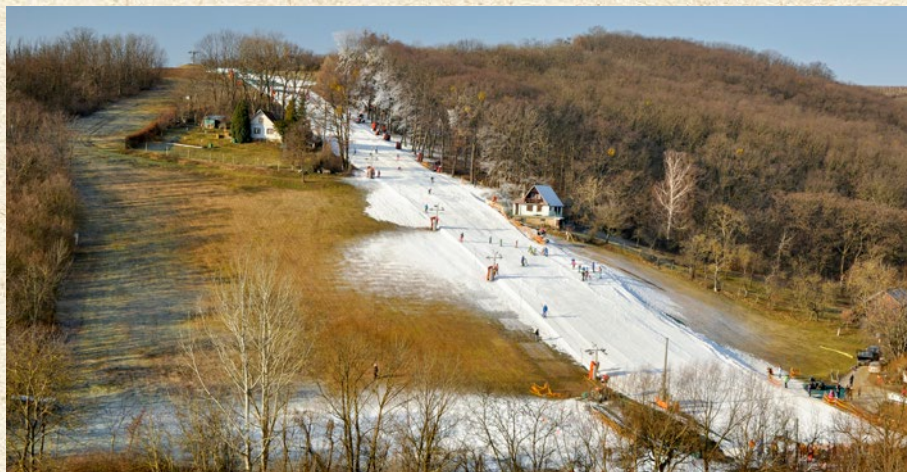

Na Dlaskově statku v Dolánkách u Turnova ochutnáte zabijačkové pochoutky a především se můžete těšit na bujarý rej maškar, hudbu a vystoupení folklorního souboru. Dlaskův statek bude otevřen od 11 hodin. Po celé odpoledne mohou návštěvníci nahlédnout do expozice Dlaskova statku, v hospodářské části statku v přízemí bude pro děti i dospělé připravena výtvarná dílna.

Dagmar Sedláčková
Zdroj: Kudy z nudy

V kraji mezi vinicemi se už lyžuje. Nejnižše položenou sjezdovku v Evropě zasněžila děla

Je nejnižše položenou sjezdovkou v Evropě a v jihomoravských Němčičkách na Břeclavsku se nachází přímo mezi vinicemi. Navzdory absenci přírodního sněhu se na ní už v těchto dnech naplno lyžuje díky umělému povrchu i sněhu. Učí se na ní jezdit především malé děti, je ale otevřená i dospělým. Vrchol sjezdovky je jen ve 250 metrech nad mořem.

V kraji vinic provozuje vyhlášenou sjezdovku parta nadšenců z TJ Sport Němčičky. Díky umělému povrchu zahájili provoz už začátkem prosince o víkendech tradiční lyžařskou školičku. A pokračují s ní dál. U svahu funguje také servis a půjčovna lyží.

„O kurzy je velký zájem. Jsou za rozumné peníze a pro místní v dojezdové vzdálenosti. Nemusí nikam daleko s dětmi na hory. Ty se na umělé hmotě navíc učí lyžovat rychleji. Má pomalejší skluz a není hluboká jako sníh,“ sdělil předseda spolku Jaroslav Stávek s tím, že o aktuálním stavu sjezdovky a otevírací době informují na webu TJ Sport Němčičky.

Dagmar Sedláčková

Šance pro mír a lokální potraviny

Byla to novoroční výzva jednoho z organizátorů farmářských trhů, určená novinářům. I když nejsem novinář, s výzvou souhlasím. Snad i proto si pozornost zaslouží tuzemská potravina oceněná v tvrdé a početné zahraniční konkurenci.

Potravinářský Oscar pro Hloh džemoláda

Inženýr Karel Tůma, biopěstitel ovoce, výrobce bioproduktů a jejich prodejce, vše v jedné osobě z jihočeských Chelčic nejenže dokázal po čtyřletém úsilí dosáhnout od bruselské administrativy uznání plodů hlohu peřenoklaného jako potraviny, ale z malých malviček již dnes vyrábí řadu produktů. Byla to ale strastiplná cesta. Tůma je totiž jediným pěstitelem hlohu peřenoklaného nejen v České republice, ale také v celé Evropě! Hloh peřenoklaný pěstuje na výměře jednoho hektaru. V roce 2023 se osmělil a po pětiletém snění, na své vlastní náklady, přihlásil do soutěže Great Taste výrobek hlohový džem s názvem Hloh džemoláda (Hawthorn Jam).

Co je Great Taste Award?

Gurmáni, sommelieři či porotci celé řady soutěží potravin či nápojů rádi testují a posuzují obě složky naší stravy. V ohromném počtu podobných soutěží je Great Taste Award

z Velké Británie tou nejprestižnější. V roce 2024 se konala již potřicáté, jedná se tak o jedno z nejvyhledávanějších ocenění za jídlo a nápoje. O tom svědčí i to, že každoročně se do soutěže přihlásí přibližně 12–15 000 produktů. Jen menší část, přibližně třetina z nich, pak dosáhne na nějaké ocenění. Pokud nějaký výrobek dostane štítek Great Taste, je to známka výjimečné kvality, ale také chuti. Hodnotu tohoto ocenění uznávají spotřebitelé i prodejci po celém světě. Právně se proto říká, že je to Oscar ve světě potravin.

Ceny každoročně uděluje v Londýně britská organizace Guild of Fine Food, volně přeloženo jako Cech dobrého jídla. Výrobci tak dostávají nezávislou zpětnou vazbu na své produkty. Great Taste je určena všem malým výrobcům potravin. Do soutěže se tak mohou přihlásit producenti nápojů, marmelád, sladkostí, uzenin, mléčných výrobků a všech dalších produktů, které na trhu s potravinami existují.

Hodnocení a porotci

Jak již bylo uvedeno, při hodnocení je dominantním kritériem chuť. I proto, ať již se posuzuje cokoli z potravin, nebo nápojů, pravidlem je neposuzovat zboží podle obalu nebo značky. Proto je každý produkt vyndán z obalu ještě před vlastním hodnocením. Jde jen o jeho vůni, chuť a hodnocení. Na závěr hodnocení porotci udělí výrobku jednu, dvě, nebo dokonce tři hvězdy. Porotci, kterých bývá až 500, jsou profesionální ochutnávači, věhlasní kuchaři a další odborníci v oblasti potravin. Během dvou měsíců hodnotí všechny přihlášené produkty výhradně na základě jejich chuti! Každý produkt musí být ochutnán minimálně osmi porotci. Častěji je to ale kolem dvaceti porotců. Jediným kritériem pro přihlášení produktů do Great Taste Awards je podmínka, aby byl výrobek komerčně dostupný.

Jak se přihlásit?

Přihlášení do Great Taste Awards je poměrně jednoduché. Vyplní se přihláška, přidají se

Jak byl výrobek hodnocen několika porotci?

Porotce 1

Tento džem má příjemnou venkovskou vůni a vypadá strukturálně zajímavě. To se promítá do konzistence, která je téměř jako tvaroh. Je zde příjemná hořkost, která je vyvážena ovocnou sladkostí. Objevují se výrazné náznaky rebarbory. Porotce se domnívá, že tento produkt by se dobře spároval s jemným a smetanovým sýrem.

Porotce 2

Jedná se o lahodný džem s dobrou roztíratelnou konzistencí – je intenzivně ovocný, se správnou mírou sladkosti.

Porotce 3

Jedná se o jemné aroma s hustou texturou. Chuť je působivá, příjemně ovocná. Dochuť je čistá a zdravá a pocit v ústech je celkově příjemný. Myslím si, že by bylo skvělé více textury a ovoce, aby to vypadalo ještě více džemově.

Porotce 4

Chuť je výrazně kyselá, zelené tóny přetrvávají, ale je zde nádherná kvazi květinová ovocnost, umocněná dobře odhadnutou cukernatostí. Myslím si, že je to docela náročné na výrobu – není divu, že jde o ojedinělou produkci v Evropě.

popisy soutěžního výrobku, zaplatí se registrační poplatek 168 liber a vzorky produktu se zašlou do Anglie. Tak postupoval i Karel Tůma. Zaslání dvou balení hlohového džemu předcházelo dodání dokumentace výrobku. Teprve potom byl zájem poroty potvrzen výzvou k dodání vzorků Hlohu džemolády.

Zpětná vazba

Ta má mnohem vyšší hodnotu než poplatek za registraci výrobku do soutěže. Výrobci

se od odborné poroty dostává konkrétní hodnocení vzhledu, vůně, konzistence a chutě výrobku. Součástí je i doporučení, co dělat, aby byl výrobek lepší. Nelze zapřít, že zlepšovat lze vždy! Hloh džemoládu vyrobený ze sklizně 2024 můžete koupit od října v podnikových prodejnách VŠÚO v Holovousích, Lázních Bechyně nebo objednat na adrese www.hloh.cz.

Ing. Michal Vokřál, CSc.

Sjednocení dozoru odstraňuje původní nelogické rozdělení působnosti

Státní zemědělská a potravinářská inspekce (SZPI) kontroluje provozovny společného stravování, jako jsou restaurace, bary, pivnice, vinárny, rychlá občerstvení, cukrárny, stravování na čerpacích stanicích apod., společně s dalšími orgány dozoru od roku 2015. Od letošního 1. ledna se dozor nad požadavky potravinového práva v provozovnách společného stravování otevřeného typu sjednotil pod Ministerstvo zemědělství.

**STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÁ
A POTRAVINÁŘSKÁ INSPEKCE**

Kontroly SZPI postihují komplexně všechny aspekty potravinového práva, zahrnují kontrolu hygienických a mikrobiologických požadavků, bezpečnost potravin, ale zaměřují se i na kontrolu jakostních požadavků, fašování potravin a pokrmů, případy klamání spotřebitele a celkovou poctivost prodeje. Předností SZPI je kromě jiného centrální řízení a jednotné metodické postupy kontrol,

všechny inspektoráty postupují stejně napříč obory i regiony.

Díky sjednocení dozoru pod rezort Ministerstva zemědělství se spotřebitelé dozvědí aktuální informace o uzavřených provozovnách z důvodu porušení hygienických požadavků, a to na platformě Potraviny na pranýři (www.potravinynapranryri.cz a jejich extenzích na sociálních sítích Facebook, Instagram a X).

Od 1. 1. 2025 nedochází k žádným podstatným změnám v povinnostech ve společném

stravování a změnou dozorového orgánu u části provozoven se pro provozovatele nic nemění.

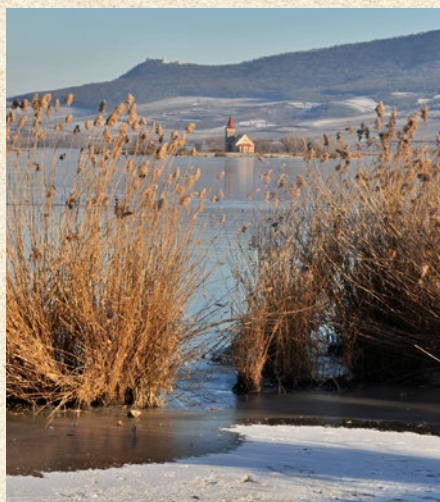
Formální změna nastává pouze u provozovatelů společného stravování „otevřeného typu“ zahajujících, měnících nebo ukončujících činnost po 1. 1. 2025, kdy již vzniká oznamovací povinnost vůči SZPI, nikoli vůči příslušné Krajské hygienické stanici jako dosud.

Redakce Agrobases podle tiskové zprávy MZe a SZPI

Kouzelná zima na Pálavě

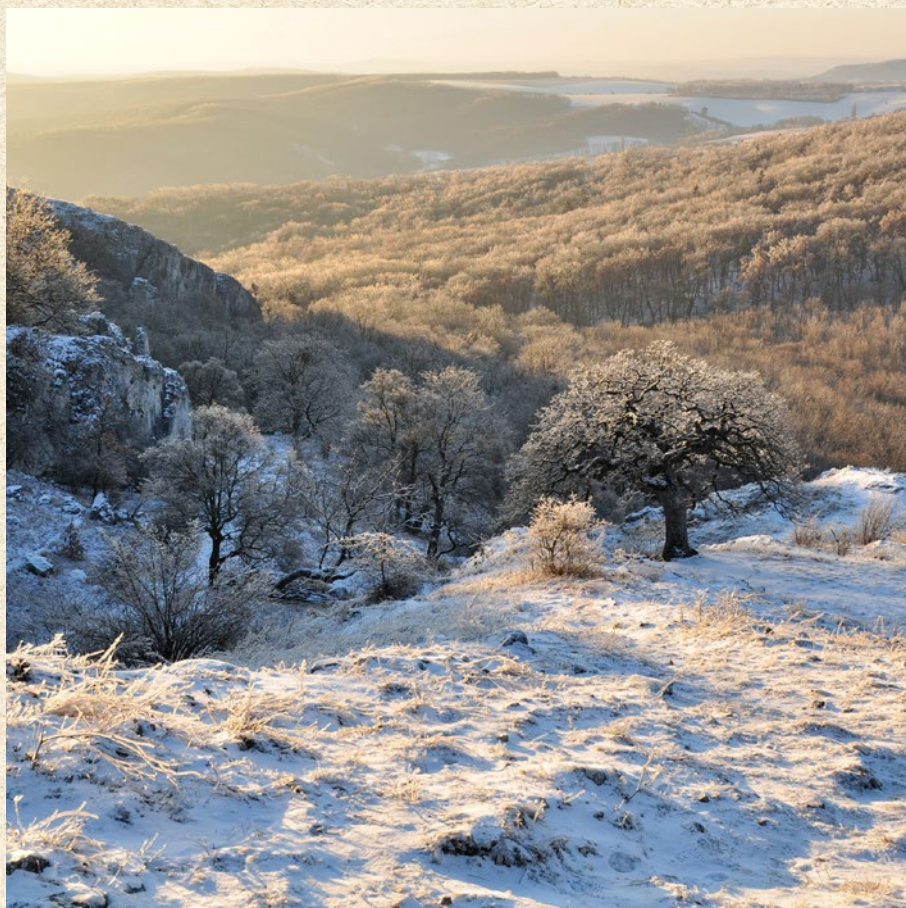
■ *Sněh či námraza se na jižní Moravě v kraji kolem Pálavy zdrží vždy jen krátce.*

Začátkem nového roku však sněhový poprašek vykouzli neobvyklé pohledy na jindy spíše rozpálenou a suchou vápencovou zem.

Tomu, kdo si v mrazu neváhal vyšlápnout až na vrchol Pavlovských vrchů, se naskytla ojedinelá podívaná. Například na ikonický dub šípák na vyhlídce Strážce, jenž má ve znaku CHKO Pálava, vinařskou obec Perná, Sirotčí hrádek i jezerní kostel sv. Linharta uprostřed Novomlýnské nádrže.

Dagmar Sedláčková

Pivo Bernard je nebezpečná známost

Jsem přesvědčen o tom, že za ty roky, co v televizi běží reklama pivovaru Bernard, ji velká většina čtenářů této publikace určitě viděla. Objevuje se sice zřídka, ale zcela jistě a zcela hojně při přímých přenosech vysílání taneční soutěže Star Dance, když hvězdy tančí každou sobotu na programu ČT1. V roce 2024 to byl již třináctý ročník pořadu.

Poskakující sklenička se škraboškou, která díky poskokům spadne a zazní slogan „Bernard pivo – nebezpečná známost“. Reklama se líbí, a i proto se opakuje. Nevnučuje výrobek – pivo Bernard, je úderná, navíc milá, zábavná, nikoho a nic neuráží. Spíše vyvolává úsměv, což je v pořádku. Ostatně, jak je známo, smích je lék. Zcela jistě ale plní to, co má. Stejně jako firemní magazín se stejným názvem, jde vlastní cestou. Zapisuje se do myslí posluchačů televize. Domnívám se, že se již brzy objeví v učebnicích marketingu.

Sklenička tančí už 30 let

Počítám-li pouze pořad Star Dance, tak se zde Bernardova reklama objevila v roce 2024 v každém díle vždy 4krát v pořadu × 10 dílů v roce × 13 let trvání soutěže, to je celkem 520krát. K tomu je třeba přičíst ještě celou řadu dalších kvalitních programů doplněných stejnou reklamou.

Televizních reklam, které přežijí více než jednu kampaň, není mnoho. Natož aby se promítaly několik desetiletí. „Tančící sklenička“ Rodinného pivovaru Bernard k těm nadčasovým patří, letos je to rovných 30 let od jejího

prvního nasazení. Spot se sloganem Bernard – nebezpečná známost je dál na scéně.

Jak k tomu došlo

Vzniku originální reklamy před lety nepředcházely konkrétní požadavek. Jisté bylo pouze to, že pivovar neměl na výrobu a vysílání mnoho peněz, proto chtěl krátké video, které by se používalo především jako sponzorský vzkaz. „Mívali jsme se dvěma kreativci Lucií Věřčákovou a Miroslavem Bednářem setkání, řekněme jim třeba seance,“ usmívá se při vzpomínce na vznik kultovního spotu spolumajitel pivovaru Stanislav Bernard. „Bavili jsme se, něco jsme vypili, byla dobrá nálada. S nápadem tančící skleničky přišli oni dva. Líbilo se nám to, bylo to pozitivní, nikomu to nic nenutilo, ale vyvolávalo to úsměv a pozitivní emoce.“

Na výrobě spotu se pak pracovalo dlouhé týdny, roztančit sklenici s pivem bylo složité, filmaři tehdy neměli technologické možnosti, které mají dnes. „Výsledek skvěle podpořila hudba, kterou k reklamě složil Hynek Schneider. Líbila se nám natolik, že jsme ji používali i v rozhlasových spotech, a dokonce v telefonní ústředně pivovaru,“ připomněl Stanislav Bernard.

Kdopak to mluví

Dobrou volbou byl i výběr jedinečného hlasu Jany Jelínkové, zpěvačky kapely Sto zvířat, která nezaměnitelným způsobem namluvila slogan. „Dodnes se nás lidé ptají, komu ten hlas patří. Dokonce se doma nebo u piva mezi sebou sází, o koho jde, a žádají nás o rozuzlení.“ V roce 2020 prošel spot úpravou, aby kvalitativně vyhověl novým vysílacím standardům, ale na obsahu se nic nezměnilo. „Tančící sklenička se většinou líbí, občas někoho naopak dráždí, ale jen málokoho nezaujme. To platí i po 30 letech,“ uzavírá Stanislav Bernard.

Nejen v kontextu s právě uvedeným si uvědomuji, nejenže mi tato reklama nevadí, ale přiznávám, že by mi i chyběla. Současně ale vím, že to také něco stojí, že to není zadarmo. Ale pokud zadavatel má takovou komunikační strategii, tak proč ne? Je natolik ikonická, že již se snad ani nedá zlepšit. Má svoji hodnotu a dokonalost. Tak ať je zapsaná i v dějinách marketingu a příběhů.

Ing. Michal Vokřál, CSc. s podporou Radka Tulise, tiskového mluvčího pivovaru Bernard

FOTOREPORTÁŽ:

Světlé stránky inverze

Teplotní inverze je občas se vyskytující meteorologický jev, při kterém teplota vzduchu roste s nadmořskou výškou, takže v níže položených místech je chladněji než například na horách. Inverze je obecně považována za negativní jev, má ale také své světlé stránky.

V zimě je projevem inverze všudypřítomná jinovatka...

... která vytváří optický dojem napadaného sněhu

Pohled na jinovatkou pokryté porosty tak nahrazuje „klasickou“ zimu

Užívat si takových pohledů mohou i lidé v parcích ve městech

Daní za inverzi jsou špatné rozptylové podmínky

*Inverzní situace mohou ale také pomáhat v činnosti radioamatérů
Redakce Agrobaze*

Kľúčový rok pre slovenské agropotravinárstvo

Je veľmi pravdepodobné, že rok 2025 môže byť rokom zmien a kľúčových rozhodnutí. Dianie za ostatné mesiace nielen na domácej, ale aj na zahraničnej scéne jednoznačne naznačuje, že slovenské agropotravinárstvo bude čeliť viacerým zásadným výzvam. O náladách domácich producentov potravín na prelome rokov a ich prioritách pre ďalšie obdobie sme sa rozprávali v novoročnom rozhovore s predsedom Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory (SPPK) Andrejom Gajdošom.

Predseda SPPK Andrej Gajdoš (vlevo)

Vlajšiemu roku dominovala téma drahých slovenských potravín a názorov, ako znížiť spotrebiteľské ceny. Ako sa vy ako predseda SPPK pozeráte na túto tému? Sú snahy vlády SR o zníženie cien potravín reálne?

Ceny potravín nás zamestnávajú už mesiace. Spotrebiteľov pri pohľade do ich peňaženiek a nás, producentov, pri pohľade na rastúce výrobné náklady, výšku odbytových cien a úroveň vzťahov medzi výrobcami potravín a ich nákupcami. Téma cien potravín bola dominantná v predvolebných kampaniach, je preto prirodzené, že v nej politici pokračujú aj po voľbách v snahe udržať záujem spotrebiteľa – voliča a zrealizovať bod z predvolebného programu.

Ja sa na to pozerám z pohľadu aj prvovýrobcov, aj spracovateľov, a to tak, že znižovanie cien potravín je dôležitá téma, ale prichádza v nesprávny čas pre producentov potravín. Na strane poľnohospodárov a potravinárov bude veľmi náročné znížiť náklady na výrobu potravín v čase, keď všetky ostatné vstupy súvisiace s ich výrobou idú od nového roka hore. V minulom roku sme spolu s obchodníkmi absolvovali tri stretnutia s predsedom vlády SR a jedno samostatné stretnutie. Na každom z týchto diskusií sme vysvetľovali,

že napríklad potravinárske firmy nemajú dostatočný manévrovací priestor na to, aby zvýšené náklady o transakčnú daň alebo upravenú DPH utlmili vo vlastných prevádzkach. Aj my sme zvedaví, ako sa od januára 5% DPH prejaví na cenovkách potravín a ako dlho budeme prípadné zníženie cien vnímať. Veď ten napríklad mliekarenský priemysel odhadol zvýšené náklady z titulu transakčnej dane o 2,2 mil. eur.

Tlak na znižovanie výrobných nákladov je citelný a bude pokračovať aj preto, že prichádza zákon o cenách a nový obchodný reťazec, ktorý už koncom roka 2024 odštartoval masívnu reklamnú kampaň avizujúcu ponuku super lacných potravín.

Áno, to sú ďalšie dva faktory, ktoré budú našim firmám „dýchať na krk“ a ktoré idú proti výrobe slovenských potravín za rozumné ceny – teda za ceny pokrývajúce výrobné náklady a umožňujúce aspoň nejakú mieru zisku a investovania do prevádzok a zamestnancov. Zákonom o cenách chce štát zviditeľniť lacné potraviny v obchodoch. My sme už v polovici septembra v rámci medzirezortného pripomienkového konania tento návrh zákona skritizovali a žiadali sme ho stiahnuť z ďalšieho legislatívneho

procesu. Okrem iného sme poukazovali na to, že zriadenie cenového porovnávača spustí „cenovú vojnu“ medzi jednotlivými obchodnými reťazcami a zvýši tlak obchodníkov na znižovanie odbytových cien potravín u dodávateľov. Je nutné zdôrazniť, že každé znižovanie cien so sebou prináša riziko znižovania kvality potravín ponúkaných spotrebiteľom na slovenskom trhu. Navyše, zriadenie štátneho webového sídla na porovnávanie cien potravín bude najväčším a najvýhodnejším marketingovým nástrojom obchodných reťazcov, pretože nebude platený zo zdrojov obchodných reťazcov, ale zo štátneho rozpočtu.

Predpokladáte, že spotrebiteľ bude v budúcom roku ešte viac nakupovať podľa ceny ako podľa pôvodu potraviny?

Rozhodne áno. My neradi počúvame reči o tom, ako sa mení nákupné správanie spotrebiteľa v prospech slovenských potravín. To je zavádzanie, nakoľko to ani my tak, žiaľ, nevnímame. Ani skladba ponúkaných potravín v obchodoch, ani nedávna inflácia nás neutvrďujú v tom, že by sa zákazník zmenil. Pre Slováka je pri nákupe potravín stále najdôležitejšia cena. Aj prieskumy GfK ukazujú, že viac ako 60% spotrebiteľov pri nákupe potravín podrobne sleduje ceny v rôznych obchodoch a nakupuje tam, kde je to najvýhodnejšie. Potraviny sa na Slovensku predávajú najmä v akciových cenách (na úrovni 70%), čo znamená enormný tlak obchodu na znižovanie odbytových cien potravín u dodávateľov.

Čo by v tejto situácii najviac pomohlo?

Výrobcovia potravín na Slovensku nemajú vytvorené vhodné podnikateľské prostredie na kumulovanie primeraného zisku a investovanie do zvýšenia konkurencieschopnosti. Roky u nás neexistuje systémová podpora potravinárskej výroby na Slovensku zo strany štátu. Ide o obrovský problém, ktorý postupne utlmuje domácu potravinársku výrobu. Našou hlavnou prioritou v oblasti potravinárskeho priemyslu pre rok 2025 bude to, aby sa zrealizovala štátna pomoc pre potravinárov, po ktorej už tak dlho voláme. Financovanie spracovateľského priemyslu s odhadovaným investičným dlhom

na úrovni 1 mld. eur musí byť trvalé a finančne mimoriadne hmatateľné. Len za takýchto podmienok môžu slovenské potravinárske firmy ustáť tlak na znižovanie odbytových cien pri rastúcich nákladoch na vstupy a cenovom boji o zákazníka medzi samotnými obchodnými reťazcami. Druhým, trhovým nástrojom, by mohla byť skutočná orientácia spotrebiteľov na domáce slovenské produkty – tento nástroj by naštartoval celú vertikálu smerom až k prvovýrobcovi. Žiaľ, ako som už uviedol, zatiaľ vnímame túto orientáciu viac menej len vo vyjadreniach v prieskumoch ako v reálnom zvýšenom dopyte po našich výrobkoch.

Pokiaľ sa podarí vytvoriť schémy štátnych pomoci pre potravinárstvo, bude to pokrok len z jednej strany. Súbežne s tým musíme naďalej pokračovať vo vzdelávaní spotrebiteľov o významne doma vyrobených potravín.

To rozhodne áno. Naša úloha sa po prípadnom schválení podpory pre spracovateľský priemysel rozhodne nekončí. Budeme pokračovať v práci s mladým spotrebiteľom. Vlni sme ukončili už 12. ročník úspešného projektu Hovoríme o jedle, ktorým v podstate suplujeme činnosť štátu v oblasti znalostí o potravinách.

Častokrát sa nás aj médiá pýtajú, aký hmatateľný posun vidíme vďaka tomuto projektu. Je to ťažko zmerateľné – môžeme hovoriť o počte zapojených základných škôl. Môžeme hovoriť o počte zapojených žiakov, ktorých sú určite za 12 rokov desaťtisíce. Môžeme hovoriť o širšom publiku, ktoré projektom zasahujeme, pretože okrem žiakov sú to aj učitelia, pedagogickí pracovníci škôl, ale aj rodiny – súrodenci, rodičia a starí rodičia. Počíta sa všetko a pre nás je aj ten najmenší úspech a posun vpred dôvodom pokračovať vo vzdelávaní o potravinách.

Aké budú nosné témy v roku 2025 v prvovýrobe? V ktorých oblastiach treba viac pridať, resp. dokončiť to, čo sa začalo v roku 2024?

Odpoveď by som rozdelil do dvoch častí. Tou prvou je finančná stabilita odvetvia a tou druhou zase klimatické zmeny a adaptácia sa na ne. Vlni sme mali v úvode roka mimoriadne náročnú situáciu, keď poľnohospodárom meškali priame platby. Mimoriadna nervozita nielen na strane poľnohospodárov, ale aj na strane bankových inštitúcií panovala práve v období, keď sa Európou prevalila vlna masívnych protestov poľnohospodárov, do ktorých sme sa úspešne zapojili aj my. V odvetví panovala nervozita a neistota z toho, či a ako zvládne Pôdohospodárska platobná agentúra administráciu platieb. Všetci veľmi dobre vieme, že hrozilo krátenie finančných zdrojov z Bruselu, pokiaľ by členská krajina nestihla vyplatiť plný objem podpôr do konca júna. Roky dozadu som stál pri zrode tejto agentúry, tak si viem veľmi dobre predstaviť, v akých náročných podmienkach sa naprávali chyby

predchádzajúceho vedenia agentúry. Vďaka patrí všetkým súčasným zamestnancom PPA, že krízu ustáli, a ustála ju aj agentúra ako celok pred pozorným okom Bruselu.

Túto tému sme počas celého roka intenzívne riešili a v druhej polovici roka prinášali odborné návrhy, ako zabezpečiť kontinuitu budúcej kampane, teda tejto aktuálnej. Myslím si, že sa PPA podaril zázrak, keď po viac ako jednej dekáde, odkedy sme po vzore iných európskych krajín žiadali o spustenie preddavkov, sa tieto stali skutočnou realitou.

Ale späť k vašej otázke – v tomto roku budeme určite doladovať detaily, ktoré súvisia s vyplácaním platieb. Viac potrebujeme urýchliť najmä výplatu v druhom pilieri, ktorá vlni trochu meškala. Pracujeme na druhej modifikácii Strategického plánu Spoločnej poľnohospodárskej politiky, kde budeme chcieť okrem iného presadiť podporu na odchov teliat či ubrať z byrokracie. Poľnohospodári čakajú na investičné výzvy, aby mohli budovať nové skladovacie kapacity, rozširovať výrobu, investovať, modernizovať a takto efektívne reagovať na potreby trhu, počasie a preferencie zákazníkov.

Pre Slováka je pri nákupe potravín stále najdôležitejšia cena. Aj prieskumy GfK ukazujú, že viac ako 60% spotrebiteľov pri nákupe potravín podrobne sleduje ceny v rôznych obchodoch.

Spomínali ste klimatické zmeny. Kde musíme pridať, aby boli poľné plodiny, ovocie, zelenina, vinohrady a hospodárske zvieratá odolnejšie voči výkyvom počasia?

Určite pri riešení manažmentu vody. Nie nardarmo sa hovorí, že voda je limitujúci výrobný faktor a v čase klimatických zmien je riešenie tejto témy zásadné. Potrebujeme v daždivých obdobiach viac vodu zadržiavať a efektívne ju využívať v suchých mesiacoch. Potrebujeme modernizovať a rozširovať závlahové systémy. Napojenie na vodu v prípade niektorých plodín je nutné, pokiaľ chceme zbierať úrodu vo väčšom množstve a lepšej kvalite. Na to potrebujeme výzvy a kvalitne pripravené projekty. Momentálne pracujeme na spoločnom dokumente spolu s krajinami Vyšehradskej štvorky ohľadne manažmentu vody. Tento dokument by sme chceli sfinalizovať do realizačnej fázy a predstaviť aj zástupcom Európskej komisie.

Takto pred rokom panovala veľmi nepriaznivá atmosféra v rezorte. Aké sú dnes nálady

domácich producentov potravín? Niektoré veci sa pohli vpred, to určite treba zdôrazniť. Chodíte po republike na rôzne diskusie, tak viete odhadnúť názorový stred medzi ľuďmi...

Nemôžeme mať ružové okuliare a tvrdiť, že všetko je v 100% poriadku. Keby to tak bolo, tak by sme neboli potravinovo nesebestačnou krajinou a z roka na rok neprepisovali rekordy obchodnej bilancie s agropotravinárskymi komoditami. Nálady poľnohospodárov sú umiernené, nervozita v regiónoch oproti minulému roku poklesla. V prípade potravinárov sa to však povedať nedá. Neustále riešia otázku zvyšujúcich sa výrobných nákladov a tlaku na znižovanie odbytových cien. Pri absencii štátnej podpory bude veľmi otázne, ako sa podarí nájsť balans. Navyše, nespomenuli sme dnes ešte tému pracovnej sily a nákladov na zamestnancov. Po zrušení odvodových úľav je tu namiesto otázky, ako sa štát postaví k tejto téme.

V závere minulého roka sme otvorili ďalšiu tému – s poľnohospodárskymi samosprávami krajín V4 sme reagovali na podpísanie obchodnej dohody Mercosur. Je pre európske poľnohospodárstvo väčšie riziko dovoz potravín z oblasti Mercosuru (Uruguaj, Paraguaj, Brazília a Argentína) alebo produkty z Ukrajiny?

Obe oblasti predstavujú obdobné riziko. V oboch prípadoch sa k nám budú dovážať produkty vyrobené pri nižších výrobných štandardoch a tovar z oboch regiónov bude pre naše potraviny veľkou cenovou konkurenciou. Ja sa nestotožňujem s predstavou, že si naši spotrebiteľia budú vyberať medzi slovenskou kvalitou a potravinami z tretích krajín, ktoré sú lacné, no plné rastových hormónov, pesticídov a vyrobené na miestach po odlesňovaní. Ja si svoje zdravie vážim navyše a verím, že aj pre množstvo našich spotrebiteľov sú rôzne civilizačné ochorenia mementom v tom, aby zvažovali, odkiaľ a čo konzumovať. Aj preto sa pridávame k občianskej iniciatíve „STOP FAKE FOOD: ORIGIN ON LABEL“, ktorej cieľom je vyzbierať milión podpisov naprieč EÚ. Ak sa nám to spolu s ďalšími európskymi krajinami podarí, Európska komisia bude musieť legislatívne venovať pozornosť tomu, že Európania odmietajú dovozy potravín z tretích krajín, ktoré nie sú vyrobené podľa rovnakých produkčných a veterinárnych noriem, ako sú produkované v krajinách EÚ.

Naše zdravie si musíme chrániť a robiť všetko pre to, aby sme konzumovali kvalitné potraviny. Veď tak, ako zaznelo na rokovaní V4 vo Vysokých Tatrách: Stojí Európskej komisii zisk z Mercosuru vo výške asi 4 mld. eur za to, aby ohrozila zdravie Európanov? Na to nech si odpovie každý sám.

Zhovárala sa Jana Holéciová, hovorkyňa SPPK
Foto archiv SPPK

ANIMAL TECH a Národní výstava hospodářských zvířat proběhnou koncem dubna 2025

Od 27. do 30. dubna 2025 se na výstavišti v Brně uskuteční Mezinárodní veletrh pro živočišnou výrobu ANIMAL TECH, Národní výstava hospodářských zvířat a Národní výstava myslivosti. Komplex akcí obsadí pavilony P, F a G1 i přilehlé volné plochy. Nově bude součástí veletrhu ANIMAL TECH také projekt Chytrá farma.

Poslední ročník veletrhu ANIMAL TECH a souběžně konaných akcí se konal v roce 2023 v mimořádném pětidenním termínu a zahrnoval oslavy 100 let od vzniku Českomoravské myslivecké jednoty. Na výstavišti se představilo zhruba 230 firem a branami prošlo 50 tisíc návštěvníků. Ti viděli také přes 1000 hospodářských zvířat od téměř tří stovek chovatelů.

V roce 2025 jsou ANIMAL TECH, Národní výstava hospodářských zvířat a Národní výstava myslivosti plánovány na standardní čtyřdenní termín od neděle do středy. Součástí programu výstavy zvířat budou národní šampionáty masných plemen skotu, českého strakatého skotu, holštýnského skotu a plemen jersey a brown swiss, dále soutěžní přehlídka normandského skotu přehlídka prasat, ovcí a koz a chovatelské přehlídky koní. Součástí Národní výstavy hospodářských zvířat budou také dvě evropské mezinárodní akce chovatelů masného skotu: WG Beef Simental pro plemeno masný simentál a EUROLIM pro plemeno limousine. V úterý 29. dubna proběhne na výstavišti kongres pro veterinární lékaře a chovatele „Smart-farming z pohledu veterinárního lékaře“. Kongres se zaměří na aplikaci smart farming technologií ve veterinární praxi, například využití dat, telemedicíny a automatizace, dále se zaměří na etické a legislativní aspekty. K Národní výstavě hospodářských zvířat bude patřit také včelařská výstava s potřebami pro včelaře a výrobky z včelích produktů. Pavilon F nabídne bohatý koňský program a prodejní příležitosti pro prodejce potřeb pro chovatele koní. Doprovodný program veletrhu ANIMAL TECH a Národní výstavy hospodářských zvířat bude zahrnovat i exponátovou soutěž o zlaté medaile, počítá se s udělením cen odborných redakcí.

Chytrá farma na veletrhu ANIMAL TECH

Projekt Chytrá farma měl premiéru v roce 2024 a jeho cílem je přinést návštěvníkům informace o možnostech efektivnějšího a udržitelnějšího hospodaření. Chytrá farma na veletrhu ANIMAL TECH 2025 bude obsahovat výstavní část a pódium, kde vystoupí odborníci

z akademické sféry i praxe. Plánuje se také možnost individuálních konzultací na stáncích partnerů Chytré farmy. Hlavním odborným garantem příštího ročníku Chytré farmy bude Mendelova univerzita v Brně ve spolupráci s dalšími vysokými školami, vzhledem

k zaměření veletrhu ANIMAL TECH se budou přednášející věnovat hlavně živočišné výrobě. Odborné přednášky proběhnou převážně v pracovních dnech.

Veletrhy Brno

Efektivní podnik musí řešit vše. Od pole po sklad, od nákladů po výnosy

Práci zemědělce ovlivňuje celá řada faktorů – od počasí přes škůdce a kalamity až po administrativu a geopolitickou situaci. I proto je důležité hledat cesty, jak maximálně optimalizovat procesy na farmě a být tak lépe připraven na situace, které zemědělství přináší. Usnadnit práci zemědělcům je hlavním cílem automatizace zemědělství, která se i v Česku stává standardem. Lukáš Musil z Agdata přibližuje výhody precizního zemědělství i novinky, které přinesl rok 2024.

Precizní zemědělství pomocí sběru dostupných dat a využití moderních technologií pomáhá zemědělcům zvýšit výnosy, šetřit náklady, optimalizovat cash-flow na farmě a spolu s tím i přispět k ochraně krajiny a půdy. Jak? Díky práci s daty dokáže například výrazně snížit plošnou spotřebu hnojiv a zároveň je co nejlépe využít v konkrétních částech parcely.

„K tomu je zapotřebí nejen sbírat data z různých zdrojů, jako jsou satelitní snímky, půdní vzorky, snímky z dronů, výnosové mapy či informace z meteostanic a dalších senzorů, ale také dále s těmito daty pracovat. Aby byl jejich potenciál využit naplno, je důležité je vyhodnocovat a interpretovat takovým způsobem, který umožní reálnou aplikaci s pozitivním dopadem na ekonomiku podniku,“ říká Lukáš Musil, obchodní ředitel Agdata.

Variabilní hnojení přináší až 20% úspory

Všechna dostupná data vyhodnocují systémy precizního zemědělství, jako je ten od Agdata, a vytvářejí mapy, na jejichž základě technika na poli automaticky aplikuje potřebné množství látek. U variabilních aplikací rozhoduje strategie, která je v daný moment nejvhodnější.

„U vyrovnaných porostů se většinou podporují silná místa a navyšuje se tak výnosový potenciál, u nevyrovnaných porostů se zase volí strategie vyrovnávání a podpory slabých míst. Zemědělci, kteří pracují se systémem Agdata VARI a využívají obě strategie, tak byli v roce 2024 schopni dosáhnout až dvaceti-procentních úspor na používaných hnojivech oproti plošnému hnojení,“ vysvětluje Lukáš Musil z Agdata.

Automatizace ale řeší i další procesy v zemědělství – například spotřebu pohonných hmot a optimalizaci tras zemědělských strojů. Důležitou součástí je chytrá telematika, která

přináší cenné údaje o pohybu strojů, na jejichž základě je možné tvořit plány prací, efektivně kontrolovat stav pohonných hmot i stav strojů a ušetřit tak nemalé finance.

Všechny procesy a nástroje v jednom komplexním systému

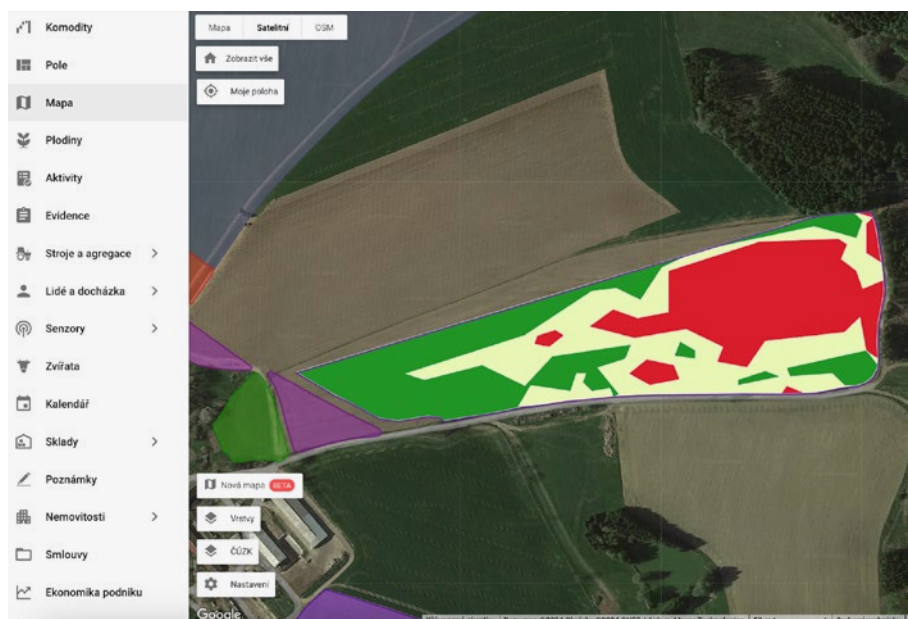
Dalším důležitým prvkem jsou skladové zásoby. Chytré systémy využívající senzorové tyče a lana umí hlídat stav zásob, aby nedocházelo ke znehodnocení škůdci nebo plísněmi. V případě prudkého zvýšení teploty odejde ze zařízení upozornění do systému Agdata nebo SMS přímo do telefonu. Systém ale usnadní i samotnou evidenci skladových zásob, zejména přípravků na ochranu rostlin, a ulehčuje tak výkaznictví jejich stavu.

Pod automatizaci zemědělství spadají i docházkové a skladové systémy navázané na automatizované zákonné dotační eviden-

ce. Prakticky veškeré procesy na farmě tak mohou být řízeny podle dat za účelem optimalizace a úspory nákladů i času. Důležitým faktorem je i to, že se celková agenda podniku vede v jednom centrálním systému. Vše je propojené a přehledně dostupné v jednom systému.

Data po ruce kdykoliv a kdekoliv

Data, která dříve agronom sbíral a vyhodnocoval týdny, zvládnou moderní technologie během několika minut. Zemědělec sám nemusí mít přitom žádné pokročilé IT znalosti. Data zpracovává systém, který je překládá v takové podobě, aby jim rozuměl opravdu každý, uměl je využít a pracovat s nimi. Obrovskou výhodou systému precizního zemědělství, jako je ten od Agdata, je, že je intuitivní a přístupný. Přístup k datům v systému je možný kdykoli a kdekoli, ať už z počítače v kanceláři, nebo tabletu či telefonu přímo na poli.

Jaké novinky přinesl preciznímu zemědělství rok 2024?

V oblasti precizního zemědělství i v rámci systému Agdata v roce 2024 se vyrojila celá řada novinek. A protože víme, že není jednoduché vše sledovat a v záplavě informací se neztratit, připravili jsme pro vás přehled toho nejdůležitějšího, co by vám nemělo uniknout.

Nová mapa pro přehlednější zobrazení jízdy

V systému Agdata aktuálně běží beta verze nové mapy, která je navržena tak, aby zrychlila zobrazení jízdy strojů. Proč je přínosná? Jedná se o zjednodušenou verzi původní mapy, která přehledně a stručně zobrazuje vše podstatné o jízdách. Nové zobrazení ocení nejen vedení podniku, ale i účetní a další lidé v podniku, které z nějakých důvodů jízdy zajímají, ale zároveň o nich nepotřebují znát detailní informace. Kromě toho, že je mapa jednodušší a intuitivnější, je i optimalizovaná k zobrazení jak na počítači, tak v mobilním zařízení.

Jednodušší výběr cílových organismů

Všichni uživatelé jistě ocení, že se zrychlil a usnadnil výběr cílových organismů, který se zjednodušil. Systém vám automaticky nabídne pouze ty relevantní, a to na základě aplikační dávky a plodin zasetých na parcelách, kterých se zadávání cílových organismů týká.

Náhled růstových fází plodin

Při zadávání přípravků si můžete nově zobrazit růstové fáze jednotlivých plodin. Díky tomu získáváte v systému Agdata snadnou představu o aktuální fázi růstu plodiny, kterou můžete snadno porovnat s vhodnými termíny aplikací, které jsou uvedené na etiketách aplikovaných přípravků.

Úprava pro zadání účelu aplikace

U povinných evidencí a hlášení aplikací přípravků na ochranu rostlin a dalších přípravků je nutné uvádět účel aplikace. Ze systému Agdata je možné nastavit automatické propojení a reportování státem požadovaných informací a nově můžete účel aplikace zadávat i manuálně. Tato funkce je určena pouze pro případ, kdy aplikujete velmi málo používaný nebo speciální přípravek a v seznamu cílových organismů nenajdete odpovídající variantu.

Propojení aktuální a historické parcely

Tím, že parcely propojíte, zlepšíte jak přehlednost historie pozemků, tak cesty k případnému navázání plodiny. To je užitečné, pokud například v průběhu pěstování jedné plodiny proběhla mimořádná aktualizace LPIS a potřebujete v aplikacích POR, hnojiv a dalších

navázat i historii v evidencích na půdních blocích.

Získáte tak skvělý a hlavně rychle dohledatelný přehled toho, jak se na parcele hospodařilo, tedy informace o výnosech, investicích a aplikacích. Vše je důležité nejen pro plánování plodin na další roky, ale i pro případné zpětné kontroly ze strany státu. Právě dohledání historických informací může být někdy problém, hlavně v případech, kdy u pozemků dojde ke slučování, dělení nebo změně majitelů. I v tomto případě oceníte historické propojení parcely v systému Agdata.

Upozornění na neaktivitu senzorů

Jedná se o jednoduchou, ale velice důležitou funkci. Díky upozornění na neaktivitu senzoru můžete předcházet poškození úrody v případě, že senzory z nějakého důvodu přestanou pracovat, ať už s koncem životnosti baterií, nebo kvůli skrytému náhodnému poškození, například manipulační technikou. Toto upozornění si můžete nastavit na libovolný časový úsek (po dnech či hodinách). V případě, že senzor přestane posílat data, obdržíte na e-mail upozornění a víte, že je nutné ho podle důležitosti v dohledné době zkontrolovat.

Zjednodušení přehledu skladů i seznamu strojů

Systém Agdata se snažíme zjednodušovat a zpřehledňovat. Proto jsme nově zavedli možnost navolit si počet zobrazovaných položek ve skladech a přizpůsobit tak aktuální zobrazení vašim potřebám. Může se jednat například o prvních 10 skladových karet. Dalším zjednodušením je možnost vyexportovat si seznam strojů a agregací do tabul-

kového formátu, což usnadní práci například mechanikům nebo účetním. V exportu kromě názvu strojů a agregací najdete údaje o SPZ, ID GPS/čipu a termín příští technické kontroly.

Filtry

Pomocí předvybraných filtrů a kalendáře jsme zpřehlednili a usnadnili i filtraci různých důležitých informací. Nově v záložce Mapa najdete upravenou podzáložku Jízdy, která je rychlejší a pro uživatele je zobrazení jízdy přívětivější. Můžete zde využít předvybraných filtrů, což jsou nejčastěji zobrazovaná období jízdy: dnes, včera, posledních 24 hodin, posledních 72 hodin, které si v kalendáři navolíte podle vlastního výběru a do mapy se automaticky zobrazí a vykreslí trasy všech strojů za vybrané období.

Filtrace podle společnosti, typu stroje a konkrétních strojů zůstává zachována a stroje jsou automaticky zobrazovány všechny. Samozřejmě si v systému Agdata můžete vybrat i konkrétní stroj. V kolonce Další jsme schovali funkce, které již znáte. Je to filtr podle typu jízdy, přejezdů po cizím poli a zobrazení tras v mapě.

Ceny komodit

Agdata nově nabízí přehled aktuálních i historických burzovních cen důležitých komodit. Data zahrnují nejen Česko, ale i okolní země. Informace mohou pomoci k zásadně lepší orientaci v cenách a změnách na trhu, vyjednávání s dodavateli a také k optimalizaci procesů na farmě. Lze si nastavit upozornění na výkyvy ceny směrem nahoru nebo dolů a pružněji reagovat. V systému najdete 24 nejčastěji obchodovaných komodit, ke kterým v budoucnu přibudou další. Patří k nim krmné i potravinářské obiloviny, luskoviny, dobytek podle stáří i účelu, drůbež nebo vejce podle typu chovu. Samozřejmostí je filtrace a sledování pouze vybraných komodit. K přístupu k této funkci se můžete registrovat přímo v nové platformě AgDeals od Agdata nebo o přístup požádat podporu na e-mailu nebo telefonu.

Lukáš Musil, obchodní ředitel a spoluzakladatel Agdata

Projekt Soběstačná obec 2030 pomůže obcím k energetickým úsporám i díky spolupráci se zemědělci

Zejména energetické úspory a soběstačnost mohou obcím pomoci zajistit moderní technologie, které představuje projekt Soběstačná obec 2030, do něhož se zapojilo Sdružení místních samospráv ČR (SMS ČR) spolu s Agrární komorou ČR a dalšími partnery. Díky této spolupráci budou moci obce využívat nejen energii z fotovoltaických elektráren na vlastních budovách, ale také energetické přebytky z fotovoltaik zemědělci a zapojit se tak společně do komunitní energetiky, vysvětluje předsedkyně SMS ČR Eliška Olšáková.

Co bylo hlavní inspirací pro vznik projektu Soběstačná obec 2030 a jaké jsou jeho hlavní cíle?

Bylo potřeba reagovat na rostoucí energetické nároky, klimatické výzvy a snahu o posilování

soběstačnosti na úrovni obcí a venkovských oblastí. Soběstačná obec 2030 je platforma, která propojuje samosprávy, zemědělské subjekty a další partnery za účelem dlouhodobě udržitelného rozvoje. Klíčovými cíli jsou pod-

pora obnovitelných zdrojů energie, zlepšení infrastruktury a rozvoj komunitní spolupráce.

Jaké výzvy hodlá projekt řešit v oblasti energetiky a udržitelnosti?

Projekt cílí na energetickou soběstačnost, efektivní využití lokálních zdrojů energie, redukcí emisí a adaptaci na klimatické změny. Usilujeme o to, aby obce měly možnost snadněji přistupovat k obnovitelným zdrojům, modernizovat veřejné budovy a zavádět úsporná opatření, která snižují jejich provozní náklady.

Jak jim v tom může projekt pomoci?

Projekt jim nabízí možnost využít služeb a podpory při tvorbě energetické koncepce, instalaci fotovoltaických panelů, modernizaci veřejného osvětlení nebo budování komunitních energetických společenství. Například sdílená energetická řešení propojují obce a zemědělské subjekty, což přispívá k lepšímu využití lokálních zdrojů a soběstačnosti celého regionu. Podobně je díky našim partnerům možné pořídit pro obecní potřeby za výhodných podmínek vůz nebo využít odborníky na zpracování dotací.

Zmínili jste zapojení místních komunit a spolupráci mezi obcemi a zemědělskými subjekty. Jde tedy o vznik nových partnerství?

Přesně tak, jedním z nových pilířů projektu je vytvořit pevná partnerství mezi obcemi a zemědělskými podniky. Zemědělci mohou například dodávat přebytkovou energii z bioplynových stanic nebo solárních elektráren, zatímco obce poskytují prostor a zázemí pro rozvoj těchto řešení. Tato spolupráce přináší ekonomické i environmentální výhody.

To tedy souvisí s další otázkou, která se týká spolupráce s Agrární komorou ČR. Co od ní očekáváte?

Spolupráce s Agrární komorou ČR je klíčová, protože umožňuje propojení zájmů obcí

Mgr. Eliška Olšáková, předsedkyně Sdružení místních samospráv ČR

a zemědělců, kteří jsou významnými aktéry na venkově. Agrární komora přináší do projektu odborné know-how a zkušenosti ze zemědělské praxe, což obcím pomáhá lépe využít lokální zdroje a zvyšovat energetickou soběstačnost.

Agrární komora navíc podporuje ekologické a regenerativní zemědělství, které přispívá ke zlepšení životního prostředí v obcích. Díky této spolupráci mohou obce získat nejen energetické, ale i environmentální a ekonomické benefity. Společné projekty s Agrární komorou, jako je Soběstačná obec 2030, poskytují obcím přístup k inovacím, dotačním příležitostem a vzdělávacím programům, které jim pomáhají modernizovat infrastrukturu a posilovat jejich roli v místních komunitách. Tato spolupráce je proto zásadní pro dlouhodobý a udržitelný rozvoj venkovských oblastí.

Kromě možnosti sdílení přebytků energie z obnovitelných zdrojů jste už zmínila i rozvoj komunitních energetických společenství mezi obcemi a zemědělskými podniky.

Energetická společenství vytvářejí prostor pro spolupráci na lokální úrovni, což přináší vzájemný užitek. Zemědělci mohou efektivněji využívat své přebytky energie a obce zase mohou snížit energetické náklady. Tento model spolupráce posiluje komunitní vazby a zároveň podporuje lokální ekonomiku.

Vraťme se ale k samotnému projektu. Jakým způsobem podporuje zavádění inovací a chytrých technologií v obcích?

Projekt Soběstačná obec 2030 využívá digitální platformy, které umožňují obcím efektivně sledovat a spravovat svou energetickou spotřebu. Patří sem například chytré řízení osvětlení, monitorovací systémy pro budovy nebo digitální mapy. Tyto technologie

pomáhají zvyšovat efektivitu provozu a šetřit prostředky.

Jak mohou obce lépe využívat digitální technologie ke správě energií a zvyšování efektivity?

Digitální technologie nabízejí obcím nástroje k lepšímu plánování a správě energií. Pomocí nich mohou sledovat spotřebu v reálném čase, předcházet zbytečným ztrátám a zaměřit se na dlouhodobě udržitelné investice. Důležitá je také spolupráce s odborníky a partnery, kteří mohou přínos technologií maximalizovat.

Jaké hlavní výzvy vidíte při implementaci energeticky soběstačných řešení v obcích?

Jednou z největších výzev je financování těchto projektů a orientace v administrativních procesech. Mnoho obcí nemá dostatečné kapacity nebo odborné znalosti k tomu, aby mohly efektivně připravit a realizovat projekty zaměřené na energetickou soběstačnost. Zřídili jsme za tímto účelem servisní organizaci SMS-slужby, která obcím aktivně pomáhá a pomocí nyní může i členům Agrární komory ČR. Další výzvou je koordinace mezi obcemi, zemědělskými subjekty a dalšími partnery, aby se zajistila vzájemná spolupráce.

Jak SMS ČR pomáhá obcím tyto výzvy překonávat, například při financování projektů nebo hledání partnerů?

SMS ČR obcím poskytuje komplexní podporu ve formě poradenství, školení a konzultací. Pomáháme jim připravit žádosti o dotace, identifikovat vhodné zdroje financování a propojit je s odborníky nebo partnery, kteří jim mohou pomoci projekty realizovat. Díky spolupráci s Agrární komorou a dalšími organizacemi můžeme obcím nabídnout široké spektrum možností. Ty bychom chtěli nabídnout též zemědělcům, kteří jsou členy Agrární komory.

Můžete uvést příklad úspěšné iniciativy nebo projektu, který se již podařil?

Mohla bych jmenovat několik obcí, které instalovaly fotovoltaické panely na budovu základní školy, nyní pokrývají 80 % spotřeby energie z obnovitelných zdrojů a ušetřené prostředky investují do vzdělávání. Dalšími vhodnými příklady jsou obce, které přešly na modernizované osvětlení, snížily spotřebu a díky inteligentnímu systému nastavení se u nich svítí podle aktuálních potřeb.

Jaké jsou vaše dlouhodobé plány pro rozvoj projektu Soběstačná obec 2030?

Naší vizí je vytvořit silné partnerství mezi obcemi, zemědělskými podniky a dalšími aktéry, které povede k dlouhodobé udržitelnosti. Chceme, aby projekt inspiroval další obce a regiony, aby zaváděly obdobná opatření. Důležitými prioritami je rozšířit dotační podpory, vzdělávání a sdílení příkladů dobré praxe. Vytvořili jsme za tímto účelem největší databázi příkladů dobré praxe v oblasti obecní energetiky a ochrany životního prostředí u nás. Česká republika je v tomto ohledu bezesporu inspirativní zemí. Zejména municipální projekty dosahují světové úrovně. Shodnou se na tom odborníci z celé Evropy. Jediní, kdo si toho není plně vědom, jsme my sami, proto jsem se jali příklady dobré praxe aktivně propagovat, na mapu se můžete podívat na webové stránce www.obec2030.cz.

Jak by mohla spolupráce s dalšími partnery, jako jsou ministerstva nebo soukromý sektor, přispět k dosažení těchto cílů?

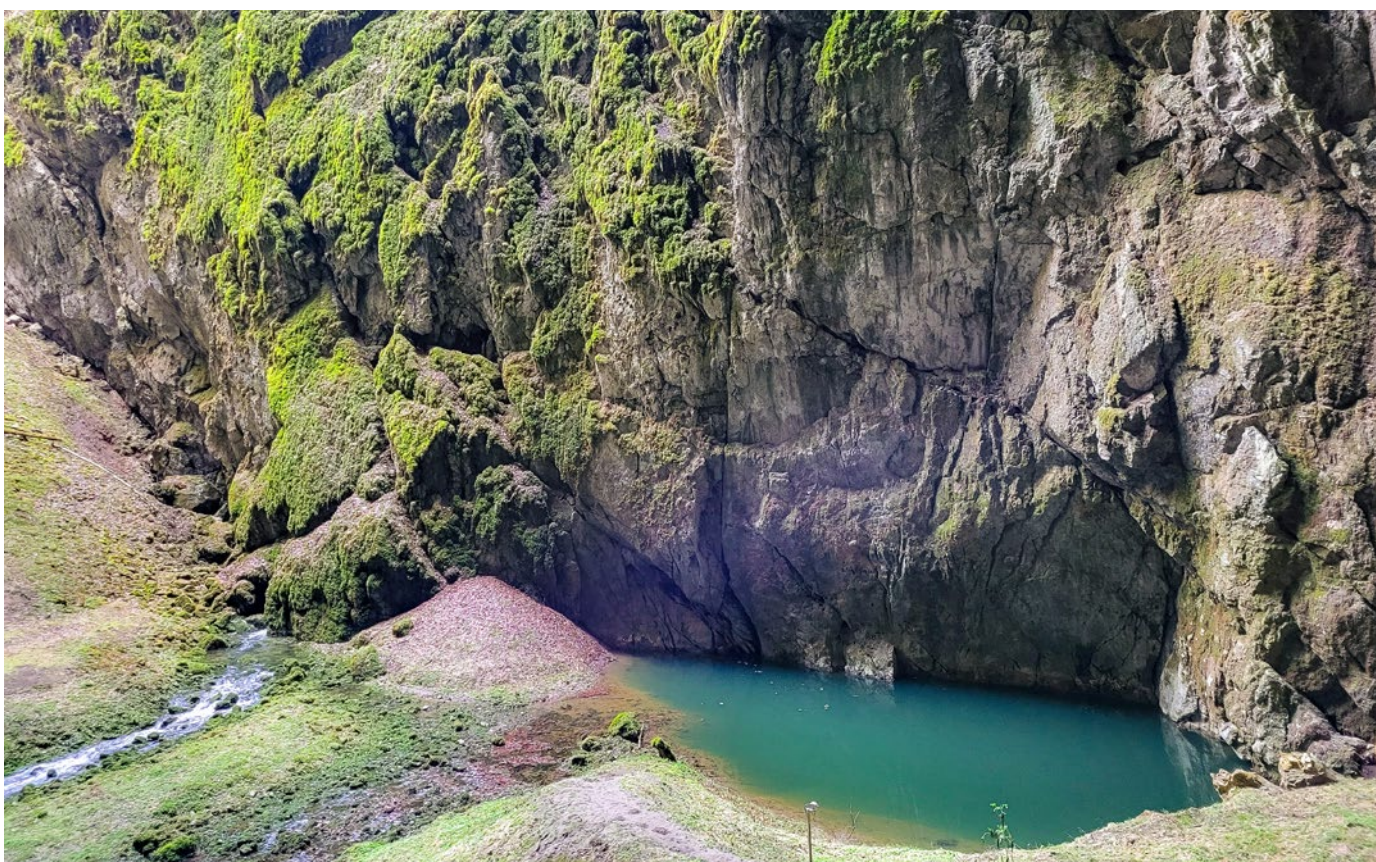
Spolupráce s ministerstvy nabízí možnost lepší legislativní podpory a financování projektů, zatímco zapojení soukromého sektoru přináší inovace a technologické know-how. Díky těmto partnerstvím mohou obce snáze realizovat své plány a zajistit dlouhodobě udržitelný rozvoj.

Redakce Agrobase

Připravovaná novela vodního zákona je oprávněně pod palbou kritiků

Je-li nějaká rámcová legislativní norma v poslední době v ČR opakovaně novelizována, pak je to bezpochyby vodní zákon. Jen v loňském roce byl novelizován dvakrát a další novelizace se aktuálně připravuje.

Podle předkladatele – Ministerstva životního prostředí (MŽP) je jedním z cílů ochrana podzemních a povrchových vod, jde ale také o reakci na loni schválenou směrnici EU o čištění městských odpadních vod. Tu musí ČR aplikovat do své legislativy. Základní otázkou ale je, jakým způsobem a zdali nebude v aplikaci evropských povinností ČR opět „papežštější než papež“. Zatím se ale zdá, že ano, a právě proto je připravovaná novela předmětem kritiky napříč resorty i napříč nevládními organizacemi.

Jedním z cílů novely je přitom podle MŽP účinnější ochrana krasových vod, která nastavuje přísnější limity pro odstraňování fosforu, než jaké navrhuje EU. Ve skutečnosti

se ale přísnější limity týkají všech oblastí, a tedy všech čistíren odpadních vod (ČOV), což generuje problémy, které životnímu prostředí jako takovému nepomohou. Fosfor se totiž odstraňuje z vody prostřednictvím srážedla (síran železnatý), který se ovšem nevyrábí v ČR a pro potřeby ČOV je nutné jej dovážet, což není zrovna strategické z hlediska bilance zahraničního obchodu. Ještě důležitější ale je, že výsledkem srážení je vznik chemicky kontaminovaných kalů, které nelze aplikovat na zemědělskou půdu, a je třeba je zlikvidovat jiným způsobem. Podle odhadu vodohospodářů, tedy Sdružení oboru vodovodů a kanalizací ČR (SOVAK ČR), by se při aplikaci návrhu MŽP zvýšila roční produkce takových kalů ze současných 25 000 kubíků na 75 000 kubíků

a vzroste také riziko zaselování povrchových vod. Příslušné ČOV by navíc bylo třeba technologicky dovybavit, což by pro ně znamenalo další vícenáklady.

Alespoň pro některé obce a oblasti krasových vod nicméně MŽP připravuje dotační výzvu (konkrétně pro obce v CHKO Moravský kras a CHKO Český kras), kterou má Státní fond životního prostředí ČR vyhlásit v lednu nebo únoru 2025. Obce tím mají prostřednictvím dotací získat vyšší finanční podporu pro intenzifikaci ČOV a zpracování projektové dokumentace. Nové podmínky zahrnují vyšší účinnost čištění s požadavkem na odstranění fosforu (od 80 % do 87,5 %) a dusíku (od 70 % do 80 %) a také vyloučení jednotlivých kanali-

zací, kdy bude preferována oddílná splašková kanalizace kvůli eliminaci odlehčení odpadních vod při deštích. V neposlední řadě se podpora týká také nepřetržité kontroly kvality čištění, která bude představovat povinnost monitorovat odtok ČOV pomocí 24hodinových vzorků po dobu dvou let od doby, kdy se projekt spustí, u malých ČOV pouze čtyřikrát ročně. Podle MŽP přitom analýza současné situace v CHKO Moravský kras ukázala, že až 18 obcí má stále nedostatečně vyřešeno nakládání s odpadními vodami a dalších pět čeká na realizaci opatření. Přitom přímo do hlavních přítoků Punkvy přitékají vody z těchto obcí. Navíc problémem jsou i obce mimo chráněnou oblast v povodí toku. V CHKO Český kras je to pak zhruba osm obcí, které potřebují intenzifikaci ČOV.

Zvýšení ochrany krasových vod je přitom nepochybně žádoucím cílem, pokud by se ale měly přísnější limity na rezidua fosforu týkat pouze ČOV působících v dotčeném území, budou takovým krokem ČOV v jiných územích znevýhodněny, neboť i ony by musely do potřebných technologií investovat.

Druhým a pro obyvatele ČR včetně hospodářících zemědělců zásadním návrhem v připravované novele vodního zákona je nově navrhovaná povinnost registrovat domovní ČOV a jímky. Proti tomu se již přitom ohradil například Svaz průmyslu a obchodu, Hospodářská komora ČR, některé kraje i Ministerstvo zemědělství. Samotná registrace má být sice bezplatná, pokud by ale své jímky a domovní ČOV jejich majitelé neregistrovali, hrozí jim podle návrhu novely až desetitisícové pokuty.

Podstatné přitom je, že by šlo v praxi o duální systém evidence [registrace], neboť domovní ČOV i jímky již evidované jsou v rámci stavebního řízení vodoprávními úřady, které disponují registry již vydaných rozhodnutí. Paralelní systém evidence by tak šlo přirovnat například k situaci, kdy by se zaváděla nějaká nová evidence či registrace domů, které jsou již postavené. MŽP svůj návrh i v tomto případě odůvodňuje potřebou zlepšit kvalitu vod, na které se skutečně domovní ČOV i jímky podílejí. Problém ale není v nedostatečné evidenci, ale v tom, že pro jímky a domovní ČOV oficiálně neplatí přísné parametry čištění odpadních vod, jako je tomu u standardních městských (a větších) ČOV. Na to ale registrace jako taková pochopitelně nemá vliv.

Návrh MŽP odmítají i zákonodárci, a to jak ve výboru pro životní prostředí, tak ve výboru pro zemědělství. I vzhledem k blížícím se volbám a množství legislativních návrhů, které je nutné ještě v tomto volebním období projednat a přijmout, tak lze očekávat, že se další novela vodního zákona již v průběhu letošního roku nestihne. Což by bylo v zásadě pozitivní, neboť množství sporných pasáží v připravované novele je nemalé, a kromě toho by zatížilo i malé a domovní ČOV dalšími

náklady a povinnostmi. Jak již bylo řečeno, některé z návrhů by navíc ani samotnému životnímu prostředí v praxi nepomohly.

Zvýšení ochrany krasových území je logické a pochopitelné, ale přináší obtíže mimo tyto oblasti.

Kvalita podzemních i povrchových vod je nicméně v ČR velká výzva do budoucna, především pak v aplikaci evropské směrnice o čištění městských odpadních vod. Reakcí na to je mimo jiné také lednová aktualizace Národního akčního plánu k bezpečnému používání pesticidů (NAP) pro období 2025–2029, který se významně dotýká i hospodaření v zemědělství.

Podle Ministerstva zemědělství je přitom prioritou NAP mimo jiné právě také ochrana

podzemních a povrchových vod, půdy, necílových živých organismů, rostlin i živočichů a jejich životního prostředí před negativními dopady používání přípravků na ochranu rostlin (POR). Aby bylo možné cíle dosáhnout, navrhlo se celkem 36 opatření. Jedním z nejdůležitějších nových opatření NAP je zajistit přístup k údajům o spotřebě účinných látek obsažených v POR, které byly použity profesionálními uživateli na polích v ochranných pásmech vodních zdrojů, osobám, jež jsou oprávněny nakládat s vodami, a výrobcům pitné vody. Toto opatření přímo navazuje na zavedení povinné elektronické evidence použitých přípravků novelou rostlinolékařského zákona od 1. července 2023 pro zemědělské podniky, které hospodaří na ploše nad 200 hektarů.

I bez novely vodního zákona tak zemědělcům (a nejen jim) povinnosti, které souvisejí se zajištěním vyšší ochrany vody v ČR, přibývají. A nepochybně dále přibývat budou, i když těch v připravované novele vodního zákona se zřejmě bezprostředně bát zatím nemusí.

Redakce Agrobases

Na podnikatele v lesnictví čeká letos řada výzev

Po letech legislativní pasivity z hlediska změn zákonů, které ovlivňují podobu našeho lesnictví a lesnického hospodaření, se v roce 2025 připravuje celá řada změn v podobě novel rámcových lesnických předpisů.

Patří mezi ně novela lesního zákona, novela mysliveckého zákona a také novela zákona o uvádění dřeva a výrobků ze dřeva na trh (novela zákona o dřevě). Zatímco na přijetí novely lesního zákona panuje všeobecná shoda, a novelu zákona o dřevě musí ČR aplikovat do své legislativy vzhledem ke kontroverznímu nařízení EU proti odlesňování, novela mysliveckého zákona je stále předmětem mnoha sporů, a je tak otázkou, zdali se v tomto volebním období vůbec schválí.

Začneme-li novelou zákona o dřevě, pak ta především podle Ministerstva zemědělství (MZe) stanovuje kompetence orgánů dozoru nad plněním povinností, jež vyplývají z nařízení proti odlesňování, rozšiřuje úkoly pro orgány Celní správy ČR a aktualizuje a dopracovává úpravu přestupků. MZe přitom deklaruje, že bude usilovat o co nejmenší byrokracii, která je spojena s legislativou EU,

otázkou ale je, nakolik se to povede. Podstatné přitom bude, do které kategorie zemí se ČR z hlediska rizik odlesňování zařadí, bylo by ale logické a odpovídající realitě, kdyby se naše země zařadila do území s minimálním rizikem, což by mimo jiné v praxi znamenalo výrazně nižší zatížení kontrolami. I na základě tlaku Agrární komory ČR a dalších organizací, včetně mnoha členských zemí EU, se uvedené nařízení odložilo (zatím) o rok, tedy na 30. prosince 2025, a (nejen) podnikatelé v lesním hospodářství tak mohou (a musí) využít letošní rok k přípravě na něj.

Zásadní legislativní změnou by ale měla být především novela lesního zákona, která v prosinci loňského roku již prošla prvním čtením v Poslanecké sněmovně. Ta má podle vyjádření MZe pozitivně motivovat vlastníky k šetrnějšímu hospodaření, zvýšit pestrost lesů a usnadnit jejich adaptaci na změny kli-

matu. Součástí návrhu je mimo jiné prodloužit povinnost pro obnovu lesních porostů ze 2 na 5 let a zajistit zdárný růst mladého lesa ze 7 na 10 let a snížit také minimální věk obměny u běžného lesa ze současných 80 na 60 let. Novela také umožní na lesních pozemcích budovat tůňky, poldry a přehrážky pro zadržování vody, s celkovou plochou včetně vodní hladiny až do 1000 m², nově bude možné pást dobytek v lese, který však nesmí poškozovat les ani omezovat volný přístup do lesa jeho návštěvníkům. Těm zůstanou lesy otevřené, a to i pro sběr lesních plodů a klestí bez specifických omezení s tím, že svou činností nesmí lesní porosty poškozovat.

Novela lesního zákona, jak už bylo řečeno, má velkou podporu u veřejnosti, alespoň podle výsledků průzkumu, který proběhl v listopadu loňského roku prostřednictvím aplikace Instant Research agentury Ipsos. Podle Sdru-

žení vlastníků obecních, soukromých a církevních lesů (SVOL), které průzkum zadalo, je tento výsledek „jednoznačným signálem pro zákonodárce“. Z výsledků průzkumu mimo jiné vyplynulo, že podle 73% respondentů by měli mít vlastníci lesů větší volnost se rozhodnout, jak hospodařit ve svých lesích. „Potřebujeme legislativu, která umožní vlastníků pružněji reagovat na měnící se klima, periody sucha a větrné či hmyzové kalamity v budoucnu. Bez těchto změn riskujeme nejen ztrátu kvality našich lesů, ale i schopnost je efektivně spravovat,“ zdůrazňuje přitom předseda SVOL Jiří Svoboda.

Novela lesního zákona by ale také měla podle SVOL obsahovat podporu spolupráce zejména menších vlastníků lesů, prostřednictvím takzvaných službových spolků. Takový krok podporuje podle zmiňovaného průzkumu dokonce 82% dotazovaných, což je v praxi nejvyšší podpora možných změn v tuzemském lesnictví. Takové spolky přitom existují jak v sousedním Rakousku, tak Německu, a pro drobné vlastníky jde o vítanou pomoc. Pokud by se měla navrhovaná novela lesního zákona ještě měnit, pak právě v tomto bodu.

Podle SVOL totiž mohou službové spolky umožnit menším vlastníků mimo jiné společně využívat služeb odborného lesního hospodáře, společně nakupovat potřebný materiál nebo sazenice k obnově lesa, společně prodávat dřevo a obecně celkově zvýšit efektivitu a odbornost při péči o lesní majetek. V ČR přitom organizace sdružených vlastníků v minulosti fungovaly, a bylo by tak logické, aby se tento princip znovu obnovil. Motivační podpora by pak byla zcela jistě žádoucí, také proto, že z období kolektivizace přetrvává nejen v zemědělství, ale právě i v lesním hospodářství nechuť vlastníků se sdružovat, přestože je to u mnoha činností praktické. Jak ale podotýká předseda SVOL Svoboda, „návrat k tomuto modelu by umožnil lépe zvládat kalamity, obnovu lesů a zároveň by ulehčil situaci mnoha majitelům s malými výměrami, kteří sami na správu svého lesa nestačí“. Tak či tak přináší v praxi sdružování drobných vlastníků lesů do spolků řadu výhod. Kromě finančních úspor například také úsporu času a energie, neboť koordinace prací a sdílení zdrojů zjednodušuje organizační procesy. Bylo by proto vhodné, aby na tyto výhody zákonodárci při schvalování novely lesního zákona mysleli.

Již bylo řečeno, že by jedním z cílů novely mělo být zvýšit kvalitu našich lesů a posílit jejich odolnosti vůči probíhajícím klimatickým změnám. Ke stejnému cíli přitom směřují i některé již v praxi realizované výzkumné projekty. Jedním z nich je aktuálně prováděná rekultivace některých území po těžbě hnědého uhlí v severních Čechách, konkrétně v lokalitě Libouš mezi Kadaní a Chomutovem. Projekt vznikl ve spolupráci Fakulty lesnické

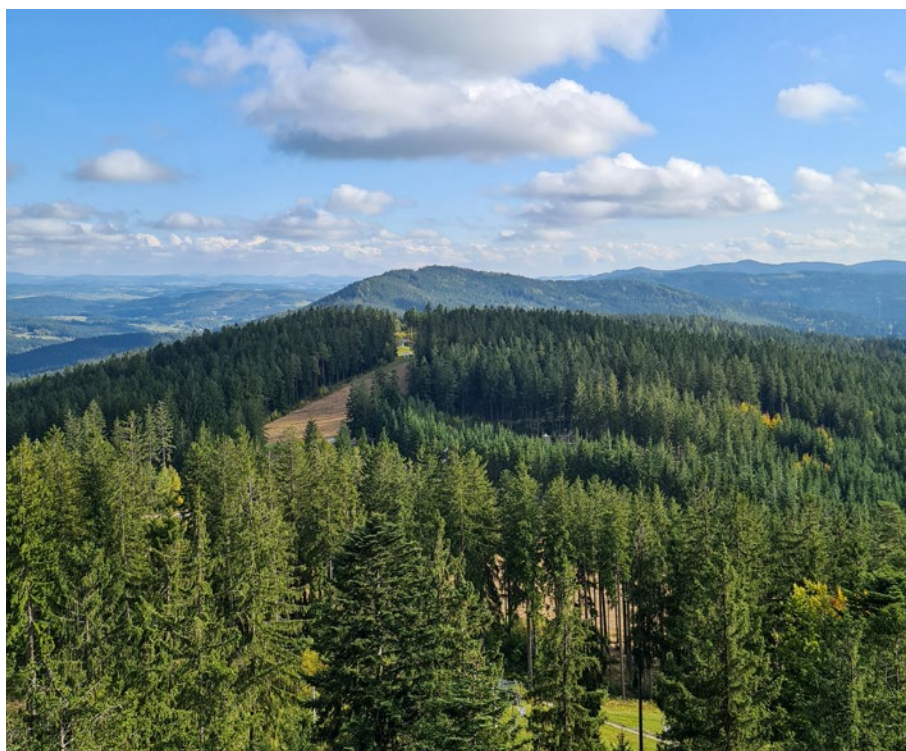
a dřevařské České zemědělské univerzity v Praze (ČZU), Odborem přípravy území a rekultivací Severočeských dolů a společností ČEZ Energetické produkty, a jeho principem je využití takzvaných hydrogelových tablet.

V praxi jde o slisovaný materiál, který kombinuje hydrogel a piliny, jenž dokáže 200 až 250krát zvýšit svou hmotnost tím, že nasaje vodu a postupně ji uvolňuje kořenům rostlin, což zajišťuje sazenicím stabilní přísun vláhy i v extrémně suchých obdobích. Podle vyjádření ČZU se díky aplikaci hydrogelových tablet zvýšilo přežití některých druhů dřevin, jako je například javor mléč, až o 40%. Tablety jsou navíc obohacené o symbiotické mykorhizní

houby, které podporují růst a adaptabilitu sazenic. Hydrogelové tablety jsou kromě toho ekologické a po třech až pěti letech se v půdě zcela rozloží. „Výzkumy ukazují, že se dají dobře využít pro rekultivaci, ale také jimi zmírnit dopady klimatické změny v lesním hospodářství,“ uvádí ČZU.

Jinými slovy, kromě změn v tuzemské lesnické legislativě by se měli podnikatelé v lesním hospodářství také připravit na to, aby výsledky vědy a výzkumu uvedli do praxe. Což je další z výzev, která (nejen) letos naše lesní hospodářství čeká.

Redakce Agrobaze

Kůrovcová kalamita v okolních státech v roce 2023

Velkoplošné přemnožení podkorního hmyzu na smrku v roce 2023 v regionu střední Evropy (Rakousko, Česko, Německo, Polsko, Slovensko) „nevyrovnaně stagnovalo“ a dohromady státy evidovaly přibližně stejné množství napadené hmoty jako v roce 2022, kolem 30 mil. m³.

V jednotlivých státech se situace liší. Pokles napadení byl hlášen pouze z Česka a Polska. V případě Česka především z důvodu extrémně vysokého objemu napadení v předchozích letech, v případě Polska vzhledem k obecně nízké míře napadení.

Naopak Slovensko, Rakousko a Německo v roce 2023 celkově zaznamenaly zvýšení objemu kůrovcového dříví – nejvíce Německo (z cca 16 mil. m³ na více než 18 mil. m³), Slovensko a Rakousko evidovalo mírné meziroční zvýšení (v SK z 1,8 mil. m³ na cca 2 mil. m³, v AT z 3,7 mil. m³ na 3,9 mil. m³).

Oba kůrovcovou kalamitou nejvíce zasažené státy, tedy Česko a Německo, i v roce 2023 nadále „vévodily“ celkové situaci. Z přibližně 30 mil. m³ kůrovcového dříví evidovaného v roce 2023 v celém regionu střední Evropy jich na tyto dva státy připadalo cca 23 mil. m³, tedy přes 3/4 celkového objemu (přitom podíl smrkových porostů obou států činí necelých 60 %).

Německo

V Německu v roce 2023 evidovali kolem 18 mil. m³ kůrovcové hmoty (v roce 2022 cca 16 mil. m³). Situaci charakterizovaly velké regionální rozdíly, přičemž nejvíce hmoty napadl kůrovec kromě Bavorska také v Durynsku (cca 6 mil. m³, z rozlohy cca 0,2 mil. ha smrčín), Bádensku-Würtenbersku (cca 2 mil. m³, z rozlohy 0,45 mil. ha) a v Severním Porýní-Vestfálsku (necelé 2 mil. m³, z rozlohy 0,25 mil. ha smrčín).

V obou spolkových zemích sousedících s Českem, tedy v Bavorsku a Sasku, hlásí zcela rozdílnou situaci: v Bavorsku zaznamenali nárůst napadení, a to o více než jednu třetinu na hodnotu cca 6,3 mil. m³ (v roce 2022 cca 4 mil. m³, z rozlohy cca 1 mil. ha smrčín); v Sasku naopak zaznamenali zřetelný pokles (o více než polovinu) a evidovali cca 0,3 mil. m³ (v roce 2022 cca 0,7 mil. m³, z rozlohy necelých 0,2 mil. ha smrčín).

Lokálně a regionálně jde nadále o alarmující hodnoty, v případě Bavorska a přilehlého Durynska je rok 2023 dokonce hodnocen jako zatím nejméně příznivý ve známé historii

– evidované objemy kůrovcového dříví jsou v obou zemích „rekordní“.

V roce 2023 se Německo celkově stalo ve střední Evropě státem nejvíce napadeným smrkovými kůrovci – přepočít kůrovcového napadení na jeden hektar smrkových porostů reprezentuje hodnotu 6,7 m³/ha (druhé je Česko, kde přepočít činí 3,8 m³/ha).

Rakousko

V Rakousku došlo podle hlášení v roce 2023 k mírnému zhoršení kůrovcové situace, celostátně tam evidovali kolem 3,9 mil. m³ napadené hmoty (v roce 2022 cca 3,7 mil. m³). Nejvážnější situace je v alpských oblastech Východního Tyrolska a Korutan, kde došlo k opakovanému meziročnímu nárůstu objemu napadené hmoty, byť méně dramatickému než v letech 2021/2022.

Slovensko

Kůrovcová kalamita na Slovensku v posledních letech více méně stagnuje, resp. mírně narůstá – v roce 2023 Slovensko hlásí napadení cca 2 mil. m³ smrkové hmoty (v roce 2022 cca 1,8 mil. m³).

Zpomalující se dynamika vývoje gradace výrazně souvisí s tím, že disponibilní smrkové porosty se již nalézají převážně pouze ve vyšších nadmořských výškách, kde se více projevuje vliv příznivějšího charakteru počasí posledních dvou let a neumožňuje rychlý přechod do epidemického rozvoje lýkožroutů.

Tlumení gradace podkorního hmyzu na smrku je ale na druhé straně dlouhodobě velmi znesnadněno zákonnými podmínkami ochrany přírody, které ve svém důsledku v rozsáhlých oblastech horských chráněných územích účinně omezují praktické možnosti ochrany lesa.

Polsko

V Polsku je rozsah kůrovcového napadení a celkový vývoj situace v úhrnu trvale značně příznivý. V roce 2023 v Polsku evidovali celkové napadení ve výši kolem 0,5 mil. m³ (v roce 2022 cca 0,75 mil. m³). Velmi příznivý stav je nepochybně zapříčiněn především dosud konsolidovanější situací v tamějších lesních

hospodářství, kde cca 80 % všech lesů spravují státní lesy, které jsou právně, organizačně, kapacitně i personálně potřebným způsobem vybavené.

Poznámka: Údaje o výskytu škodlivých faktorů za rok 2023 jsem čerpal z podkladů publikovaných pro Slovensko a Polsko v posledním čísle Zpravodaje ochrany lesa (ZOL, sv. 27/2024, 1-88), pro německy mluvící státy z každoročního přehledu Waldschutz – Waldschutzsituation 2023/24, který vychází v německém spolkovém lesnickém časopisu AFZ Der Wald (AFZ Der Wald, 9/2024, 1-71).

Ke zpracování článku jsem použil údaje z publikace Zpravodaj ochrany lesa, Supplementum 2024, která je ke stažení zde: https://www.vulhm.cz/files/uploads/2024/06/ZOL_Suppl_2024.pdf

Připravil Jan Řezáč, VULHM, v. v. i.
e-mail: rezac@vulhm.cz

Jak ovlivňuje jedle lesní půdu?

Jedle bělokorá představuje nejvýznamnější jehličnatou dřevinu přirozené druhové skladby střeoevropských lesů a zároveň druh řazený k nejvýznamnějším melioračním a zpevňujícím dřevinám. Je zároveň stromem, který ve vhodných podmínkách vykazuje mezi domácími jehličnany, včetně modřínu a smrku, nejvyšší produkční potenciál.

Ústup jedle z našich lesů začal již od 18. století, ve 20. stol. pak gradoval i v souvislosti s tzv. odumíráním jedle. Jako příčina se uvádí příklon k holosečnému hospodaření s rozvíjející se umělou obnovou především prostřednictvím borovice a smrku, spolu s diskutovanou citlivostí na průmyslové znečištění ovzduší, napadení patogeny (korovnice kavkazská) a tlakem zvěře.

Jedle nepříznivě reaguje na změnu klimatu, na pokles dešťových srážek (změna půdní a vzdušné vlhkosti), dlouhotrvající sucho nebo silné zimní mrazy. Otázkou tak zůstává, jak se na jejím ústupu projevil konec tzv. malé doby ledové na přelomu 19. a 20. století, kdy se začalo hnutí jedle ještě výrazněji projevovat. V současné době se jedli bělokoré opět věnuje zvýšená pozornost a její zastoupení v lesích mírně roste, z 0,9 % v roce 2001 na 1,2 % v roce 2020. Přesto má do doporučeného podílu 4,4 % stále velice daleko.

Jedním z hlavních důvodů mírně se zvyšujícího zastoupení jedle v našich lesích je její zařazení jako stanovištně vhodné meliorační a zpevňující dřeviny do lesního plánování. O stabilizační (zpevňující) funkci jedle toho zná lesnická praxe hodně a je nesporná, zejména ve srovnání se smrkem. Méně se však ví o její meliorační funkci v porostech smrku, kde se předpokládá zlepšení stavu půdy, a to i z hlediska půdní mikrobiologické aktivity a půdního chemismu. Dosavadní dílčí výzkumy výrazný vliv jedle neprokázaly, doložily pouze částečné zlepšení některých půdních charakteristik.

Pro budoucnost lesů je důležité znát vliv jedle na půdu. Proto tým vědců, který se skládá ze zástupců Výzkumného ústavu lesního hospodářství, v. v. i., a České zemědělské univerzity v Praze, tuto problematiku zkoumal v projektu NAZV QK1910292 „Postupy pro podporu jedle bělokoré v lesním hospodářství ČR“.

Výsledky pak publikovali v článku Srovnání stavu půd pod porostními skupinami jedle bělokoré a smrku ztepilého, který vyšel v časopise Zprávy lesnického výzkumu 1/2024. Jejich cílem bylo doložit vliv jedle bělokoré na stav humusových forem ve smíšeném smrko-jedlovém porostu v oblasti Lesů ČZU – Kostelec nad Černými lesy. Testovali také

pracovní hypotézu, že jedle výrazně přispěje ke zlepšení pedochemických půdních charakteristik a vykáže výrazně vyšší aktivitu vzhledem k rozkladu celulózy. Vědci srovnávali porostní skupiny: dospělý smrkový porost – 102 let, dospělý jedlový porost – 105 let, bukový kotlík – 50 let. Výsledky dokumentují nejen rozdíly jedle versus smrk, ale i vliv zakládání kotlíků listnáčů.

V závěru vědci konstatují, že jejich výsledky výzkumu potvrdily zatím omezený vliv jedle na půdní charakteristiky ve srovnání se smrkem. Přesto je mírný vliv na zlepšení stavu humusových forem patrný, především s ohledem na efektivnější využívání kořenové-

ho prostoru jedlí a tvorbu mírně příznivějšího opadu. Projevuje se to lepším stavem půdního chemismu, především zvýšením obsahu bází pod skupinami jedle.

Výsledky vědci shrnuli takto:

- Zásoba holorganických horizontů klesala v pořadí smrk–jedle–buk, což naznačuje rostoucí intenzitu rozkladných a transformačních aktivit.
- V porostu buku byl patrný, leč nevýznamný pokles mocnosti horizontu F2+H a Ah.
- Půdní reakce obou typů se v porostech smrku a jedle prakticky nelišila, příznivější byla v porostu buku.
- Jedle neovlivnila výrazně příznivě stav půd-

- Hodnoty výměnné acidity a výměnného hliníku byly příznivější pod jedlí ve srovnání se smrkem.
- Výraznější rozdíl v obsahu celkových živin se nepodařilo doložit, výjimku představovaly vyšší hodnoty obsahu celkového fosforu pod jedlí.
- Potenciál rozkladu celulózy nebyl změnou druhové skladby ovlivněn.

Ve zkoumaných porostech se tedy nepodařilo doložit výrazné meliorační účinky jedle a ani srovnání jehličnatých dřevin a buku nedoložilo jednoznačné výsledky, třebaže jeho meliorační působení bylo patrné. Vliv má stanoviště, které je živinově napjaté a lze předpokládat výrazný selektivní příjem živin jednotlivými dřevinami.

Článek Srovnání stavu půd pod porostními skupinami jedle bělokoré a smrku ztepilého je ke stažení zde: <https://doi.org/10.59269/ZLV/2024/1/715>

Autoři článku: Vilém Podrázský, Ivo Kupka, Jitka Staňová; ČZU v Praze, e-mail: podrazsky@fld.czu.cz
Připravil Jan Řezáč, VÚLHM, v. v. i., e-mail: rezac@vulhm.cz, foto autor

- ního sorpčního komplexu, na rozdíl od buku.
- Obsah celkového (oxidovatelného) uhlíku jedle trochu zvýšila v minerálních půdních horizontech, obsah celkového dusíku se zvýšil mírně v minerálních horizontech.

- Poměr uhlík/dusík byl pod jedlí jen mírně příznivější.
- Pod jedlí ve srovnání se smrkem se zřetelněji zvýšil obsah přístupného fosforu a draslíku, obsah přístupného vápníku se nelišil.

Má douglaska v našich podmínkách opravdu výrazně vyšší zásoby dřeva oproti smrku?

Introdukované druhy dřevin využívá české lesní hospodářství dlouhodobě, stejně jako v jiných zemích Evropy. V našich podmínkách měly pomoci vyřešit řadu problémů. U některých dřevin bylo hlavním cílem zalesnit extrémní stanoviště. Od 19. století se pro tyto účely používal například trnovník akát, dnes doložený jako invazní druh, nebo borovice černá.

Některé introdukované druhy měly alespoň částečně nahradit druhy domácí, postižené kalami hynutím – dub červený nebo jedle obrovská. Specificky českou záležitostí byly porosty náhradních dřevin s masivním uplatněním smrku pichlavého. Jiné druhy se pak zavedly vyložené z produkčních důvodů, například ořešák černý a především douglaska tisolistá.

Douglaska tisolistá je řazena mezi naturalizované druhy. Kromě vysoké produkce kvalitního dřeva se o ní uvažuje jako o částečné potenciální náhradě domácího smrku ztepilého v přírodních podmínkách pro něj nevhodných.

Problematice produkční funkce (produkce dřeva) douglasky tisolisté a jejímu srovnání se smrkem ztepilým se ve svém výzkumu věnovali Ing. Karel Matějka, CSc. (IDS, <https://www.infodatasys.cz>), a Ing. Jan Mondek, Ph.D. (Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem, pobočka České Budějovice). Výsledky publikovali v článku Porovnání růstu douglasky tisolisté a smrku ztepilého podle dat lesních hospodářských plánů a osnov, který vyšel v časopise Zprávy lesnického výzkumu 1/2024.

Jejich cílem bylo porovnat produkční charakteristiky obou druhů na základě dat dostupných v lesních hospodářských plánech

(LHP) a osnovách (LHO), a to i při vědomí problematickosti těchto dat. Otázkou je, jak může vypadat růstový model pro obě dřeviny, k jehož sestavení bychom použili data LHP/O.

Douglaska je původem ze západu Spojených států a v Evropě se pěstuje dlouhodobě a existují snahy o její intenzivnější zavádění do lesů v Evropě i v České republice. V posledních letech těmto snahám nahrávají stále zřetelnější klimatické změny, které vedou k výraznému fyziologickému stresu u naší nejvýznamnější hospodářské dřeviny – smrku ztepilého, kterého výrazně napadá lýkožrout smrkový. Lesníci proto zkoušejí nahradit smrk jinými dřevinami.

Douglaska se řadí mezi takzvané meliorační a zpevňující dřeviny. Z hlediska mechanické stability (pevnost dřeva, tvar kořenového systému) a vlivu na stav půd může plnit stabilizační a meliorační funkci. Starší výzkumné práce dokládají vysokou produkční schopnost douglasky. Výrazné zvýšení produkce porostů zavedením douglasky do porostní směsi dokladují různé studie, podle nichž ve věku 100 let lze očekávat objem jednoho stromu až 6 m³. Vysoká produkce kvalitního dřeva je tak základním důvodem, proč douglasku zavést do porostů.

Dále se jedná o potřebu nahradit stanovištně nevhodný smrk ztepilý, jehož vývoj a pěstování jsou v důsledku oteplování a sucha v posledních desetiletích stále problematičtější.

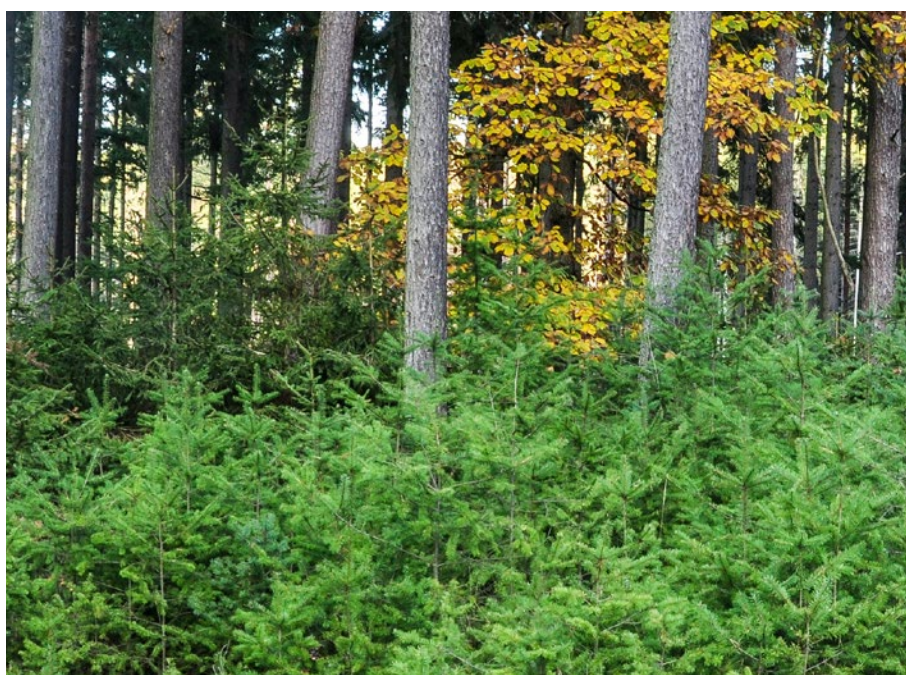
Na základě porovnání výsledků letokruhových analýz smrku a douglasky na výzkumných plochách v jižních Čechách vědci prokázali, že obě dřeviny reagují jinak na různé klimatické faktory, lze tedy předpokládat, že mohou mít různou dynamiku růstu v různých podmínkách prostředí, přičemž takové porovnání dosud nebylo v rámci ČR k dispozici.

Na základě zpracování dat LHP/O z ČR autoři vytvořili růstové modely pro douglasku tisolistou a smrk ztepilý, přičemž se pěstovaly na stejných stanovištích. Růstový model pro douglasku tisolistou lze použít místo chybějících růstových tabulek pro tuto dřevinu.

Zjistili, že douglaska oproti smrku ve stáří 140 let má průměrně o 4,2% vyšší zásobu, ale výrazně vyšší je potenciální objem hmoty vytěžené během prořezávek a probírek, a to o 32%. Celková zásoba v porovnávaném věku 140 let je u douglasky průměrně 599 m³/ha a u smrku 575 m³/ha. Poměr zásoby douglasky a smrku se mění s nadmořskou výškou, přičemž ve 3. LVS je zásoba douglasky o 7,5% vyšší, v 6. LVS je její zásoba vyšší pouze o 1,5%. Patrná je vyšší rychlost růstu douglasky přibližně do 100 let věku, přičemž konečné zásoby jsou obdobné, přestože u douglasky se vyskytuje více porostů s velmi vysokými zásobami.

Obě dřeviny mají nejvyšší produkční potenciál v 5. lesním vegetačním stupni, tam pak ve skupině živných stanovišť, přičemž nejvyšší rychlost objemového růstu zaznamenávají stanoviště kyselá.

Je otázkou, jestli vysoké zásoby zjišťované v některých studiích jsou výsledkem selekce stanovišť extrémně výhodných pro douglasku nebo aplikací pěstebních postupů výrazně podporujících její produkci, která v takových studiích bývá vyšší, než odpovídá zásobám podle modelu, který vytvořili Ing. Matějka s Ing. Mondekem. Jejich model se zakládá na průměrném stavu porostů na území ČR a současně ho ale ovlivňuje způsob sběru dat

pro tvorbu LHP, které nemusí plně odpovídat situaci, a to zvláště pro douglasku, která v podmínkách ČR nemá ani zpracované taxační a růstové tabulky.

To je pravděpodobně hlavní důvod, proč vypočtený (zjištěný) rozdíl v zásobách douglasky a smrku nedosahuje takové výše, jako tomu může být tehdy, když se porovnají vybrané výzkumné plochy, které navíc bývají lokalizovány tak, aby odpovídaly optimálním podmínkám pro douglasku.

Na závěr autoři doporučují nahrazovat stanovištně nevhodný smrk ztepilý geograficky a stanovištně původními druhy dřevin. Další informace, zvláště k této dřevině, jsou k dis-

pozici na webu *Introdukované dřeviny v lesích ČR* (www.infodatasy.cz/proj009/default.htm).

Článek „Porovnání růstu douglasky tisolisté a smrku ztepilého podle dat lesních hospodářských plánů a osnov“ je ke stažení zde: <https://doi.org/10.59269/ZLV/2024/1/717>

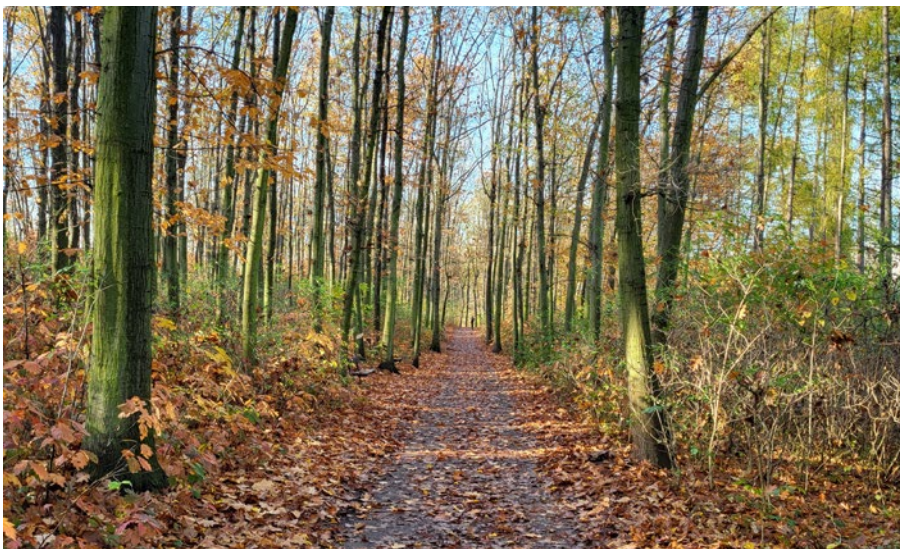
Autoři původního článku: Ing. Karel Matějka, CSc., IDS; Ing. Jan Mondek, Ph.D., Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem, pobočka České Budějovice, e-mail: matejka@infodatasy.cz

*Připravil Jan Řezáč, VÚLHM, v. v. i., e-mail: rezac@vulhm.cz
Foto autor*

Komory oslovily prezidenta Pavla

Agrární komora ČR a Lesnicko-dřevařská komora ČR zaslaly prezidentovi České republiky Petru Pavlovi společný otevřený dopis, ve kterém prezidenta žádají o iniciaci širokého celospolečenského dialogu, který by měl v demokratické společnosti vždy předcházet podobně závažným krokům a plánům, které má naše vláda s krajinou, přírodou a lidmi, kteří v této krajině hospodaří a pečují o ni.

Iniciativy ochrany přírody popírají skutečnost hospodářského významu mnoha území.

čemž je současně na těchto erozně ohrožených plochách vyžadováno využití tzv. půdoochranných technologií. Ty budou pro zemědělce znamenat podstatně vyšší náklady a tím i ztrátu posledních zbytků konkurenceschopnosti vůči zemědělcům z Polska, Rumunska, ale i z Francie či Německa, kteří takto významnému tlaku nečelí. Takové nastavení bude nejenom nákladné, ale na mnoha místech znemožní pěstovat běžné tržní plodiny, jako jsou brambory či kukuřice, čímž dojde i k zásadnímu omezení živočišné výroby (absence krmiv) a tím k celkovému zkrácení příjmů. Přičemž stát, resp. Ministerstvo zemědělství toto rozhodnutí nepodložilo žádnými analýzami.

„K formě otevřeného dopisu prezidentovi republiky jsme se rozhodli ve snaze nalézt potřebnou podporu k iniciaci širokého celospolečenského dialogu. Přípravují se omezení hospodaření na dalších rozsáhlých územích našeho státu a všechny tyto významné změny se mají zavést v relativně krátkém časovém horizontu. Bez jakékoli odborné dopadové studie, aniž by takový režim vyžadovala Evropská unie nebo byl srovnatelně přísně aplikován v jiných členských zemích Společenství,“ doplňuje předseda předsednictva Lesnicko-dřevařské komory ČR Jan Václavík.

V mediálním prostoru zaniká, že každé z těchto velkoplošných regulativ bude mít značné a dlouhodobé dopady na podnikání v takto přísně regulovaném prostředí a samozřejmě také na život lidí, kteří v takové krajině žijí či používají produkty, které v ní vznikly. Ohrožujeme tak schopnost České republiky zajistit vlastní produkci především z vlastních zdrojů, což jen prohloubí negativní dopady, ale i naši závislost na dovozech.

Celý text otevřeného dopisu je k dispozici na webových stránkách www.akcr.cz

AK ČR a LDK ČR

Naše příroda, půda i lesy jsou v porovnání s ostatními státy Evropské unie chráněny jedněmi z nejpřísnějších zákonů. Tyto zákony a předpisy se navíc stále zpřísnují a jsou často striktnější, než vyžaduje samotná politika EU. Takový přístup však má i svůj opačný dopad.

„S vysokým znepokojením sledujeme trvalou a v poslední době rychle se stupňující snahu zavádět nová a ještě přísnější omezení hospodaření na zemědělské a lesní půdě nad rámec požadavků EU. Tato velkoplošně, nezacíleně

a mnohdy proto i neefektivně zaváděná opatření přitom často nejsou řádně odůvodněna účelem ochrany a mají tak negativní praktické dopady na život a podnikání občanů, ale i komplexní socioekonomické dopady na celou společnost,“ říká prezident Agrární komory ČR Jan Doležal.

V případě zemědělské půdy se chystá přísný režim národní protierozní ochrany až na 65% obhospodařované orné půdy, což je více než dvojnásobné navýšení ze stávajících 25%, při-

Zemědělské dotace pro rok 2025. Jaké jsou vyhlídky?

V letošním roce se pro zemědělce opět otevře řada zajímavých dotačních příležitostí. Díky nim můžete získat finance na nákup moderních technologií a strojů nebo prostředky na energetické úspory a mnoho dalšího. Dotační podpora může pokrýt i více než polovinu nákladů a navíc je zaměřena na podniky všech velikostí, včetně mladých začínajících zemědělců. Jedinou podmínkou je, že podnikáte mimo Prahu.

Na co všechno můžete získat dotaci?

Plánujete růst nebo modernizaci vašeho podniku? Pak můžete žádat o dotaci na výstavbu nových objektů (např. stáje, sklady), jejich renovaci nebo úsporná energetická opatření. Financovat lze také pořízení nejmodernějších technologií a strojů. V některých výzvách bývají zvýhodněné malé podniky, jejichž investice nepřesahují 2 miliony korun a hospodaří na maximální ploše 150 hektarů.

Další skupinou podporovaných výdajů jsou investice, které souvisejí se zpracováním zemědělských produktů. Potřebujete nové stroje či zařízení pro zpracování zemědělských produktů? Můžete získat podporu až 50%. Kromě toho lze do výdajů uplatnit také výstavbu nebo rekonstrukci budov, ve kterých produkty skladujete, či pořízení technologií pro monitoring kvality.

Řada dotačních programů není zaměřena primárně na oblast zemědělství, ale můžete v nich žádat o podporu na řadu aktivit. Jde například o programy na úsporu energií či pořízení obnovitelných zdrojů energie. Dotaci můžete získat i pro aktivity v oblasti výzkumu a vývoje, digitalizaci a automatizaci výrobních procesů či pro expanzi na zahraniční trhy. Samostatnou skupinou jsou potom mladí zemědělci, kteří s agropodnikáním začínají. Ti mají nárok na zajímavou podporu, kterou mohou použít k realizaci svého podnikatelského plánu.

Jak na úspěšnou dotační žádost?

Jak ukázaly výsledky posledního kola zemědělských dotací Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF), zájem žadatelů ve všech oblastech výrazně převyšuje stanovenou alokaci jednotlivých výzev. Vyhlášení jarního kola se očekává v průběhu května až června, nicméně s přípravou projektu doporučujeme začít co nejdříve. Abyste podporu získali, je třeba podat žádost včas a obdržet dostatečné množství preferenčních bodů v hodnocení. Je důležité zjistit si s předstihem, za co všechno lze dostat body (může jít například o členství v organizacích, využívání obnovitelných zdrojů energie apod.). Obecně lze říci, že všechny výzvy kladou důraz

na udržitelnost, modernizaci a ekologické zemědělství.

Nejste si jistí, která dotační výzva je pro váš projekt ta nejvýhodnější? Obráťte se na naše dotační specialisty, kteří vám s výběrem po-

možou. Navíc díky nim ušetříte čas a starosti s přípravou projektu a zvýšíte svou šanci na úspěch.

Ondřej Horčíčka, Managing Partner
GRANTEX dotace

FADN se mění na FSDN

V minulém čísle zpravodaje AGRObase vám kolegové představili naše Kontaktní pracoviště FADN ČR, které je součástí Ústavu zemědělské ekonomiky a informací. Popsali, co můžeme zemědělským podnikům poskytnout a rovněž se zmínili o tom, jakým výzvám v blízké budoucnosti čelíme. V následujícím článku vás blíže seznámíme se změnou FADN (Farm Accountancy Data Network), která v překladu znamená Zemědělská účetní datová síť, na systém FSDN (Farm Sustainability Data Network), což je možné přeložit jako Datová síť pro udržitelnost zemědělských podniků. Data FSDN budeme poprvé sbírat za vykazovaný rok 2025.

ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY
A INFORMACÍ

ZEMĚDĚLSKÁ ÚČETNÍ DATOVÁ SÍŤ
KONTAKTNÍ PRACOVISŤE FADN CZ

Legislativní proces transformace FADN na FSDN

Plánovaná změna se připravovala několik let. První zmínka o přeměně se objevila již v Zelené dohodě pro Evropu (European Green Deal), jejímž cílem je dosáhnout do roku 2050 klimatické neutrality a oddělit hospodářský růst od využívání zdrojů. V souladu se Zelenou dohodou pro Evropu přijala Evropská komise (EK) novou komplexní strategii v oblasti biologické rozmanitosti a strategii „Farm to Fork“ („od zemědělce ke spotřebiteli“), aby vytvořila spravedlivý a zdravý potravinový systém, který bude šetrný k životnímu prostředí. V této strategii, již v roce 2020, EK uveřejnila svůj záměr konverze FADN na FSDN. Návrh na změnu FADN na FSDN vydala Evropská komise dne 22. června 2022 a po zdoluhavých projednáváních Rada EU definitivně schválila přijetí základního nařízení na svém jednání 14. listopadu 2023. V Úředním věstníku EU nařízení vyšlo 29. listopadu 2023 jako nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) 2023/2674 ze dne 22. listopadu 2023, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1217/2009, pokud jde o přechod ze zemědělské účetní datové sítě na datovou síť pro udržitelnost zemědělských podniků.

V březnu 2024 bylo vydáno nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 2024/1417, kterým se doplňuje základní nařízení FSDN. Prováděcí nařízení Komise, které stanovuje pravidla pro uplatňování nařízení Rady (ES) č. 1217/2009 o zřízení Datové sítě pro udržitelnost zemědělských podniků, které mimo jiné obsahuje všechny položky dotazníku FSDN, schválil Výbor FSDN v Bruselu dne 30. září 2024, podepsáno bylo dne 25. října a v Úředním věstníku EU vyšlo dne 30. října 2024 pod č. 2024/2746.

Obsah šetření FADN/FSDN

Základem obsahu FSDN bude stále šetření FADN, které představuje hlavní oficiální zdroj

informací o ekonomické situaci zemědělských podniků v Evropské unii (EU) a během tří let budou přidány položky environmentálního a sociálního charakteru, tzn. v šetření, které proběhne v roce 2026–2028. Při společných jednáních na expertní úrovni se podařilo velké množství navrhovaných položek zredukovat nebo položky zjednodušit. Důležitá zůstává harmonizovaná metodika FADN/FSDN, která umožňuje hodnotit hospodářskou a finanční situaci zemědělských podniků napříč všemi členskými státy EU a do budoucna bude umožněno hodnotit i environmentální a sociální dimenzi. Šetření bude stále zahrnovat komerčně orientované podniky nad daným prahem ekonomické velikosti podniků, který je určen v každé členské zemi EU a popsán v prováděcím nařízení. Zjednodušené by se dalo říci, že ve FADN se sbírají souhrnné informace např. o hodnotě prostředků na ochranu rostlin, zatímco ve FSDN se budou sbírat údaje o konkrétních produktech a jejich množství. Pokud jde o socioekonomický rozměr, FADN shromažďuje určité údaje týkající se práce, chybí však údaje např. o generační obměně nebo kvalitě života na farmách. Proto se předpokládá, že se díky

těmto datům budou moci provádět sofistikovanější analýzy a výpočty ukazatelů udržitelnosti pro hodnocení zemědělských podniků. Je pravdou, že bez holistického přístupu a solidní datové základny je pro zemědělce, farmářské poradce a tvůrce politik obtížnější identifikovat a implementovat udržitelné přístupy a hodnotit výkonnost farem s ohledem na stanovené socioekonomické, environmentální a klimatické cíle. Seznam témat, která se budou ve FSDN zjišťovat a jsou rovněž součástí základního nařízení k FSDN, jsou uvedeny v následujícím obrázku.

Zásady změny FADN na FSDN

Je zásadní dále rozvíjet a modernizovat způsoby sběru dat s technologickým pokrokem a aktuálními potřebami. Dále je nezbytné sbírat harmonizované údaje a nesbírat tytéž údaje vícekrát. Klíčovou prioritou by mělo být snížení administrativní zátěže zemědělců a institucí shromažďujících data, aby nedocházelo k násobení žádostí o tytéž údaje. Měla by platit zásada, že se údaje shromáždí jednou a použijí se opakovaně. Co nejvíce by se měla využívat digitální řešení, včetně opakovaného využívání dat a jejich sdílení s jinými

Seznam témat FSDN

Sociální oblast

pracovní síla
vzdělávání
genderová vyváženost
pracovní podmínky
sociální začleňování
sociální zabezpečení
infrastruktura a základní služby
generační obměna

Životní prostředí

zemědělské postupy
hospodaření s půdou
uhlikové zemědělství
znečišťování ovzduší
využívání živin a hospodaření s nimi
využívání vody a hospodaření s vodou
používání přípravků na ochranu rostlin
používání antimikrobiálních látek
dobré životní podmínky zvířat
biologická rozmanitost
ekologické zemědělství
certifikační systémy
spotřeba a výroba energie
potravinové ztráty na úrovni prvovýroby
nakládání s odpady
emise skleníkových plynů a jejich pohlcování

Hospodářství

obecné informace o zemědělském podniku
forma držby
majetek a investice
kvóty a jiná práva
dluhy/úvěry
daň z přidané hodnoty
vstupy
využívání půdy a plodin
živočišná výroba
produkty a služby v oblasti živočišné výroby
integrace trhu
jakostní produkty - zeměpisná označení
členství v organizacích producentů
řízení rizika
inovace a digitalizace
jiné výdělečné činnosti související se zemědělským podnikem
dotace
orientační podíl z příjmů z činností mimo zemědělský podnik

Zdroj: vlastní zpracování

Zdroj: vlastní zpracování

zdroji, přičemž digitální řešení by mělo priority. Proto bychom měli zaměřit pozornost na vývoj či optimalizaci dostupných digitálních nástrojů pro sběr údajů. V tomto směru jsme již učinili významné kroky k tomu, abychom zavedli nový systém pro sběr, zpracování a analýzy dat. V neposlední řadě je rovněž nezbytné motivovat zemědělské podniky, aby se do šetření zapojily, proto i na to klade Evropská komise veliký důraz.

Kontaktní pracoviště FADN ČR se snaží zjednodušovat sběr dat a již několik let doplňuje některé údaje, které získalo z jiných administrativních zdrojů (např. SZIF, LPIS). V současné době se snaží dále navazovat kontakty s dalšími organizacemi, aby se využila již jednou sebraná data a zbytečně se nezvyšovala administrativní zátěž zemědělským podnikům. V posledních letech se podařilo automatizovat sběr dat do takové míry, že až 43 % šetřených dat bylo automaticky přeneseno z jiných externích zdrojů. Dle základního nařízení EU mají Kontaktní pracoviště v členských státech EU právo na bezplatný přístup k relevantním zdrojům dat a na jejich využívání. Tento přístup je klíčový pro efektivní sběr a analýzu dat, která napomáhá při rozhodování a plánování jak na úrovni jednotlivých podniků, tak na národní i evropské úrovni.

Účast zemědělských podniků v šetření FADN/FSDN

Účast zemědělských podniků v šetření FADN je dobrovolná a zůstane dobrovolná i v rámci FSDN. Během přípravy základního nařízení FSDN se o dobrovolnosti hodně diskutovalo. Nicméně členské státy mají stále povinnost data FADN/FSDN odevzdávat Evropské komisi.

Vzhledem k tomu, že některé členské státy skutečně čelí vážným problémům s účastí zemědělských podniků ve FADN/FSDN, budou mít členské státy možnost přijmout vnitrostátní pravidla, jak tento problém vyřešit.

Veliký důraz se klade na ochranu individuálních dat v rámci FADN i FSDN. Individuální údaje, jež se získají v rámci šetření FADN/FSDN, se smí použít pouze pro plnění potřeb SZP a hodnocení jejího dopadu na zemědělství. Členské státy ani Evropská komise nesmí tyto individuální údaje v žádném případě použít pro žádné jiné účely, zejména je vyloučeno, aby se použily pro kontrolní či daňové účely.

Agregovaná data FSDN jsou určena k analýzám stavu udržitelnosti zemědělství EU. Výsledky analýz se zveřejňují pouze ve formě agregovaných a anonymizovaných údajů. Tato data je možné využít k poskytnutí srovnáva-

cích informací nebo poradenství zemědělcům s cílem usnadnit řízení zemědělských podniků a zlepšit jejich udržitelnost.

EK může na základě žádosti udělit přístup k pseudonymizovaným údajům, avšak pouze pro výzkumné účely a za dodržení přísných podmínek. Dodržovány jsou také zásady subsidiarity, proporcionality a předběžné opatrnosti, které jsou v této souvislosti relevantní.

Členské státy by měly zemědělce vybízet k účasti ve FSDN prostřednictvím pobídek, které mohou mít formu finančního příspěvku, zpětné vazby o výkonnosti zemědělského podniku nebo poradenství, jehož základem budou informace z FSDN. Také Kontaktní pracoviště FADN ČR takové pobídky poskytuje, více se dozvíte na našich webových stránkách www.fadn.cz. Budete-li mít zájem se šetření FADN přes Agrární komoru ČR zúčastnit, kontaktujte prosím paní Ing. Soňu Chánovou (chanova@akcr.cz).

Souhrn

FSDN tedy staví na dobře zavedené Zemědělské účetní datové síti (FADN), která již po desetiletí shromažďuje klíčová ekonomická a hospodářská data ze zemědělských podniků a slouží jako robustní základ pro další rozšíření směrem k udržitelnosti.

Především kvalitní analýzy založené na kvalitních datech budou zásadní pro řešení současných i budoucích výzev, včetně boje proti změně klimatu, snižování emisí skleníkových plynů, ochrany biodiverzity a efektivního využívání přírodních zdrojů. Díky promyšleným strategiím a opatřením, která budou zemědělcům srozumitelná a přijatelná, se zemědělský sektor může stát udržitelnějším, inteligentnějším a odolnějším.

Ing. Jana Macháčková
Ing. Martina Harvilíková
Kontaktní pracoviště FADN ČR, ÚZEI - Ústav zemědělské ekonomiky a informací

Zdroj: vlastní zpracování

Čirok je obilninou budoucnosti s pozoruhodnými schopnostmi

Říká se mu velbloud rostlinné říše, protože je suchovzdorný, což je při současných klimatických změnách u plodin nedocenitelnou vlastností. Čirok v naší zemi zatím málo známe, ale je pátou nejpěstovanější obilninou světa.

Kvetoucí laty odrůdy čiroku Ruzrok jsou velmi atraktivní pro včely

Národní centrum zemědělského a potravinářského výzkumu

Je velice nápomocný v zemědělství. Uvolňuje do půdy látky, které ji zbavují škůdců. Dokáže z pole vystrnadit i dnes přemnožené hraboše. Navíc je využitelný v bezpečovém potravinářství i udržitelné energetice. Má antioxidační a protirakovinné účinky. Jeho studiem a šlechtěním se dlouhodobě zabývají odborníci z CARC (Národního centra zemědělského a potravinářského výzkumu, v.v.i.).

Čirok je v České republice proti majoritním obilninám – pšenici, rýži a kukuřici, zatím okrajový, globálně však představuje význam-

nou zemědělskou plodinu. Základem výživy je pro více než 500 milionů lidí ve více než 30 zemích světa.

„Čirok má u nás velký zemědělský potenciál zejména kvůli měnícímu se klimatu. To je důvod, proč se jeho šlechtění a zavádění do praxe intenzivně věnujeme,“ uvedl RNDr. Mikuláš Madaras, Ph.D., ředitel CARC.

Původním genetickým centrem této plodiny je subsaharská Afrika. Jako potravina se čiroky nejvíce využívají právě na tomto kontinentu a také v Asii. „V Evropě, včetně České republiky, dále v USA, Argentině a Austrálii se pěstují především pro krmné účely, čirok je ale vhodným materiálem třeba pro výrobu bioplynu,“ upozornil Mikuláš Madaras.

Skutečnost, že čirok u nás zatím nedokážeme plně docenit a využít, se ale začíná měnit, a to především díky šlechtitelskému procesu. Programy šlechtění hybridních čiroků existují ve Francii, v Maďarsku či Německu. V tomto směru má v ČR unikátní pozici výzkumný Tým genové banky v CARC.

„Proč se zabývat šlechtěním čiroků? Je to nenáročná a levná plodina. Čirokové zrno lze bez problémů vypěstovat i v našich teplejších oblastech a celosvětově i v Evropě mu nejvíce rostou plochy zásevů. Je levnější alternativou k pšenici a kukuřici a snadné je i jeho využití. Šlechtí se zejména na chladuvzdornost, ranost a snížení obsahu antinutričních látek v obilkách,“ upozornil Ing Jiří Hermuth, který již přes dvacet let pracuje s jedinečnými plodinami, jako je čirok, v rámci výzkumného Týmu genové banky CARC.

Právě tomuto pracovišti se podařilo vyšlechtit novou odrůdu čiroku zrnového s názvem Ruzrok. „Jednou ze strategií, jak čelit nedostatku vodních srážek v některých oblastech naší republiky, je využít netradiční suchovzdorné plodiny, které efektivněji hospodaří s půdní vodou. Námí vyšlechtěná odrůda čiroku Ruzrok významně lépe snáší extrémní sucha a má nižší výnosové výkyvy ve srovnání se standardními pěstovanými obilninami. Vyniká také raností, dobrým výnosem a multifunkčním využitím jak pro produkci zelené hmoty, tak i zrna, která v naší kukuřičné, řepařské či obilnářské oblasti bezpečně dozrávají,“ konstatoval Jiří Hermuth.

Čirok pro lidskou výživu i zdraví

Čirokové zrno je na rozdíl třeba od pšenice přirozeně bezlepkové a produkty z něho vyrobené, jako jsou mouka, krupice a další, jsou vhodné pro osoby trpící celiakií. Je také zdrojem bílkovin, vlákniny, minerálů Mg, Fe, P, K, Mn, Cu, Se, Zn, vitamínů B6, B2, B1, má pozitivní vliv na nervový systém, metabolismus a hladinu cholesterolu, upravuje hladinu cukru v krvi. Čirok je bohatým zdrojem různých přírodních chemických sloučenin (taniny, fenolové sloučeniny, anthokyaniny, fytoosteroly), které v lidském těle působí jako antioxidanty, které snižují dopad oxidačního stresu v lidském těle. Působí jako preventivní ochrana před vznikem zánětu.

„Teplná úprava snižuje antioxidační kapacitu zrna či mouky. Polyfenoly v čiroku testováním prokázaly protirakovinné účinky, především 3-deoxyanthokyany, které vykazují velký potenciál zastavit růst rakoviny tlustého střeva, rakoviny prsu a melanomu,“ informoval Jiří Hermuth a dodal: „Diabetes a s ním spojená obezita jsou celosvětovým strašákem. Čirok dokáže dále snižovat produkci glukózy v játrech, a to s podobným účinkem jako léky. Lipidy v čiroku jsou také částečně schopné zabraňovat absorpci cholesterolu z potravy a snižovat cholesterol nejen v krvi, ale i v játrech. Úpravou hladiny glukózy a cholesterolu v krvi spolu s vysokým obsahem antioxidantů může čirok chránit proti vzniku kardiovaskulárních chorob.“

Také je možné zrno čiroku české odrůdy Ruzrok, jehož vnější obal byl obroušen, rozemlít na krupici či mouku a využít pro potravinářské účely. „Čiroková mouka sice nemá takové technologické vlastnosti, aby se z ní samostatně dalo péct pečivo, ale lze ji přidávat do různých směsí. Velkou výhodou čirokové krupice, mouky a dalších produktů z čirokových zrn je, že jsou bezlepkové,“ připomněl výzkumník z CARC.

V roce 2019 pracoval jeho tým spolu s Řemeslným pivovarem Clock na projektu, v jehož rámci byla připravena ověřená technologie pro výrobu prvního českého bezlepkového, svrchně kvašeného piva z čirokového sladu. Pivovar jej dosud prodává pod názvem GLEE.

Využití čirokového zrna v krmivářství

Čirok může být zajímavou součástí jádrových krmných směsí pro brojler, nosnice, prasata i skot. Lídrem v jeho krmění je v Evropě především Španělsko. Zvířata ho ráda přijímají a velmi důležité je, že jeho zrno nenapadá většina hub produkujících mykotoxiny, takže díky němu dochází i k „ozdravení“ krmných směsí. Čirok by však neměl být považován za náhradní obilninu, ale spíše za možnost ke zlepšení úrovně efektivity v krmivářství.

Rufuss – nová registrovaná odrůda čiroku zrnového z CARC

Letos v březnu zaregistroval Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský v Brně novou bělozrnnou odrůdu čiroku zrnového s názvem Rufus, která pochází ze šlechtění Jiřího Hermutha. Po Ruzroku je to již druhá česká odrůda. Na rozdíl od Ruzroku má ale odlišné vlastnosti a využití. Užitélná hodnota je dána kombinací výnosu suché a zelené hmoty na úrovni liniových odrůd a odolnosti proti poléhání. Proto je nová odrůda, v porovnání s registrovanými liniovými odrůdami čiroku na siláž v rámci sortimentu nízkých, typově zrnových odrůd pěstovaných na biomasu nebo siláž, pro tento sortiment přínosem.

Biomasa hubení škůdců

Výnosná pícnina Ruzrok již byla registrovaná

Nově registrovaná odrůda Rufuss pro krmivářské a potravinářské využití

i pro využití jeho biomasy, a to především pro energetické účely, případně i jako strniskové mezíplodiny, kdy dokáže narůst i v podmínkách, kdy jiné mezíplodiny ani nevyklíčí, a přitom méně vytahuje vodu. Výhodou u mladých rostlin čiroku je, že obsahují v zelené hmotě látku dhurrin. Ten se za určitých podmínek štěpí a uvolňuje kyanovodík. Toho lze velice dobře využít. „Když čirok vysejeme jako letní strniskovou mezíplodinu s fytosanitárním efektem, jeho mladé rostliny mulčujeme a zapravíme biomasu do ornice, dochází při dobrém načasování k omezení výskytu populace háďátek, hub i dalších půdních patogenů a škůdců. Husté a hluboké kořeny čiroků jsou také schopné vylučovat do okolního prostředí směs látek (exudáty), které potlačují vývoj plevelů. Odpuzují rovněž hlodavce pohybující se v podzemí. Čirok je tak schopen pole ochránit například před přemnoženými

hraboši, kteří dokáží na úrodě napáchat obrovské škody. Atraktivní je i jako zdroj potravy pro včely, a to zejména na přelomu července a srpna, kdy jsou již ostatní přírodní zdroje omezené,“ poznamenal Jiří Hermuth. „Pro české zemědělství a potravinářství má tedy tato plodina obrovský potenciál, který jen musíme skutečně začít využívat. Náš ústav je připraven zájemcům poradit,“ zdůraznil.

Produkce osiva čiroku české provenience licenčně garantuje česká osivářská firma Seed Service z Vysokého Mýta, která s CARC v této oblasti úzce spolupracuje a čirok nabízí nejen v tuzemsku, ale úspěšně ho i vyváží do zahraničí.

*Ing. Jiří Hermuth
Národní centrum zemědělského a potravinářského výzkumu*

Dozrávající lata čiroku odrůdy Ruzrok

Masopustní speciality dříve a dnes

Nejstudenejší měsíce roku – leden a únor – tradičně patří zabijačkovým hodům a jiným masopustním specialitám. Můžeme si je dopřát i bez toho, abychom vyrazili na venkov. Vše se dá koupit v nejbližším supermarketu. Ale budou tyto české tradiční lahůdky opravdu z českých surovin?

Novoroční předsevzetí mnozí z nás zaměřili na zdravější životní styl. Někdo začal cvičit, jiný držet dietu. Méně tuku, méně cukru, méně soli a více zeleniny na úkor masa. Za starých časů tomu bylo právě naopak. Po Novém roce, přesně po Třech králich, teprve začalo to pravé obžerství. Nastal totiž čas masopustu, s nímž si staří Čechové spojovali nejen rozpustilou zábavu, ale také nemírné přejídání. Kritizoval to ve svých kázáních už Mistr Jan Hus, jak poukázal etnograf Čeněk Zíbrt v knize Staročeské výroční obyčeje, pověry, slavnosti a zábavy proudující (J.R. Vilímek, Praha 1889).

Připomeňme, že období masopustu začíná v den po Třech králich, tedy 7. ledna, a končí Popeleční středou, která letos vychází na 5. března. Připravte se na kalorické bomby.

Maškarní průvody a bály vždy provázelo také typické masopustní hodování, spojené s nestřídmostí v jídle a pití. Typickými specialitami byly produkty domácích zabijaček, zejména jitrnice, jelita či slanina, ze sladkostí pak koblihy a boží milosti. Vše se zapíjelo domácí pálenkou.

Nejdřív maso, potom půst

Masopust byl tradičně považován za nejveselejší svátky v roce a má velmi starou tradici. V Čechách a na Moravě se běžně slavil už v devátém století našeho letopočtu. Svědčí o tom dochované písemné záznamy z období Velké Moravy. Tehdejší slavnostem se říkalo mjasopust. Slováci ho později přejmenovali na fašiangy či fašiang z německého der Fasching. Češi si název upravili na masopust. Jak už z historického názvu vyplývá, bylo to

období hojné konzumace masa před dlouhým půstem. Ten nastal na Popeleční středou, což je pohyblivý svátek vzhledem k termínu Velikonoc.

Popeleční středou počínaje byl zahájen 40denní půst. Ten trval až do velikonoční Bílé soboty, ta letos vychází na 19. dubna. Ne, že by během půstu lidé hladověli. Pojídala se většinou obilná kaše či luštěniny, ale bez masité přílohy. Tedy strava poněkud fadní. Není divu, že si během masopustu lidé chtěli jaksepatří vyhodit z kopytka.

Nemusíme zrovna studovat etnografickou literaturu, abychom si domysleli, proč se masopust slavil právě v průběhu ledna a února. Jsou to nejstudenejší měsíce roku, kdy práce na poli nepřicházela v úvahu. Ale byly tu

jiné, příjemnější činnosti. Například domácí zabijačky.

I ta nejchudší domácnost na venkově si v chlívku krmila vlastní prasátko. A to mělo po Třech králích akorát tu správnou porážkovou hmotnost, abychom se vyjádřili soudobou mluvou. Prasátko dnes doma chová málokdo, dokonce i na vesnici nebývá jeho výkrm pravidlem. Ale co jsou jitrnice, jelita, uzené maso, slanina či jaternicová polévka, to ví opravdu každý. Tyhle a další zabijačkové speciality jsme si nenechali vzít ani po vstupu do Evropské unie, která některým zvyklostem u nás v Čechách nebyla tak docela nakloněna.

Domáci, či průmyslové?

Kdo nemá příbuzné či přátele na venkově, aby si dosyta užil domácí vepřové hody, tomu nabízí tyto speciality masný průmysl. Již zmíněné jitrnice a jelita se vyrábějí z vepřového masa a vnitřností, z přísad je to žemle, sůl, česnek, pepř, cibule a nové koření. Dále jsou to zázvor, majoránka, tučný vývar, kroupy, kmín, krev, hřebíček apod. Jde o tzv. vařené masné výrobky, plněné do vepřových střev. Výše uvedené složení známých zabijačkových pochoutek jsme si přečetli v publikaci *Základy potravinářského zbožíznalství* (SNTL, Praha 1961). Žádné normy dnes neurčují, jaké přísady dávat do jitrnic a jelit dnes, ale my si díky nyní již zastaralé odborné literatuře aspoň připomeňme, jak by mohlo složení těchto pochoutek vypadat.

Průmyslově se vyrábějí také další zabijačkové speciality, jimiž je třeba uzené maso syrové či vařené. Také slanina, škvarky nebo sádlo jsou běžné na pultech, a to po celý rok. Již citované

Základy potravinářského zbožíznalství třeba o uzené slanině uvádějí, že se vyráběla ze soleného hřbetního sádla. To se po prohřátí v teplé vodě udilo asi hodinu mírně teplým kouřem a dalších šest až osm hodin kouřem studeným.

Vepřové škvařené sádlo se prodávalo ve třech stupních jakosti. Nejvyšší jakost mělo Domáci škvařené sádlo ze suroviny plstní a hřbetní, s typickou vůní a chutí po čerstvých nepřípálených škvarcích. Ze stejné suroviny bylo i sádlo první jakosti, avšak s chutí i vůní méně výraznou. Sádlo druhé jakosti se vyrábělo ze všech druhů vepřových surovin, s vůní a chutí, která nesměla být výrazně změněna ani cizí.

České jitrnice z dovezených prasat

Dopřát si masopustní masné speciality lze i v 21. století. Ať už v restauraci, anebo doma ohřátím potravinářských výrobků z nejbližšího řeznictví či supermarketu. Ale budou opravdu z českého prasátka? Pravděpodobnost je 2 : 3. Aktuální soběstačnost v produkci vepřového masa u nás činí 39,9 %, jak uvedla Renata Vodičková z Českého statistického úřadu (ČSÚ). Jinak řečeno, z každé stovky v Česku zkonsumovaných prasat jich 60 pochází z dovozu. A třeba cibule, další z nutných přísad do zabijačkových specialit, má český původ jen v polovině případů, jak vyplývá z údajů ČSÚ. Kdo si dá k vepřovému uzenému nebo pečenému zelí, také nemá jistotu, zda hlávka vyrostla právě na českých lánech. V produkci zelí jsme soběstační z 61,2 %.

Poslední dostupná čísla ČSÚ o spotřebě potravin v ČR jsou z roku 2023 a zachycují také naši soběstačnost v potravinách. Celková potravinová soběstačnost činila ve zmíněném

roce 78 %. Tímto ukazatelem označuje ČSÚ to, do jaké míry bychom se dokázali uživit v základních potravinách pouze z domácích zdrojů. Pro srovnání: v prvním roce samostatné ČR, v roce 1993, to bylo 94 %.

Také masné, ale sladké

Kromě vepřového masa a různých specialit z něj nabízely hospodyně masopustním návštěvám také sladké pečivo. Především to byly a stále jsou koblíhy a boží milosti. Tyto pochoutky si narozdíl od zabijačkových můžeme připravit doma. Koblíhy jsou z kynutého těsta, boží milosti z nekynutého. V tom je jediný rozdíl. Obojí sladkosti se totiž smaží a nakonec posypou hojnou vrstvou práškového cukru.

Jak vypadají a chutnají koblíhy, to ví každý. Ale co jsou boží milosti? Zatímco kypré koblíhy jsou kulaté a zpravidla plněné džemem, křupavé boží milosti mají tvar kosočtverce nebo obdélníku a neobsahují žádnou náplň. Stručný recept na ně zahrnuje: 300 g hladké mouky, 70 g másla, dvě polévkové lžíce cukru, dva žloutky, šest polévkových lžic smetany a dvě polévkové lžíce rumu (aby těsto nelepilo). Z krátce odleženého těsta se vyválí středně silný plát, který se nakrájí na obdélníčky nebo kosočtverce. Ty se na povrchu naříznou nožem, aby se lépe prosmažily. Ještě teplé se obalují v práškovém cukru.

Pečivo přepychové i vodové

Prozkoumejme recept na zmíněné boží milosti z hlediska naší soběstačnosti v jednotlivých druzích použitých potravin. Údaje jsou za rok 2023 a podíl v soběstačnosti uvádíme v závorce. Pšeničná mouka (93,8 %), máslo (72,2 %), cukr (164,8 %), vejce (83,8 %), smetana (125,7 %).

Koblíhy jsou pracné, a tak se kupují většinou hotové v obchodech. Nejinak tomu bylo již za první republiky, tedy v létech 1918–1938. Pro zajímavost, tehdy se koblíhy považovaly za pečivo tzv. přepychové, nebo též luxusní, jak jsme vyčetli z Potraviního kodexu československého [Praha 1937].

Mezi pečivo přepychové (luxusní) řadil již zmíněný kodex kromě koblíh také vánočky, mazance, koláče, záviný, bábovky, martinské či bratislavské rohlíky, briošky nebo některé druhy sucharů. Přepychové pečivo se připravovalo z těsta s bohatou dávkou cukru a tuku (15–25 %), s přísadou vajec, rozinek a mandlí.

K dalším druhům jakostního bílého pečiva patřilo pečivo masné (loupáčky, slané rohlíky nebo pagaňáky). Za pečivo střední jakosti kodex označil například žemle, housky, bandury či rohlíky – do těsta se přidávalo mléko a tuk. Za pečivo vodové (obyčejné) byly v kodexu považovány vodové žemle, vodové housky, vodové bandury a vodové rohlíky.

Alice Olbrichová

Na Nový rok o slepičí krok

Lidová pranostika v nadpisu odkazuje na to, že začátkem ledna se den protahuje jen velmi málo a nezřetelně. Venku obvykle panuje tuhá zima s nízkými teplotami, takže doma jistě přijde vhod vydatná čočková polévka, která zahřeje. A k horkému čaji nebo k lahodné kávě můžeme zakousnout výborný kváskový mřížkový koláč s jablečnou náplní a brusinkami.

MŘÍŽKOVÝ KOLÁČ S JABLKY

SUROVINY

Na těsto

- 450 g polohrubé mouky
- 250 g másla
- 200 g moučkového cukru
- 120 g jemně mletých vlašských ořechů
- 2 vrchovaté lžice pšeničného kvásku
- 2 vejce
- špetka soli

Na náplň

- 1200 g nahrubo nastrohaných oloupaných jablek
- 5 lžic krystalového cukru
- 2 sáčky vanilkového cukru
- 1 sáček vanilkového pudinku
- 2 lžičky mleté skořice
- 1/2 lžičky mletého hřebíčku

Na dokončení

- 2 hrsti sušených brusinek

POSTUP

Na pracovní plochu vsypeme směs mouky, cukru, mletých ořechů a soli, na ni na plátky rozkrájíme máslo, rozklepneme vejce, přidáme kvásek a nejdříve nožem se širokou čepelí a poté rukama vypracujeme kompaktní vláčné těsto. Těsto vložíme do mikrotenového sáčku a nejméně na 5 hodin, lépe však přes noc uložíme do chladničky. Náplň z jablek připravíme smícháním všech surovin až těsně před vyválením těsta. Více než polovinu vychlazeného těsta vyválíme na pečicím papíru na plát o něco větší, než jsou vnitřní rozměry plechu s vyšším okrajem 29 × 39 cm. Pečicí papír s vyváleným těstem přeneseme na plech, vytvářejeme asi 1 cm vysoký okraj, rovnoměrně rozvrstvíme a stěrkou uhladíme jablečnou náplň. Ze zbylého těsta vyválíme prameny o tloušťce 1 cm a na jablečné náplni z nich vytvoříme mřížku. Tam, kde se prameny kříží, je prstem zlehka přitlačíme. Koláč ozdobíme sušenými brusinkami a v troubě předehřáté na 180 °C jej do zlatavě hnědé barvy pečeme 35 až 40 minut.

PIKANTNÍ POLÉVKA Z ČERVENÉ ČOČKY

SUROVINY

- 400 g červené čočky
- 1,5 l zeleninového vývaru
- 1 mrkev
- 1 stonek řapíkatého celeru
- 1 šalotka
- 2 stroužky česneku
- 1 chilli paprička
- kousek čerstvého zázvoru
- 2 lžíce rajčatového protlaku
- 2 lžíce třtinového cukru
- 2 lžíce olivového oleje
- 2 lžíce másla
- 1/2 lžičky kari koření
- lžička citrónové kůry
- citrónová šťáva
- sůl

POSTUP

Na olivovém oleji a máse necháme zesklivatět nadrobno nakrájenou šalotku. Přidáme nakrájenou mrkev a řapíkatý celer, krátce restujeme, přidáme na plátky nakrájený zázvor, česnek a nadrobno nakrájenou chilli papričku zbavenou semínek a opět krátce restujeme. Nakonec přidáme rajčatový protlak, cukr, kari koření a za neustálého míchání necháme zkaramelizovat. Vsypane propláchnutou čočku, vlijeme zeleninový vývar a na mírném ohni pod poklicí vaříme 15–20 minut. Vše tyčovým mixérem rozmixujeme dohladka, konzistenci podle potřeby upravíme přilítím horké vody. Dochutíme citrónovou kůrou, citrónovou šťávou, cukrem a solí. Při servírování zdobíme zakysanou smetanou, klíčky mungo a mladými lístky červené řepy, podáváme s tmavým pečivem.

Recepty, kuchyňská úprava a foto Dalibor Pačes

AGRObase ZPRAVODAJ

Zpravodaj AGRObase vydává: Agrární komora ČR, Blanická 3, 779 00 Olomouc. Úřad AK ČR Praha: Počernická 272/96, 108 00 Praha 10 – Malešice. IČ: 47674868, DIČ CZ47674768. tel.: 296 411 180, e-mail: sekretariat@akcr.cz. Zástupci AK ČR: Ing. Jan Doležal, prezident; Ing. Jiří Milek, viceprezident a předseda Sněmovny všeobecné, Ing. Martin Ludvík, viceprezident a předseda Sněmovny

společenství. Grafický design: Tomáš Neubauer. Uzávěrka čísla: 27. ledna 2025. NEPRODEJNÉ. Příští číslo vyjde: 25. února 2025.

ROZHODČÍ SOUD

při Hospodářské komoře České republiky
a Agrární komoře České republiky

Řešení Vašeho sporu efektivně, rychle a odborně!

O Rozhodčím soudu

- byl založen roku 1949
- řídí se zákonem, Statutem, Řádem
- vede Seznam rozhodců a tím garantuje odbornou kvalitu rozhodčího řízení probíhajícího před Rozhodčím soudem
- na Seznamu rozhodců je více než 240 rozhodců z tuzemska i zahraničí

Sekretariát Rozhodčího soudu zajišťuje

- konzultace před uzavřením smlouvy či podáním žaloby u Rozhodčího soudu
- odborné znalce
- tlumočníky
- veškerou administrativu spojenou s rozhodčím řízením před Rozhodčím soudem

Jaké spory řeší?

- obchodní vztahy (kupní smlouvy, nájemní smlouvy, smlouvy o dílo, úvěrové smlouvy ...)
- občanskoprávní (mj. i manželské smlouvy, kupní smlouvy na nemovitost, smlouvy o půjčce ...)
- pracovní právní vztahy (smluvní podmínky mzdového charakteru)

Výhody rozhodčího řízení

- řízení je jednoinstanční, neveřejné, rychlé, méně formální
- rozhodčí nálezy jsou v tuzemsku i v zahraničí dobře vykonatelné
- Newyorská úmluva z roku 1958 umožňuje uznání a výkon rozhodčích nálezů ve více než 140 státech světa
- strany si mohou určit místo i jazyk rozhodčího řízení

Podmínka pro rozhodování sporu v rozhodčím řízení před Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR je platná rozhodčí doložka ve prospěch tohoto soudu.

Znění rozhodčí doložky doporučené k zapracování do Vašich smluv:

Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR podle jeho řádu třemi rozhodci.

Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR podle jeho řádu jedním rozhodcem jmenovaným předsedou rozhodčího soudu.

Veškeré potřebné dokumenty lze nalézt na adrese: www.soud.cz

Rozhodčí soud je tu pro Vás.

Další informační materiály jsou k dispozici stranám, ale i ostatním zájemcům v sídle soudu Vladislavova 1390/17, Praha 1, v jazyce českém, ruském, anglickém, německém a francouzském. Telefonní spojení je: tel.: +420-222 333 340, fax: +420-222 333 341, e-mail: praha@soud.cz